

AK PARTİ

PARTİ TÜZÜĞÜ

TBMM

Kütüphanesi

TBMM
Kütüphanesi

Yer : 2002-810

Yıl : 2003

Cilt :

Kam :

Kop :

Dmby : *200401627*

AK PARTi

PARTi TÜZÜĞÜ

(01.02.2003 gnl değişiklikler işlenmiştir.)

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

- Madde 1** - Partinin Adı
- Madde 2** - Kuruluşun Temel Dayanakları
- Madde 3** - Partinin Kısaltılmış Adı, Genel Merkezi ve Amblemi
- Madde 4** - Temel Amaçlar
- Madde 5** - Görev İlkeleri

İKİNCİ KISIM

PARTİ ÜYELİĞİ (SPK m: 6,11,12)

- Madde 6** - Parti Üyesi Olabilme Şartları
- Madde 7** - Üyelik Başvurusu ve Gerekli Belgeler
- Madde 8** - Üyelik Başvurusunun Karara Bağlanması ve Üye Kayıt İşlemi
- Madde 9** - Partiden Ayrılmış Olanların Yeniden Üyeliğe Kabulü
- Madde 10** - Sürekli Yurt Dışında Bulunan Vatandaşların Üyeliği
- Madde 11** - Genel Merkezin Üye Kayıt Yetkisi
- Madde 12** - Üye Kimlik Belgesi
- Madde 13** - Üyeliğin Sona Ermesi
- Madde 14** - Üyelerin Hakları ve Yükümlülükleri
- Madde 15** - Genel Merkez Üye Yazım Kütüğü

ÜÇÜNCÜ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ TEŞKİLATI (SPK m:7)

- Madde 16** - Teşkilat
- Madde 17** - Teşkilat Kademeleri (SPK m :7)
- Madde 18** - Teşkilat Kademe Organları
- 18.1** - Belde Teşkilatı
- a** - Belde Kongresi
  - b** - Belde Başkanı
  - c** - Belde Yönetim Kurulu
  - d** - Belde Yürütme Kurulu
- 18.2** - İlçe Teşkilatı
- a** - İlçe Kongresi
  - b** - İlçe Başkanı
  - c** - İlçe Yönetim Kurulu
  - d** - İlçe Yürütme Kurulu
- 18.3** - İl Teşkilatı
- a** - İl Kongresi
  - b** - İl Başkanı
  - c** - İl Yönetim Kurulu
  - d** - İl Yürütme Kurulu
- 18.4** - Genel Merkez Teşkilatı
- a** - Büyük Kongre
  - b** - Genel Başkan
  - c** - Merkez Karar ve Yönetim Kurulu
  - d** - Merkez Yürütme Kurulu

- 18.5** - Yan Kuruluşlar
- a** - Kadın Kolları
  - b** - Gençlik Kolları
  - c** - Diğer yan kuruluşlar

- 18.6** - Gruplar
- a** - TBMM Parti Grubu
  - b** - İl Genel Meclisi Grupları
  - c** - Belediye Meclisi Grupları

Madde 19 - Mahalle, Köy, Sandık Bölgesi ve Seçim Çevresi
Temsilci ve Kurulları

Madde 20 - Yurt Dışı Temsilcilikler (SPK m : 7, 31)

İKİNCİ BÖLÜM

TEŞKİLAT ORGANLARININ OLUŞUMLARI, GÖREV VE YETKİLERİ

BİRİNCİ AYIRIM

BELDE TEŞKİLATI (SPK m : 7/1, 20)

- Madde 21** - Belde Kongresi (SPK m:7/3)
- Madde 22** - Belde Kongresi Delegeleri (SPK m:19, Ek madde 2)
- Madde 23** - Belde Kongresi Delege Seçimleri ve Delege
Listesinin Onaylanması
- Madde 24** - Belde Başkanı
- Madde 25** - Belde Yönetim Kurulu
- Madde 26** - Belde Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri
- Madde 27** - Belde Yürütme Kurulu

İKİNCİ AYIRIM

İLÇE TEŞKİLATI (SPK m : 20,21)

- Madde 28** - İlçe Kongresi

- Madde 29** - İlçe Kongresi Delegeleri
Madde 30 - İlçe Kongresi Delege Seçimleri
Madde 31 - İlçe Başkanı
Madde 32 - İlçe Yönetim Kurulu
Madde 33 - İlçe Yürütme Kurulu

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

İL TEŞKİLATI (SPK m: 19, 21)

- Madde 34** - İl Kongresi
Madde 35 - İl Kongresi Delegeleri
Madde 36 - İl Başkanı
Madde 37 - İl Yönetim Kurulu
Madde 38 - İl Yürütme Kurulu

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

İLÇE VE İL KONGELERİNE İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

- Madde 39** - Olağan Kongre Zamanı ve Seçilecek Delegeler
Madde 40 - Kongre Gündemlerini Belirleme Yetkisi
Madde 41 - Kongre Delege Listesinin Seçim Kurulunca Onaylanması ve İlanı (SPK m 21)
Madde 42 - İlçe ve İl Kongresinin İlanı
Madde 43 - Kongre Toplantı ve Karar Yeter Sayısı
Madde 44 - Kongrenin Açılışı, Kongre Divanı, Divanın Yetki ve Görevleri
Madde 45 - Kongrelerin Görev ve Yetkileri
Madde 46 - İlçe ve İl Kongrelerinde Yapılacak Seçimler ve Adaylık
Madde 47 - Kongrelerde Oy Hakkını Kullanma Şekli
Madde 48 - Seçimlerle İlgili İtiraz (SPK m : 21/10)
Madde 49 - Kongre Sonuçları ve Tutanaklarının Üst Organa Bildirilmesi
Madde 50 - İlçe ve İl Kongrelerinin Olağanüstü Toplanması
Madde 51 - Alt Kademenin Üst Kademe Kongresinde Temsili

BEŞİNCİ AYIRIM

İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

- Madde 52** - Kurucu Yönetim Kurulları
- Madde 53** - Yönetim Kurullarının Toplantı ve Karar Nisabı
- Madde 54** - Kademelerde Partinin Temsili
- Madde 55** - İlçe ve İl Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri
- Madde 56** - Kurul Üyesinin İstifa Etmiş Sayılma Hali
- Madde 57** - Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeliklerinde Boşalma
- Madde 58** - İşten El Çektirme Nedenleri
- Madde 59** - İşten El Çektirmenin Usul ve Esasları
- Madde 60** - Geçici Kurullar ve Olağanüstü Kongrenin Toplanması (SPK m : 19/5, 20/8)

ALTINCI AYIRIM

MERKEZ TEŞKİLATI (SPK m : 13)

A - BÜYÜK KONGRE (SPK m : 14)

- Madde 61** - Büyük Kongre, Görev ve Yetkileri (SPK m:14/5)
- Madde 62** - Büyük Kongre Delegeleri
- 62.1** - Büyük Kongre'nin Seçilmiş Delegeleri
- 62.2** - Büyük Kongre'nin Tabii Delegeleri (SPK m :14/3)
- 62.3** - Büyük Kongre'nin Onur Üyeleri
- Madde 63** - Büyük Kongre'yi Olağan Toplama Yetkisi ve Zamanı
- Madde 64** - Büyük Kongre Gündemi ve Delege Listesinin İlanı
- Madde 65** - Tüzüğün, Büyük Kongre Hakkında Uygulanacak Diğer hükümleri
- Madde 66** - Genel Başkan' ın Açılış Konuşması ve Komisyon Oluşturulması
- Madde 67** - Gündem Maddelerinde Değişiklik ve Kongre Müzakereleri (SPK m:14/son)
- Madde 68** - Büyük Kongre'de Yapılacak Seçimler (SPK m: 21)

- Madde 69** - Büyük Kongre'de Adaylık ve Seçim Hazırlıkları
Madde 70 - Büyük Kongre'nin Olağanüstü Toplanması
(SPK m :14/6)
Madde 71 - Büyük Kongre Tutanakları
Madde 72 - Büyük kongre seçimleri ile ilgili itiraz

B - MERKEZ KARAR VE YÖNETİM KURULU (MKYK) (SPK m16)

- Madde 73** - MKYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları
Madde 74 - MKYK'nın Görev ve Yetkileri

C - GENEL BAŞKAN (SPK m : 15)

- Madde 75** - Genel Başkanlık İçin Adaylık Koşulları
Madde 76 - Genel Başkan'ın Seçimi ve Görev Süresi
Madde 77 - Genel Başkan'ın Görev ve Yetkileri
Madde 78 - Genel Başkanlığın Boşalması (SPK m :15/son)

D - MERKEZ YÜRÜTME KURULU (MYK) (SPK m: 15/5,16)

- Madde 79** - MYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları
Madde 80 - MYK'nın Görev ve Yetkileri
Madde 81 - MYK'nın Genel Başkan Yardımcısı Üyeleri Arasında İş Bölümü
Madde 82 - MYK Üyelerinin Görev ve Yetkileri
82.1 - Genel Başkan Yardımcılarının Görev ve Yetkileri
82.2 - Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı
82.3 - Genel Sekreter

YEDİNCİ AYIRIM

YAN KURULUŞLAR

A- KADIN VE GENÇLİK KOLLARI (SPK m: 7)

- Madde 83** - Kadın ve Gençlik Kollarına Üye Olmak
- 83.1** - Kadın Koluna Üye Olmak
- 83.2** - Gençlik Koluna Üye Olmak
- 83.3** - Kadın ve Gençlik Kolları Üyelğine Mahsus Defter
- Madde 84** - Kadın ve Gençlik Kollarının Teşkilat Kademe Organları
- 84.1** - Kadın/Gençlik Kolu Belde Kademesi Teşkilat Organları
- a** - Kadın/Gençlik Kolu Belde Kongresi
- b** - Kadın/Gençlik Kolu Belde Başkanı
- c** - Kadın/Gençlik Kolu Belde Yönetim Kurulu
- d** - Kadın/Gençlik Kolu Belde Yürütme Kurulu
- 84.2** - Kadın/Gençlik Kolu İlçe Kademesi Teşkilat Organları
- a** - Kadın/Gençlik Kolu İlçe Kongresi
- b** - Kadın/Gençlik Kolu İlçe Başkanı
- c** - Kadın/Gençlik Kolu İlçe Yönetim Kurulu
- d** - Kadın/Gençlik Kolu İlçe Yürütme Kurulu
- 84.3** - Kadın/Gençlik Kolu İl Kademesi Teşkilat Organları
- a** - Kadın/Gençlik Kolu İl Kongresi
- b** - Kadın/Gençlik Kolu İl Başkanı
- c** - Kadın/Gençlik Kolu İl Yönetim Kurulu
- d** - Kadın/Gençlik Kolu İl Yürütme Kurulu
- 84.4** - Kadın/Gençlik Kolu Genel Merkez Teşkilat Organları
- a** - Kadın/Gençlik Kolu Büyük Kongresi
- b** - Genel Merkez Kadın/Gençlik Kolu Başkanı
- c** - Kadın/Gençlik Kolu Merkez Karar ve Yönetim
- d** - Kadın/Gençlik Kolu Merkezi Yürütme Kurulu

- Madde 85** - Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Organlarının Oluşumu, Delegeler ve Kongrelerine İlişkin Ortak Hükümler
- Madde 86** - Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Başkan ve Üyelerinin Yetki ve Görevleri
- Madde 87** - Kadın ve Gençlik Kollarına İşten El Çektirme.

B - DİĞER YAN KURULUŞLAR (SPK m : 7)

- Madde 88** - Parti Teşkilatının Diğer Yan Birim ve Kuruluşları

SEKİZİNCİ AYIRIM

PARTİ GRUPLARI

A - TBMM PARTİ GRUBU (SPK m : 22)

- Madde 89** - TBMM Parti Grubunun Oluşumu
- Madde 90** - Grup Başkanı, Başkan Vekilleri ve Grup Yönetim Kurulu
- Madde 91** - Grup Başkan Vekilleri ve Grup Yönetiminin Görevleri
- Madde 92** - Grup Üyelerinin Görevleri
- Madde 93** - Grupta Gizli Oylama Konuları (SPK m :27)
- Madde 94** - TBMM Parti Grup İç Yönetmeliği (SPK m :23)

B - İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ GRUPLARI

- Madde 95** - İl Genel Meclisi Grupları
- Madde 96** - Belediye Meclisi Grupları
- Madde 97** - İl Genel Meclisi Grupları İle Belediye Meclisi Gruplarına İlişkin Ortak Hükümler

DÖRDÜNCÜ KISIM

PARTİ İÇİ DEMOKRASİ HAKEM KURULLARI

- Madde 98** - Parti İçİ Demokrasi Hakemliği

- Madde 99** - Parti İçi Demokrasi Hakem Kurullarının Oluşumu
Madde 100 - Kurul Üyesinde Aranacak Nitelik ve Üyelik Güvencesi
Madde 101 - Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulların Görevleri
Madde 102 - Sorunun Hakem Kurullarına İntikali ve Hakem Kararlarının Niteliği

BEŞİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ DİŐİPLİN KURULLARI (SPK m :17, 19/7, 25, 53 ila 59)

- Madde 103** - Parti Disiplin Kurulları
103.1- İl Disiplin Kurulları
103.2- Merkez Disiplin Kurulu
103.3- TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu
103.4- Müşterek Disiplin Kurulu

İKİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ AYIRIM

İL DİŐİPLİN KURULLARI (SPK m:19/7)

- Madde 104** - İl Disiplin Kurullarının Oluşumu
Madde 105 - İl Disiplin Kurullarının Bakacağı İşler

İKİNCİ AYIRIM

MERKEZ DİŐİPLİN KURULU (SPK m:17)

- Madde 106** - Merkez Disiplin Kurulu'nun Oluşumu
Madde 107 - Merkez Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler
107.1- Merkez Disiplin Kurulu'nun Birinci Derecede Bakacağı İşler
107.2- Merkez Disiplin Kurulu'nun İkinci Derecede Bakacağı İşler

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

GRUP DİSİPLİN KURULU (SPK m: 25)

Madde 108 - TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nun Oluşumu

Madde 109 - TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

MÜŞTEREK DİSİPLİN KURULU (SPK m : 25/2)

Madde 110 - Müşterek Disiplin Kurulu'nun Oluşumu, Görev ve Yetkileri

BEŞİNCİ AYIRIM

MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Madde 111 - Disiplin Kurullarına İlişkin Müşterek Hükümler (SPK m : 56)

Madde 112 - Disiplin Kurulu'na Sevk Yetkisi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRİNCİ AYIRIM

DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI (SPK m: 53/1)

Madde 113 - Parti Disiplin Cezaları

Madde 114 - Uyarma Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Madde 115 - Kınama Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Madde 116 - Partiden ve Gruptan Geçici İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Madde 117 - Partiden ve Gruptan Kesin İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

İKİNCİ AYIRIM

DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARINA İLİŞKİN DİĞER HÜKÜMLER

- Madde 118** - Disiplin Suçlarında Zaman aşımı
Madde 119 - Tedbirlri Olarak Disiplin Kuruluna Sevketmek
(SPK m: 59)
Madde 120 - Disiplin Cezalarına Karşı Yargı Nezdinde İtiraz Hakkı
(SPK m: 57)
Madde 121 - Disiplin Cezalarını Af Yetkisi (SPK m : 58)

ALTINCI KISIM

SEÇİMLER VE ADAYLAR (SPK m : 36 ila 52)

BİRİNCİ BÖLÜM

SEÇİMLERE KATILMA

- Madde 122** - Seçimlerle İlgili Karar Yetkisi

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİNDE ADAYLIK İŞLEMLERİ

- Madde 123** - Milletvekili Adaylık Başvurusu ve Ön İnceleme
Madde 124 - Aday Tespit ve Sıralama Usulleri
124.1- Ön Seçim Usulü İle Aday ve Liste Sıralaması Yapmak
124.2- Teşkilat Yoklaması Usulü İle Aday ve Liste Sıralaması
Yapmak
124.3- Merkez Yoklaması Usulü İle Aday ve Liste Sıralaması
Yapmak
Madde 125 - Aday Listelerinde Boşalmanın Doldurulması
Madde 126 - Milletvekili Seçiminde Kontenjan Adaylığı
(SPK m: 36/son)

ŪÇŪNCŪ BŪLŪM

YEREL SEÇİMLERDE ADAYLIK İŞLEMLERİ (SPK m : 52)

- Madde 127** - Yerel Seçimlerde Adaylık ve Ön İnceleme
Madde 128 - Yerel Seçim Aday Tespit ve Sıralama UsulŪ
Madde 129 - Yerel Seçimlerde; Ön Seçim, Teşkilat ve Merkez Yoklaması

DŪRDŪNCŪ BŪLŪM

ORTAK HŪKŪMLER

- Madde 130** - Alt Kademe Teşkilat Yöneticisinin Aday Adaylığı (SPK m:40/4)
Madde 131 - Partide Kayıtlı Olmayanların Adaylık Başvurusu
Madde 132 - Parti Adayı Olarak Seçilmiş Olanların Yeniden Adaylığı
Madde 133 - Seçim İŞleri Yönetmeliği

YEDİNCİ KISIM

MALİ HŪKŪMLER

BİRİNCİ BŪLŪM

PARTİNİN GELİRLERİ

- Madde 134** - Partinin Gelirleri (SPK m: 61)
134.1- Giriş ve Üyelik Aidatı (SPK m: 62)
134.2- Milletvekilliği Aidatı (SPK m: 63)
134.3- Tanıtıcı Unsur ve Yayınların Satışından Sağlanacak Gelirler (SPK m: 65)
134.4- Etkinliklerden Sağlanacak Gelirler
134.5- Aday Adaylarından Alınacak Özel Aidat (SPK m: 64)
134.6- Mal Varlığından Elde Edilecek Gelirler
134.7- Bağışlar (SPK m: 66)
134.8- Hazine Yardımları

- Madde 135** - Gelirlerin Sađlanması UsulŪ (SPK m: 69)

İKİNCİ BÖLŪM

PARTİ GİDERLERİ

- Madde 136** - Harcamaların Yapılmasında Gözetilecek UsŪl
(SPK m: 70)
- Madde 137** - Muhafaza ve Harcamalardan Doğan Mali Sorumluluk
(SPK m: 71)

ÜÇÜNCÜ BÖLŪM

BŪTÇE VE KESİN HESAP (SPK m : 73)

- Madde 138** - Bütçe ve Kesin Hesabın Hazırlanması ve Onaylanması
- 138.1** - Bütçenin Hazırlanması ve Onaylanması
- 138.2** - Kesinhesabın Hazırlanması ve Onaylanması
- 138.3** - Kesinhesabın Bildirimi

SEKİZİNCİ KISIM

TEFTİŞ VE DENETİM

- Madde 139** - Teftiş ve Denetimin Amacı
- Madde 140** - Denetim Yetkisi ve Görevi

DOKUZUNCU KISIM

DANIŞMA MECLİSLERİ VE YARDIMCI ÜNİTELER

BİRİNCİ BÖLŪM

PARTİ DANIŞMA MECLİSİ, DANIŞMANLAR VE YARDIMCI ÜNİTELER

- Madde 141** - Parti Danışma Meclisi
- Madde 142** - Parti Danışma Meclisi Üyeleri

- Madde 143** - İl ve İlçe Danışma Meclisleri
143.1- İl Danışma Meclisi Üyeleri
143.2- İlçe Danışma Meclisi Üyeleri
Madde 144 - Yan Kuruluşlar Danışma Meclisleri
Madde 145 - Genel Başkan Danışmanları

İKİNCİ BÖLÜM

YARDIMCI ÜNİTELER

- Madde 146** - Araştırma Kurulları, Komisyonlar ve Çalışma Mekanları
Madde 147 - Bürolar ve Merkezler

ONUNCU KISIM

HÜKÜMET FAALİYETLERİ

- Madde 148** - Hükümet Kurma Kararı Verme Yetkisi (SPK m: 28)
Madde 149 - MYK Üyesinin Hükümet Üyeliği
Madde 150 - Partili Bakanlar Hakkında Parti İçi Güven Oylaması

ONBİRİNCİ KISIM

PARTİ DEFTERLERİ

- Madde 151** - Parti Defterleri (SPK m: 60)
151.1- Üye Kayıt Defteri
151.2- Karar Defteri
151.3- Gelen ve Giden Evrak Kayıt Defteri
151.4- Gelir ve Gider Defteri
151.5- Demirbaş Eşya Defteri

ONİKİNCİ KISIM

MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

- Madde 152** - Yetki ve Görev Devri
- Madde 153** - Tüzükte Yazılı Süreleri Kısaltma Yetkisi
- Madde 154** - Yetki Sınırı, Bağdaşmaz ve Birleşmez Konumlar
- Madde 155** - Parti İçi Referandum
- Madde 156** - Milletvekillerinin Halkla İrtibat Büroları
- Madde 157** - Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi (SPK m: 33)
- Madde 158** - Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi (SPK m: 109,110)
- Madde 159** - Tüzük ve Program Değişikliği (SPK m: 14)
- Madde 160** - Parti İç Yönetmelikleri
- Madde 161** - Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu
- Madde 162** - Kurucular Kurulu Üyeleri (SPK m: 14/8)

Geçici Madde 1- Kurucular Kurulu' nun Görev ve Yetkileri

Geçici Madde 2- Kademe Organlarının İlk Oluşumunda Organların Üye Sayıları

Geçici Madde 3- Kurucular Kurulu'nun Çalışma Usulü

Geçici Madde 4- Kurucu Kademe Organ Üyelerinin Kongre Delegeliği

Geçici Madde 5- Kuruluşta Üye Yazım Yetkisi

Geçici Madde 6- Kadın ve Gençlik Kollarının İlk Oluşumu

Madde 163 - Tüzükte Hüküm Bulunmayan Konularda Yapılacak Uygulama

Madde 164 - Yürütme

Madde 165 - Yürürlük

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

Madde 1 - Partinin Adı

Bu tüzük hükümlerine göre kurulmuş olan partinin adı; **ADALET ve KALKINMA PARTİSİ'**dir.

Madde 2 - Kuruluşun Temel Dayanakları

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, başta 'İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi' ile 'İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi' olmak üzere TBMM tarafından onaylanmış uluslararası belgeler, Siyasi Partiler Kanunu, seçim kanunları, diğer ilgili kanun ve mevzuat çerçevesinde, Tüzüğü ve Programına göre teşkilatlanmak ve faaliyette bulunmak üzere kurulmuş siyasi bir teşekküldür.

Madde 3 - Partinin Kısaltılmış Adı, Genel Merkezi ve Amblemi

Partinin kısaltılmış adı "**AK PARTİ**" şeklindedir.

Partinin Genel Merkezi;

Ceyhun Atıf Karsu Caddesi No:202 Balgat - Ankara adresindedir.

AK PARTİ'nin amblemi (özel işareti)

şeklinde sarı ve siyah renklerden oluşan AMPUL'dur.

Madde 4 - Temel Amaçlar

- 4.1 - AK PARTİ;** Türk Milleti'nin en önemli yönetim kazanımının, Cumhuriyet olduğuna ve egemenliğin, kayıtsız ve şartsız milletimize ait olduğuna inanır. 'Milli irade' nin tek belirleyici güç olduğunu kabul eder. Millet adına egemenlik yetkisi kullanan kurumların ve kişilerin gözetmeleri gereken en üstün gücün ise, hukukun üstünlüğü ilkesi olduğunu savunur. Akıl, bilim ve tecrübenin yol gösterici olduğunu benimser. 'Milli irade, hukukun üstünlüğü, akıl, bilim, tecrübe, demokrasi, bireyin temel hak ve özgürlükleri ve ahlakılığı, siyasi yönetim anlayışının temel referansları olarak kabul eder.
- 4.2 - AK PARTİ;** Türk Milleti'nin Ülkesi ve Devletiyle bölünmez bütünlüğünü savunur. Geçmişten gelen değerlerimizi koruyarak, Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyet seviyesine ulaşmak ve hatta onu aşabilmek için ikinci maddede açıklanan normlar ve genel kabullere uygun faaliyetlerde bulunmayı, siyasi hayatın zemini kabul eder.
- 4.3 - AK PARTİ;** 'insan' merkezli siyasi bir partidir. En üstün hizmetin, insana hizmet olduğuna inanır. İnsanın mutluluğu, huzuru, güveni ve sağlığı çalışmalarının hedefini teşkil eder. Bütün insanlarımızı, 'Türkiye' coğrafyasında kurulu 'Türkiye Cumhuriyeti Devleti' ismi altında büyük bir aile, diğer devletleri kendi sınırları içinde komşu aileler olarak kabul eder. Sulh içinde bir arada yaşamının, insana verilen değerle mümkün olacağına inanır.

- 4.4 - AK PARTİ;** insanların farklı inanç, düşünce, ırk, dil, ifade etme, örgütlenme ve yaşama gibi doğuştan var olan tüm haklara sahip olduklarını bilir ve saygı duyar. Farklı olmanın ayrışma değil, pekiştirici kültürel zenginliğimiz olduğunu kabul eder.
- 4.5 - AK PARTİ;** birey-devlet ilişkilerinde, demokratik toplum olmanın gereklerine uygun düşmeyen yaklaşımları ve her türlü ayrımcılığı reddeder. Devleti, bireye hizmet için, bireylerin oluşturduğu etkin bir hizmet kurumu olarak kabul eder.
- 4.6 - AK PARTİ;** milli iradenin egemen olabilmesinin, bütün siyasal hakların ancak özgür kullanımı ile mümkün olabileceğine, özgür siyasal hak kullanımının ise, çoğulcu ve katılımcı hür demokratik düzen içinde hayat bulabileceğine inanır.
- 4.7 - AK PARTİ;** millet adına egemenlik yetkisi kullanan yasama, yürütme ve yargı erkleri ile devlet şeması içinde kamusal işlev gören bütün kişi, kurum ve kuruluşların; yetki kullanımlarında ve görev ifa etmelerinde, ikinci maddede atıf yapılan belgelerde yer alan hukuk devleti normlarına uygunluğu gözetir olmaları gereğini vurgular ve bu gerekliliğe uygunluğu, meşruiyetin esası kabul eder.
- 4.8 - AK PARTİ;** bireylerin inandıkları gibi yaşama, düşündükleri gibi ifade etme haklarının tartışılmaz olduğunu, inanç ve düşüncenin hukuka uygun olarak tanıtım ve propagandasının, bireylere ve sivil toplum kuruluşlarına ait bir hak ve yetki olduğunu, her bireyin her kurumda ve yaşamın her alanında eşit ve ortak

hakları bulunduğunu, dolayısıyla devletin, hiçbir inanç ve düşünceden yana veya karşı tutum sergilememesi gerektiğini, Anayasa'da yer alan laiklik ve kanun önünde eşitlik ilkelerinin, bu anlayış ve bakışın güvencesini teşkil ettiğini vurgular. Devletin ve parti tüzel kişiliğinin bu alanda yüklenebileceği işlevin, sadece hak kullanımlarını sağlayıcı ve güvence altına alıcı özgür ortam hazırlamaktan ibaret olması gerektiğini kabul eder. Temel hak ve özgürlüklerin, oylama konusu olamayacağını savunur.

4.9 - AK PARTİ; insanın, insanca yaşamasının yöntemi olan sosyal devlet anlayışının hayata geçirilmesine özel önem verir.

4.10- AK PARTİ; ekonomik gelişmenin kaynağı ve hedefi olarak insanı esas kabul eder. Piyasa ekonomisinin, tüm kurum ve kurallarıyla tesisini amaçlar. Devletin ekonomi içindeki rolünü, düzenleyici ve gözetici fonksiyonları ile tanımlar. Gelir dağılımındaki dengesizliği ve işsizliği, ülkemizin en önemli sosyoekonomik sorunu olarak görür. Küreselleşmenin meydana getirdiği fırsatlardan yararlanmak ve beraberinde getirdiği olumsuzluklardan korunmak amacıyla gereken yapısal dönüşümlerin gerçekleştirilmesini savunur.

4.11- AK PARTİ; aileyi Türk toplumunun temeli kabul eder. Geçmişle gelecek arasında köprü görevini yerine getiren aile kurumunun; milli değerlerimizin,

duygularımızın, düşüncelerimizin ve ülkemize has adet ve geleneklerimizin yeni kuşaklara aktarılmasında en temel, en vazgeçilmez sosyal bir kurum olduğuna inanır.

4.12- AK PARTİ; herkesin ve özellikle gençliğin; güven içinde, gelişmiş, kalkınmış, refah düzeyi yüksek, her yönden güvenli bir Türkiye sevdalısı olma ülküsüne bağlı, moral değerlerle bezenmiş bireyler olmalarını önemser. Bu nedenle her düzeyde özgür, bilgi toplumu olma yolunda bilimsel araçlarla ve ilmi verilerle donatılmış bir eğitim, öğretim ve öğrenim anlayışını pratiğe geçirmeyi amaçlar.

4.13- AK PARTİ; temsili demokrasinin çoğulcu, katılımcı ve yarışmacı niteliğini önemser. Bu özelliklerin hayata geçirilmesinde ve verimli, kaliteli ve denetimli bir kamu yönetiminin kurulmasında ve sürdürülmesinde, sivil toplum örgütlerinin önemine ve vazgeçilmezliğine inanır.

4.14- AK PARTİ; referandumu, halkımızın yönetim sürecine katılımını temin için etkili bir yöntem olarak benimser.

4.15- AK PARTİ; içte ve dışta güçlü duruşun adaletle mümkün olacağına inanır. Hukukun 'güç'ten değil, 'güç'ün hukuktan kaynaklandığı inancı ile her iş ve faaliyette doğrunun ve haklının egemen olmasını önleyici engelleri ortadan kaldırmayı, adil yargılanma hakkını ve hak arama özgürlüğünü bütün unsurları ile gerçekleştirmeyi, ülkemizi, onun sahibi insanlarımız için yaşanılır hale getirmeyi, her halükarda milletin ülkesini ve devletinin bağımsızlığını ve üniter yapısını korumayı amaçlar.

Madde 5 - Görev İlkeleri

Parti Tüzüğü ve Programı, Genel Başkan dahil, her üyeyi ve partinin bütün organlarını bağlar.

Partiye üye olmak veya görev üstlenmek; partinin amaç ve hedeflerini benimsemek, hayata geçirilebilmeleri için gücü ve becerisi ölçüsünde katkıda bulunmak demektir. Partili hiçbir görevli, partinin amaç ve hedeflerine aykırı davranış ve çalışmalar içine giremez. Partili her birey; parti içinde çalışmalara katılarak, siyasal ve toplumsal hayatla ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirme ve siyasete aktarma hakkına sahiptir.

Partideki görevlendirmelerde ve seçimlerde; parti içi demokrasi ve üyelik hukuku kuralları gözetilerek liyakat, ehliyet ve güven, en başta aranacak belirleyici ölçütler olarak kabul edilir.

Üye olan herkes, çalışmalarında bu ilkelere göre davranacağını kabul ve taahhüt etmiş sayılır.

İKİNCİ KISIM

PARTİ ÜYELİĞİ (SPK m: 6,11,12)

Madde 6 - Parti Üyesi Olabilme Şartları

Siyasi Partiler Kanunu ile diğer ilgili yasalarda parti üyesi olamayacakları açıkça belirtilmiş olanlar dışında :

- 6.1 - Partinin Tüzük ve Programını kabul ettiğini, gücü, bilgi ve tecrübeleri nispetinde parti çalışmalarına katılmayı üyelik giriş beyannamesinde beyan ve taahhüt eden,

- 6.2 - On sekiz yaşını dolduran, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip olan,
- 6.3 - Başka bir siyasi partide üyelik kaydı olmayan,
- 6.4 - Partiyeye belirli bir üyelik aidatı ödemeyi taahhüt eden, Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı herkes, AK PARTİ üyesi olabilir.

Madde 7 - Üyelik Başvurusu ve Gerekli Belgeler

Üyelik şartlarına sahip olan kişi, ikamet ettiği ilçe başkanlığına parti üyesi en az bir kişiyi referans gösteren 'giriş beyannamesi' vermek suretiyle başvurur. Beyanname, kopyalı olarak düzenlenir. İstek halinde 'alındı' belgesi verilir.

İnternet ve benzeri yolla da üyelik başvurusu yapılabilir. Bu yöntemle üyelik başvurusunun usul ve esasları, üye kayıt yönetmeliği ile düzenlenir.

Madde 8 - Üyelik Başvurusunun Karara Bağlanması ve Üye Kayıt İşlemi

İlçe yönetim kurulu, üyelik başvurusunu en geç 30 gün içinde karara bağlar. Başvuru kabul edilmiş ise; üyelik kaydı, karar tarih ve sırasına göre 'üye kayıt defteri' ne işlenir.

Talebin reddine ilişkin kararlara karşı ilgili kişi, 15 gün içinde ilçenin bağlı olduğu il yönetim kuruluna itiraz edebilir. İl yönetim kurulu itirazı inceler ve 15 gün içinde karara bağlar. Bu karar, parti içi işlemler açısından kesindir.

Aynı kişinin, partide birden fazla üyelik kaydı olamaz. İkametgahı yasal olarak değişmedikçe, başka bir ilçeye üyelik nakli yapılamaz.

Üye kayıt defteri sadece ilçelerde bulundurulur. Doğrudan Genel Merkez, il veya belde yönetim kurullarına yapılan üyelik başvurularına ilişkin beyanname ve ekleri, ilgilinin ikamet ettiği ilçe başkanlığına gönderilir. İlçe, tüzükte yazılı ayrıık durumlar hariç, yukarıda yazılı olan prosedüre göre işlem yapar.

(Değişik: 01.02.2003 - Madde:1)

Partinin, üyelikle ilgili düzenleyici işlemlerine ayrıık olarak yapılmış üye kayıtları, geçersizdir. Böyle kayıtlar, Genel Merkez Teşkilat Başkanlığınca üye programından çıkarılır.

Madde 9 - Partiden Ayrılmış Olanların Yeniden Üyelğe Kabulü

Memuriyete girme gibi yasal zorunlu bir neden olmaksızın, parti üyeliğinden istifa etmiş olanların yeniden üyelik başvurusu; ikamet ettiği ilçe yönetim kurulunun görüşü alınarak, il yönetim kurulunca karara bağlanır. Bu konuda verilecek ret kararına karşı ilgili kişi; kararın kendisine bildiriminden itibaren 15 gün içinde Merkez Yürütme Kurulu'na (MYK) itiraz edebilir.

Yasal zorunlu bir neden olmaksızın Kurucular Kurulu, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu üyeliği, il başkanlığı ve il belediye başkanlığı

yapmış olanlar ile partili milletvekillerinden istifa etmiş olanların yeniden parti üyeliği için yapacakları başvurular hakkında karar vermek, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir. Bu madde hükümleriyle ilgili MYK ile MKYK 'nın vereceği kararlar, parti içi işlemler açısından kesindir.

Madde 10 - Sürekli Yurt Dışında Bulunan Vatandaşların Üyeliği

Sürekli yurt dışında bulunanlar üyelik başvurularını Türkiye'ye geldiklerinde ikamet ettikleri il, ilçe veya belde başkanlığına üye giriş beyannamesi göndermek veya vermek şeklinde yazılı beyan ile yaparlar. Başvuru yazısında, ayrıca yurt dışında sürekli oturduğu ve çalıştığı yerlerin adresleri ile Türkiye'ye geldiğinde ikamet ettiği konutun açık adresi belirtilir.

Yurt dışında bulunan vatandaşlar; buldukları yerde parti temsilciliği oluşturulmuş ise, temsilcilik aracılığıyla da üyelik başvurusu yapabilirler.

Madde 11 - Genel Merkezin Üye Kayıt Yetkisi

TBMM üyesi olanların partiye kabulleri, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır. Üyeliğe kabul kararı ile giriş beyannamesinin bir sureti, ikametinin bulunduğu ilçeye gönderilerek üyelik kaydı tamamlanır. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, partiye alınmalarında yarar gördüğü kişiler hakkında aynı şekilde işlem yapmaya yetkilidir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararı ile partiye alınan kişilerin, milletvekili sıfatını taşıyanlar hariç, parti

üyelikleri hakkında ilgili ilçe ve il yönetim kurulları, varsa itiraz ve görüşlerini gerekçeli olarak MKYK'ya bildirebilirler. Bir ay içinde işlem yapılmayan itirazlar, MKYK'ca kabul edilmiş sayılır.

Madde 12 - Üye Kimlik Belgesi

İlçe yönetim kurulu, parti üyeliğine kabul ettiği kişiye, şekli Genel Merkez'ce belirlenmiş üye kimlik belgesi verir. Bu belge, parti üyeliğini ispat dışında bir amaçla kullanılamaz.

Yer değiştiren üye, üye kimlik belgesini iade eder. Yeni yerleşim yeri ilçe kademesine üyelik nakli yapılır ve kendisine yeni üye kimlik belgesi verilir.

Madde 13 - Üyeliğin Sona Ermesi

AK PARTİ üyeliği, durumun belgelenmiş olması şartıyla;

13.1- Ölüm,

13.2- İstifa,

13.3- Başka partiye üye olmak, üye olmasa bile başka partide görev almış olmak,

13.4- Disiplin kurulu kararı ile partiden ihraç edilmiş olmak gibi hallerde sona ermiş olur. Böyle bir durumda ilçe yönetim kurulu; başka bir işlem yapmadan sadece tespit kararı alarak ilgilinin üye kütüğündeki kaydına işler ve ilgili kademe ve makamlara bildirir.

Üyelikten istifanın belgelenmiş sayılması için istifanın ya noter aracılığıyla veya yazılı beyan ile bizzat yapılmış olması gerekir. Bizzat yapılan yazılı istifa bildirimlerinde, imzanın ilgiliye ait olduğunun tespiti yapılır.

13.5- Üye olma şartlarını sonradan kaybedenler ile üyeliğe giriş sırasında üyelik şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılanların üyelik kayıtları, ilçe yönetim kurulu kararıyla silinir.

İlçe başkanı, kesinleşmiş disiplin kurulu kararı ile ölüm ve istifa etme halleri hariç, başka nedenlerle kaydı silinenlere durumu bildirir tebligat yapar. İlgili kişi, kaydının silinmesi kararına karşı 15 gün içinde il yönetim kuruluna itiraz edebilir. İl yönetim kurulunun red kararına karşı ise, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde Merkez Yürütme Kurulu'na itirazda bulunabilir. MYK'nın vereceği karar, parti içi işlemler bakımından kesindir.

Madde 14 - Üyelerin Hakları ve Yükümlülükleri

Partinin bütün kademe görevleri ve temsil yerleri, tüzük kuralları içinde partili her üyeye açık ve hizmet etmek için aday olunabilecek yerlerdir

Üyeler, parti içi ve dışı ilişkilerinde üye olmanın ön şartı olan parti tüzüğü ile parti programı ve yönetmeliklerin ve bunlara uygun olarak yetkili kurum ve kurullarca oluşturulmuş ilke ve kararlar ile anayasa ve yasaların emredici hükümleri çerçevesinde çalışmalar yapar ve yapılan çalışmalara katkıda bulunurlar.

Parti üyesi; hiçbir ayırım gözetmeksizin, toplumu oluşturan her bireyin, insan olmasından kaynaklanan temel haklar ve özgürlükler önündeki engellerin kaldırılması için üzerine düşen çabayı azimle ve kararlı olarak, gücü ve becerisi nispetinde ifa eder. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Ülkesi ve Milleti ile bölünmez bir bütün olduğunu ve bu bütünlüğün; bireysel, toplumsal, ekonomik ve siyasal hak ve özgürlüklerin sağlanması ile mümkün olacağı bilinci içinde hareket eder.

Madde 15 - Genel Merkez Üye Yazım Kütüğü

Tüzüğe ve ilgili mevzuata göre yapılan üye yazımları, Parti Genel Merkezi'nde bu işe özgü dosyalama ile oluşturulacak bilgi işlem merkezinde kayda alınır. Bu dosyalama; ilçe, il ve ülke genel toplamını ayırt edecek şekilde yapılır. Alt kademeler ile bu merkezdeki kayıtların denkliği, her altı ayda bir yapılacak karşılaştırma ile sağlanır.

(Değişik: 12.01.2002-Madde 1)

Üyelikle ilgili parti içi uyuşmazlıkların çözümünde genel merkez kayıtları esas alınır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ TEŞKİLATI (SPK m: 7)

Madde 16 - Teşkilat

Partinin tabandan tavana zorunlu ve ihtiyarı birimlerinin tümü, parti teşkilatını oluşturur.

Madde 17 - Teşkilat Kademeleri (SPK m: 7)

AK PARTİ teşkilat kademeleri; belde, ilçe, il ve Genel Merkez teşkilatlarından, belediye meclisi grupları ve il genel meclisi grupları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Parti Grubu'ndan ibarettir. Ayrıca parti teşkilat kademelerinde, kadın ve gençlik kolları ile diğer yan kuruluşlar ve yurt dışı temsilcilikleri oluşturulur.

Teşkilatlar, idari ve yerel taksimata göre oluşturulur. Bir idari birim içinde aynı düzeyde ve nitelikte birden fazla teşkilat kurulamaz. Yardımcı kuruluşlar, siyasal eğitim, bilgilendirme ve bilgilendirme amaçlı irtibat büroları veya lokaller ile mülki ve idari yapıya göre kurulmuş teşkilata bağlı köy, mahalle ve sandık bölgesi temsilcilikleri ve internet gibi teknolojik araçlarla donanımlı çalışma ve tanıtım yerleri oluşturulabilir.

Madde 18 - Teşkilat Kademe Organları

Parti teşkilatı, aşağıda yazılı teşkilat kademe organlarından oluşur:

18.1- Belde Teşkilatı

- a) Belde Kongresi
- b) Belde Başkanı
- c) Belde Yönetim Kurulu
- d) Belde Yürütme Kurulu

18.2- İlçe Teşkilatı

- a) İlçe Kongresi
- b) İlçe Başkanı
- c) İlçe Yönetim Kurulu
- d) İlçe Yürütme Kurulu

18.3- İl Teşkilatı

- a) İl Kongresi
- b) İl Başkanı
- c) İl Yönetim Kurulu
- d) İl Yürütme Kurulu

18.4- Genel Merkez Teşkilatı

- a) Büyük Kongre
- b) Genel Başkan
- c) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK)
- d) Merkez Yürütme Kurulu (MYK)

18.5- Yan Kuruluşlar

- a) Kadın Kolları
- b) Gençlik Kolları
- c) Diğer Yan Kuruluşlar

18.6- Gruplar

- a) TBMM Parti Grubu
- b) İl Genel Meclisi Grupları
- c) Belediye Meclisi Grupları

Madde 19 - Mahalle, Köy, Sandık Bölgesi ve Seçim Çevresi Temsilci ve Kurulları**(Değişik:12.01.2002-Madde 2)**

Mahalle, köy ve sandık bölgesi; parti çalışmalarının temel zeminidir. Partiyi ve parti faaliyetlerini tanıtmak, aksaklıkları ve talepleri tespit edip rapor etmek, verilecek parti görevlerini yapmak üzere, ilçe ve belde yönetim kurullarınca parti üyeleri arasından köy, mahalle ve sandık bölgesi temsilcilikleri veya üç kişiden az olmayan temsilci kurullar oluşturulabilir. Bu

kurullarda kadın ve gençlik kollarının, asgari birer temsilci ile temsil edilmelerine özen gösterilir.

İl yönetim kurulları, seçim çevresi ölçeğinde, seçim dönemlerinde veya uygun görülen zamanlarda seçim çevrelerindeki her tür seçim çalışmalarını sevk ve idare edecek kurullar oluşturabilirler.

Madde 20 - Yurt Dışı Temsilcilikler (SPK m: 7, 31)

(Değişik: 12.01.2002-Madde 3)

AK PARTİ; vatandaşlarımızın ve uluslararası kurum ve ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkelerde, o ülkelerin mevzuat ve uygulamalarını gözeterek, hal ve vaziyetin gerektirdiği yerleşim yerlerinde, ilgili genel başkan yardımcısının teklifi üzerine, ekli listede isimleri yazılı ülke ve yerlerde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun kararıyla yurt dışı temsilcilikleri oluşturulur.

İKİNCİ BÖLÜM

TEŞKİLAT ORGANLARININ OLUŞUMLARI, GÖREV VE YETKİLERİ

BİRİNCİ AYIRIM

BELDE TEŞKİLATI (SPK m: 7/1, 20)

Madde 21 - Belde Kongresi (SPK m: 7/3)

Belde teşkilatının en üst karar ve denetim organı olan Belde kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerinden oluşur. İki yıldan az, üç yıldan fazla olmayan bir sürede ve ilçe kongresinden önce uygun bir zamanda, ilçe yönetim kurulu tarafından belirlenen tarihte yapılır.

Belde Kongresi belde başkanını, belde yönetim kurulu asıl ve yedek üyelerini seçer, ilçe yönetim kurulunca köy ve mahalle dağılımlarına göre sayıları belirlenmiş beldeyi ilçe kongresinde temsil edecek olan ilçe kongresi delege seçimini yapar, gündemindeki konuları müzakere edip karara bağlar.

Tüzüğün 46. maddesinin yargıyla ilgili hükümleri hariç, adaylıklar ve seçimlere ilişkin diğer hükümleri, belde kongresinde de aynen uygulanır.

Nüfusu 5000' den az olan beldelerde kongre yapılmaz. Bu beldelerin yönetim organları, ilçe yönetim kurulunca atama yolu ile oluşturulur.

Madde 22 - Belde Kongresi Delegeleri (SPK m:19, ek madde: 2)

Belde kongresi, seçilmiş en fazla 100 delege ile tabii delegelerden oluşur. Seçilmiş delegelerin mahalle dağılımları şöyle hesaplanır: Seçilmiş delege sayısı olan 100 rakamı; Partinin son genel seçimde beldede almış olduğu oya bölünerek kat sayısı bulunur. Kat sayının, mahallede Partinin almış olduğu oyla çarpımından elde edilecek rakam, o mahallenin seçilmiş delege sayısıdır. Eksikler, küsurat büyüğüne göre dağıtılır. Asıl delege sayısının yarısı kadar yedek delege seçimi yapılır.

Çeşitli nedenlerle partinin almış olduğu oy belli değil ise; son yerel seçim sonuçlarına göre, onun da belli olmaması halinde, belde kongresi delegeliklerinin mahalle dağılımları seçmen sayısı oranlarına göre yukarıdaki yöntemle belirlenir.

Beldeye bağı mahallelerde kayıtlı üye sayısı 100'den fazla değil ise, üyelerin tamamı belde kongresi delegesi sayılır.

Beldenin seçimle görev yapmakta olan başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile partili belde belediye başkanı, belde kongresinin tabii delegesidirler.

Belde kongresi ilçe yönetim kurulunun aday olmayanlar arasından görevlendireceği üç kişilik bir heyetin gözetim ve denetimi altında gizli oy, açık tasnif esasına göre yapılır.

Madde 23 - Belde Kongresi Delege Seçimleri ve Delege Listesinin Onaylanması

Belde kongresi delege seçimleri, tüzüğün 30. maddesinde yazılı usul ve esaslara göre belde yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilir.

Tüzüğün 41. maddesinde yazılı ilçe kongresi delegeleriyle ilgili askı, itiraz ve onay gibi Seçim Kurulu'na ait yetki ve görevler, belde kongresi delegeleri açısından ilçe başkanı tarafından kullanılır.

Tüzüğün 42. maddesi hükmü, belde kongreleri hakkında da uygulanır.

Madde 24 - Belde Başkanı

Belde başkanı; belde kongresi tarafından gizli oylama ile tek derecede seçilir. Partinin belde düzeyindeki çalışma ve faaliyetlerinin koordinasyon ve yürütümünü sağlar, denetimini gerçekleştirir ve belde teşkilatını temsil eder.

Aynı kişi, en fazla üç olağan dönem belde başkanı seçilebilir.

Madde 25 - Belde Yönetim Kurulu

(Değişik: 12.01.2002- Madde 4)

Belde yönetim kurulu, belde kongresince gizli oyla seçilen ve belde başkanı dahil, en az 3, en fazla 20 üyeden oluşur. Kongrede aynı sayıda yedek üye seçimi yapılır.

Belde teşkilatının ilk kuruluşu, ilçe yönetim kurulunun görüşü alınarak, il yönetim kurulu tarafından atama ile gerçekleştirilir.

Madde 26 - Belde Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Belde yönetim kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ayda en az iki kez olağan toplantı yapar. Kararlar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır.

Belde yönetim kurulu belde başkanı veya belde yönetim kurulu üye tam sayısının en az 1/3' ünün talebi halinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantıda sadece toplantı konusu olan konu görüşülür.

Belde yönetim kurulu ilk toplantısında, toplantı zaman ve tarihini belirler, belde yürütme kurulu üyelerinin seçimini yapar.

Belde yönetim kurulu, belde sınırları içinde partinin faaliyet ve programlarının tanıtımı için gerekli çalışmaları yapar, belde kongresi ile tüzük ve

yönetmeliklerin ve üst organların verdikleri görevleri ifa eder. Parti politikaları ve yapılan çalışmalar konusunda belde sakinlerinin bilgilennemelerini sağlar.

Madde 27 - Belde Yürütme Kurulu

(Değişik: 01.02.2003-Madde 2)

Belde yürütme kurulu; bağlı olduğu ilçe yürütme kuruluna paralel olarak, belde başkan yardımcılarında oluşan ve belde başkanı başkanlığında çalışmalar yapan kuruldur. Bu kurul üyeleri, belde başkanıca belde yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir.

Belde yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev taksimi, belde başkanı tarafından yapılır. Belde başkanı, belde yönetim kurulu tarafından seçilen yardımcılardan birini belde muhasibi, birini de belde sekreteri olarak görevlendirir. Tüzüğün 79. maddesi hükmü, belde yürütme kurulu hakkında da uygulanır.

Bu kurul; belde yönetim kurulunun gündemini hazırlar, belde başkanının tevdi ettiği işleri yapar, belde kongresi ve belde yönetim kurulunca alınmış kararların ve verilen görevlerin icrasını sağlar.

Belde yürütme kurulu üyeleri, tüzüğün 82. maddesinin 1, 2 ve 3. fıkralarında yazılı yetki ve görevleri, belde düzeyinde aynen icra ederler.

Nüfusu 5000' den veya yürütme kurulu üye sayısı altıdan az olan beldelerde, belde yürütme kurulu oluşturulmaz.

İKİNCİ AYIRIM

İLÇE TEŞKİLATI (SPK m: 20, 21)

Madde 28 - İlçe Kongresi

İlçe teşkilatının en üst karar ve denetim organı olan ilçe kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden oluşur. İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulunun asıl ve yedek üyelerini; ilçeyi temsil edecek il kongre delegelerinin asıl ve yedeklerini seçer, gündemindeki konuları müzakere edip karara bağlar.

Madde 29 - İlçe Kongresi Delegeleri

İlçe kongresi, seçilmiş 400 delege ile tabii delegelerden oluşur.

İlçeye kayıtlı üye sayısı 400'den az ise, üyelerin tamamı ilçe kongre delegesi sayılır. İlçeye kayıtlı üye sayısı 400' den fazla ise; önce her mahalle ve köy için birer delege tahsis edilir. Tahsis toplamı, 400 sayısından düşülür. Arta kalan delege sayısı, partinin son milletvekili genel seçiminde o ilçede almış olduğu toplam oy rakamına bölünür. Bölüm sonucu çıkan kat sayının, o ilçeye bağlı her mahalle veya köyde alınmış oyla çarpımı sonucu çıkan sayı ile tahsis olunan sayının toplamı, ilgili mahalle veya köyün ilçe kongresi için seçeceği delege sayısını teşkil eder.

Delege dağılımında eksikler, küsurat büyüğüne göre yapılan sıralama ile tamamlanır. Asil delege sayısının yarısı kadar da yedek delege seçilir.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 5)

Çeşitli nedenlerle partinin almış olduğu oyun belli olmaması halinde; son yerel seçim sonuçlarına göre, onun da belli olmaması halinde, ilçenin toplam seçmen sayısı ile mahalle ve köy seçmen sayılarına göre aynı yöntem uygulanmak suretiyle delege dağılımı belirlenir.

İlçe yönetim kurulu kongreden üç ay önce kongre delege dağılım listesini hazırlar ve il yönetim kurulunun onayına sunar ve onaydan sonra ilan eder. Listenin ilanından itibaren 15 gün içinde yapılacak itirazları, il yönetim kurulu kesin olarak karara bağlar.

Seçimle görev almış ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe belediye başkanı ve ilçeye bağlı belde belediye başkanları ilgili ilçenin; partili büyükşehir belediye başkanları dışındaki il belediye başkanları ise merkez ilçe kongresinin tabii delegesidirler.

Madde 30 - İlçe Kongresi Delege Seçimleri

30.1- İlçe kongresi delege seçimleri; üst kurulun kongre hazırlık talimatına göre, ilçe yönetim kurulunca hazırlanacak belli bir takvim içinde gerçekleştirilir.

30.2- Delege seçimi, köy ve mahalle ölçeğinde yapılır. İlçe yönetim kurulu; her köy ve mahallede kayıtlı parti üyelerinin listelerini, üye kayıt defterine uygun olarak ayrı ayrı hazırlayıp köy ve mahalle temsilcisi veya yönetimine gönderir. Üyelerin tanınmasını sağlayacak bilgileri içerecek şekilde düzenlenecek bu listeler, delege seçiminden en az 15 gün önce köy ve mahallede uygun bir yerde ve ilçede ilçe binasında

askıya çıkarılmak suretiyle duyurulur. Listeler, seçim yapılanı kadar askıda kalır. Listelerin askıya çıkarıldığı tarih ile indirildiği tarih, askı yapılan yerlerde birer tutanakla tespit edilir.

30.3- İlçeye bağılı belde var ise beldeye bağılı mahallelerden belde kongresi tarafından seçilecek ilçe kongresi delege sayısı belde kongresinden önce ilçe yönetim kurulunca belirlenir ve belde başkanlığına bildirilir.

30.4- Partiyeye kayıtlı olduğı halde listede yer verilmeyen veya üye olmadığı halde listede yazılı olan kişilerle ilgili olarak, askı tarihinden itibaren 5 gün içinde ilçe yönetim kurulunca partili her üye tarafından itiraz edilebilir.

30.5- İlçe yönetim kurulu, itirazı iki gün içinde karara bağlar. İtirazın kabulü halinde, listede gerekli düzeltmeyi yapar. İlçe yönetim kurulu iki gün içinde karar vermez veya kararı red şeklinde olursa, ilgili kişi 3 gün içinde il başkanlığına itiraz edebilir. İl yürütme kurulunca verilecek karar, parti içi işlemler açısından kesindir. İlçe başkanlığının bu karara uyması zorunludur. İlgili kişi, il yürütme kurulunca verilmiş kararı ibraz ederek delege seçimine iştirak edebilir. İtiraz üzerine düzeltme yapılan listeler, ilan edilir.

30.6- Mahalle ve köy delege seçimlerinin nerede ve hangi saatler arasında yapılacağı, delege seçmen listesinin askısında belirtilir. Belli edilmiş gün ve saatte, delege seçimi yapabilmek için, kesinleşmiş delege seçmen listesinde yer alan üyelerin salt çoğunluğunun katılımı aranır. Yapılacak yoklamaya göre salt çoğunluk yok ise,

aynı gün ve aynı yerde iki saat sonra hazır bulunan üyelerin katılımı ile delege seçimi yapılır.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 3)

30.7- Delege seçimleri, ilçe yönetiminin görevlendireceği kişi veya kişilerin gözetim ve denetiminde gizli oy, açık tasnif esasına göre liste yöntemi ile yapılır. Sonuç tutanağa bağlanır ve ilçe yönetim kuruluna teslim edilir. Tüzüğün 46. maddesinde yazılı esaslar, delege seçimleri hakkında da uygulanır.

30.8- Delege seçimlerine karşı seçimden itibaren 3 gün içinde il yönetim kuruluna itiraz edilebilir. İl yönetim kurulunun vereceği karar kesindir.

30.9- Delege seçimiyle ilgili yukarıda açıklanan her tür itirazlarda; isteği halinde, itiraz eden kişiye alındı belgesi verilir ve verilen karar kendisine bildirilir.

Madde 31 - İlçe Başkanı

İlçe başkanı, ilçe kongresi tarafından gizli oylama ile tek derecede seçilir. Partinin ilçe düzeyindeki çalışma ve faaliyetlerinin koordinasyon ve yürütümünü sağlar, denetimini gerçekleştirir ve ilçe teşkilatını temsil eder.

Aynı kişi, en fazla üç olağan dönem ilçe başkanı seçilebilir.

Madde 32 - İlçe Yönetim Kurulu

İlçe yönetim kurulu, ilçe kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve ilçe başkanı dahil, en az 7, en fazla 30

üyeden oluşur. Kongrede asıl üye sayısı kadar yedek üye seçimi yapılır.

Madde 33 - İlçe Yürütme Kurulu

(Değişik: 01.02.2003-Madde 4)

İlçe yürütme kurulu; il yürütme kuruluna paralel olarak, ilçe başkan yardımcılarında oluşan ve ilçe başkanı başkanlığında çalışmalar yapan kuruldur. Bu kurul üyeleri, ilçe başkanınca ilçe yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir.

İlçe yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev bölümü, ilçe başkanı tarafından yapılır. İlçe başkanı, ilçe yönetim kurulu tarafından seçilen yardımcılarında birini ilçe muhasibi, birini de ilçe sekreteri olarak görevlendirir. Tüzüğün 79. maddesi hükmü, ilçe yürütme kurulu hakkında da uygulanır.

Bu kurul ilçe yönetim kurulunun gündemini hazırlar, ilçe başkanının tevdi ettiği işleri yapar, ilçe kongresi ve ilçe yönetim kurulunca alınmış kararların ve verilen görevlerin icrasını sağlar.

İlçe yürütme kurulu üyeleri, tüzüğün 82. maddesinin 1, 2 ve 3. fıkralarında yazılı yetki ve görevleri, ilçe düzeyinde aynen icra ederler.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

İL TEŞKİLATI (SPK m: 19, 21)

Madde 34 - İl Kongresi

İl teşkilatının en üst karar ve denetim organı olan il kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden oluşur. İl başkanı, il yönetim kurulu ve il disiplin kurulu asıl ve yedek üyeleri ile ili temsil edecek büyük kongre asıl ve yedek delegelerinin ve il parti içi demokrasi hakem kurulu üyelerinin seçimlerini yapar, gündemindeki konuları müzakere edip karara bağlar.

Madde 35 - İl Kongresi Delegeleri

İl kongresi, ilçe kongrelerince seçilmiş delegeler ile tabii delegelerden oluşur. İlin seçilmiş delege sayısı 600'ü geçemez. Hangi ilçenin kaç delege ile il kongresinde temsil olunacağı şöyle belirlenir: Önce her ilçeye beşer delegelik tahsis edilir. Tahsis toplamı, 600'den düşülür. Kalan sayının, kongre öncesi yapılmış son milletvekili genel seçiminde partinin o ilde almış olduğu toplam oya bölünmesiyle kat sayı elde edilir. Bu kat sayının, partinin ilçede almış olduğu toplam oyu ile çarpımı sonucu elde edilecek rakama beş adet tahsisin ilavesiyle ulaşılabilecek rakam, o ilçenin il kongresi için seçeceği delege sayısını oluşturur.

İl bünyesinde, seçimlerden sonra üçten fazla yeni ilçe kurulmuş olması veya il kongresinin yapılacağı tarihe göre genel seçim yapılmamış veya partinin seçimlere katılmamış olması gibi hallerde; yapılmış son yerel seçimler, bu seçimlerle ilgili birinci cümlede yer alan

nedenlerin varlığı halinde ise il ve ilçe seçmen sayıları esas alınarak yukarıda yazılı yöntemle ilçelerin temsil olunacağı il kongresi delege sayıları belirlenir.

İlin partili milletvekilleri, seçimle görev almış il yönetim ve il disiplin kurulu başkan ve üyeleri ile partili il ve büyükşehir belediye başkanları, il kongresinin tabii delegeleridirler.

Madde 36 - İl Başkanı

İl Başkanı il kongresi tarafından gizli oylama ile tek derecede seçilir. Partinin il düzeyindeki çalışma ve faaliyetlerinin koordinasyon ve yürütümünü sağlar, denetimini gerçekleştirir ve il teşkilatını temsil eder.

Aynı kişi, en fazla üç olağan dönem il başkanı seçilebilir.

Madde 37 - İl Yönetim Kurulu

İl yönetim kurulu il kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve il başkanı dahil en az 20, en çok 50 üyeden oluşur. Kongrede asıl üye sayısı kadar yedek üye seçimi yapılır.

Madde 38 - İl Yürütme Kurulu

(Değişik: 01.02.2003-Madde 5)

İl yürütme kurulu; Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca belirlenecek sayıda veya Merkez Yürütme Kurulu'na paralel olarak, başkan yardımcılarında oluşan ve il başkanı başkanlığında çalışmalar yapan kuruldur. Bu

kurul üyeleri il başkanınca, il yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir.

İl yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev bölümü, il başkanı tarafından yapılır. İl başkanı, il yönetim kurulu tarafından seçilen yardımcılardan birini il muhasibi, birini de il sekreteri olarak görevlendirir. Tüzüğün 79. maddesi hükmü, il yürütme kurulu hakkında da uygulanır.

Bu kurul, il yönetim kurulunun gündemini hazırlar, il başkanının tevdi ettiği işleri yapar, il kongresi ve il yönetim kurulunca alınmış kararların ve verilen görevlerin icrasını sağlar.

İl yürütme kurulu üyeleri, tüzüğün 82. maddesinin 1, 2 ve 3. fıkralarında yazılı yetki ve görevleri, il düzeyinde aynen icra ederler.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

İLÇE VE İL KONGRELERİNE İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

Madde 39 - Olağan Kongre Zamanı ve Seçilecek Delegeler

İlçe ve il kongrelerinin olağan kongre takvimi, üst kademe kongresinin yapılmasından önce gerçekleşecek şekilde, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca kararlaştırılır. Bu süre iki yıldan az, üç yıldan fazla olamaz.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun yetki vermesi ve belirleyeceği kongre takvimi içinde olması şartıyla, ile

bağlı ilçelerde yapılacak ilçe kongrelerinin takvimi, ilçenin görüşü alınarak il yönetim kurulunca belirlenir.

İlçe ve il kongrelerinde, üst kademe kongresi için seçilmesi gereken sayıda asıl, bu miktarın yarısı kadar yedek delege seçimi yapılır.

Kongre delegeliği, parti üyeliği devam etmek şartıyla, onu seçen kongrenin olağan toplantısına kadar devam eder. Delegelik sıfatı, kongre için azami süre olan üç yılın sonunda sona erer.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, delege seçimlerinde kanun ve tüzük hükümlerine aykırılık olmasının saptanmış olmasına münhasır olmak üzere ilçe, il ve büyük kongre delege seçimlerini, ilçe ve il ölçeğine göre kısmen veya tamamen iptal edip yeniden yapılmasına, yapacağı gizli oylamada üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğunun oyu ile karar verebilir.

Madde 40 - Kongre Gündemlerini Belirleme Yetkisi

Kongre gündemleri, ilgili kademe yönetim kurulunca belirlenir. Ancak en geç kongre divanı oluşturulup gündem okunduktan hemen sonrasına kadar divan başkanlığına verilmiş ve kongrede hazır bulunan delegenin en az %5' i tarafından yapılan ilave gündem teklifleri müzakereye açılır ve yapılacak oylama sonucuna göre karara bağlanır.

Üst kademelerce belirtilen konuların, alt kademe kongre gündemine alınması zorunludur.

Madde 41 - Kongre Delege Listesinin Seçim Kurulunca Onaylanması ve İlanı (SPK m: 21)

İlçe ve il başkanlıkları, kongrelerinin seçilmiş ve tabii delegeler listesini kongreden en az 15 gün önce iki nüsha olarak yetkili seçim kurulu başkanlığına verirler. Bu listeye kongre gündemi ile kongrenin yapılacağı yer, gün ve saati, çoğunluk olmaması halinde en fazla 7 gün sonra yapılacak ikinci toplantıya ilişkin aynı bilgileri içeren yazı eklenir. Listenin bir örneği, kademe merkezinde ilan edilir. Bağlantı var ise, ayrıca internette yayımlanır.

Seçim kurulu başkanı, eksiklik yok ise listeyi ve eklerini onaylar. Onaylanan liste ve ekleri, kongreden 7 gün önce kongresi yapılacak teşkilat kademesi binasında askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilir. Askı süresi 3 gündür.

İlan süresi içinde yapılacak itirazlar, yetkili seçim hakimi tarafından incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Bu suretle kesinleşen listelerle toplantıya ilişkin diğer hususlar, hakim tarafından onaylanarak teşkilat kademe başkanlığına gönderilir.

Böylece onaylanan liste, kademe kongresinin delege yoklama cetvelini oluşturur.

Madde 42 - İlçe ve İl Kongresinin İlanı

İlçe ve il yönetimi; kongre gününden en az 15 gün önce alışılmış ilan araçları ile ve bağlantı var ise ayrıca internet yolu ile yer, gün, saat ve gündemi belli edecek

şekilde kongre yapılacağına duyurusunu yapar. Ayrıca kongrenin gün, saat ve yeri, en az 7 gün önce, gerekli güvenlik önlemlerinin alınması amacıyla yetkili mülki amirliğe bildirilir.

İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamadığı takdirde, ikinci toplantının hangi gün, yer ve saatte yapılacağı, ilanda belirtilir.

İlçe ve il kongrelerinin gazete ile ilanı zorunlu değildir. Kademe başkanlığı, kongrenin sağlıklı ve demokratik olmasını sağlayacak gerekli sözlü veya yazılı duyuruda bulunmakla yetkili ve görevlidir.

Madde 43 - Kongre Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Kongreler, delege toplam sayısının en az dörtte birinin katılımı ile toplanır. İlk toplantıda yeterli katılım olmaması halinde, ikinci toplantı katılanlarla yapılır.

Kongrede kararlar, tüzükte yazılı ayırık durumlar saklı olmak üzere, oylamaya katılanların salt çoğunluğu ile alınır.

Madde 44 - Kongrenin Açılışı, Kongre Divanı, Divanın Yetki ve Görevleri

44.1- Kongre başlamadan önce toplantı nisabının varlığı, yoklama cetvelindeki imzalar sayılmak suretiyle kademe sekreteri ve en az iki delegenin imzasını taşıyan bir tutanakla tespit edilir. Kongrenin açılışı, kongresi yapılan teşkilat kademe başkanı veya onun görevlendireceği kademe yönetim kurulu üyesi tarafından yapılır.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 6)

- 44.2-** Divan başkanlığı için tek aday var ise, oylaması açık yapılır. Divan Başkanlığı için birden fazla aday olması halinde divan başkanının nasıl seçileceğine Genel Kurul karar verir. Ancak, üye tam sayısının onda birinin yazılı istemi halinde divan başkanı gizli oyla seçilir. Böyle bir durumda, gizli oylamanın gerektirdiği tedbirler derhal alınır ve üç kişiden az olmayan sayım ve tasnif kurulu açık oylama ile oluşturulur.
- 44.3-** Seçilen divan başkanı yönetiminde, bir divan başkan yardımcısı ile toplam sayısı tek rakamlı olmak üzere yeteri kadar katip üye seçimi açık oylama ile yapılarak divan oluşturulur.
- 44.4-** Kongreyi, kongre başkanlık divanı adına divan başkanı yönetir. Divanda kararlar çoğunlukla alınır. Eşitlik olması halinde divan başkanının katıldığı görüş uygulanır.
- 44.5-** Kongrenin düzen ve ahenk içinde yürütülmesi, parti tüzüğü ile ilgili yasa ve mevzuata uygun olarak gerçekleşmesini temin için gerekli önlemleri almak ve düzeni sağlamak, kongre gündemini icra etmek, tutanağı düzenlemek ve muhafaza etmek, kongre başkanı ve divanın yetki ve görevidir.
- 44.6-** Kongre divanını divan başkanı temsil eder. Siyasi Partiler Kanunu'nun 4. kısmında yazılı yasaklara aykırı konuşma yapan veya davranışta bulunan herkese, divan başkanı derhal müdahale ederek delege olanların oy hakkı saklı kalmak kaydıyla, salondan çıkarmak gibi gerekli önlemleri alır. Gerekli olması halinde toplantıya ara verir, dinleyici yerlerinin boşaltılmasını temin

ederek, düzeni sağladıktan sonra kongreye kaldığı yerden devam edilir.

44.7- Divan başkanı, divan tarafından onaylı kongre tutanak örneğinin bir nüshasını ekleri ile birlikte ilgili kademe başkanına, bir nüshasını ise üst kademe yönetimine teslim eder.

Madde 45 - Kongrelerin Görev ve Yetkileri

Kongre, ilgili teşkilat kademe yönetim organının faaliyet ve hesapları ile yeni dönem bütçelerini müzakere edilip karara bağlayan, yeni yönetim organlarını ve üst kademe delegelerini seçen kuruldur.

İlgili kademenin en üst karar ve denetim organı olan kongrelerde; parti tüzük ve programı çerçevesinde yerel, genel her türlü hizmet ve faaliyet hakkında görüşmeler yapılabilir ve kararlar alınabilir.

Yönetim kurulunun ibrası, kongrede karara bağlanır. İbra oylamasına, ilgili yönetim kurulu başkan ve üyeleri katılamazlar. Görüşmelerde istek sırasına göre söz verilir. Üst kademe görevlilerine öncelik tanınır. Faaliyet ve hesap raporunda karşı oy yazısı olmayan yönetim kurulu üyesi, rapor aleyhine konuşmak için söz alamaz ve konuşamaz.

Kongrelerde aday olan özürülüler için kendilerini ifade edecek imkanlar ve ayrıca işitme özürülüler için tercümanlık gibi hizmetler, imkanlar ölçüsünde sağlanır.

Madde 46 - İlçe ve İl Kongrelerinde Yapılacak Seçimler ve Adaylık

- 46.1-** İlçe ve il başkanları, ilçe ve il kademe organları seçimleri ile üst kademe delege seçimleri, gizli oy ve açık tasnif esasına göre, parti yönetmelikleri ile parti tüzüğü ve kanuna uygun olarak yargı gözetim ve denetiminde yapılır.
- 46.2-** Seçim kurulu başkanı, bir başkan ve iki üyeden oluşan yeteri kadar sandık seçim kurulu oluşturur. Kurul başkanı ile bir üye memurlardan, diğer üye ise aday olmayan üyeler arasından seçilir. Her sandık için aynı şekilde ve sayıda yedek sandık kurulu belirlenir. Sandık kurulu başkanının yokluğunda, memur üye sandığa başkanlık eder.
- 46.3-** Kongrede yapılacak seçimler, ara verilmeksizin sonuçlanıncaya kadar devam eder.
- 46.4-** Seçilme yeterliliğine sahip partili her üye, yer kaydı aranmaksızın, kongrede yapılacak seçimlerde aday olabilir veya aday gösterilebilir.
- 46.5-** Kongrelerde adaylık başvurusu, divan oluştuktan sonra belli edilmiş süre dolmadan divana yapılır. Divan başkanlığı, gündemin 'seçimler' maddesinde veya daha önce aday başvurularının en son ne zamana kadar yapılabileceğini ilan eder ve ilan edilmiş saat gelince aday başvuruları için sürenin dolduğunu, varsa bu başvuruların derhal yapılması gerektiğini tekrar duyurur ve daha sonra yapılacak aday başvurularını işleme koyamayacağını ilan eder. Divan, aday başvurularını

veriliş sırasına göre ayrı ayrı okumak suretiyle kongre genel kurulunun bilgisine sunar. Adaylıktan çekilme ve itirazlar varsa, karara bağlayarak adaylıkları kesinleştirir. Kesinleşmiş adaylar, okunmak suretiyle duyurulur ve ayrıca salonda uygun yerde ilan edilir. Divan tarafından onaylı liste örneği ise, hazır bulunan seçim kuruluna verilir.

46.6 - Aday listelerinin kesinleşmesi için belirlenen süre içinde yapılacak yazılı çekilme beyanları, divanca kimlik tespiti ile tutanağa geçirilir ve hazırlanacak kesinleşmiş aday listesi tutanağında belirtilir. Adaylıkların kesinleşmesinin ilanından sonra ve seçim süresince yapılacak yazılı çekilme beyanları, sayım dökümde nazara alınmaz. Ancak bunlardan seçilen olursa, istifa etmiş sayılır.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 6-a)

46.7- Organ ve delege seçimleri liste yöntemine göre yapılır. Asıl ve yedek üye adaylarını gösterir şekilde "liste yöntemi" esasına uygun öneri yapılmamış ise, her organ ve delegelikler için yapılan ferdi adaylıklar tamamlanıp kesinleştirildikten sonra, divanca soyadı esasına göre çarşaf liste sıralaması yapılır. Sıralamanın hangi soyadından başlayacağı çekilecek kur'a ile belirlenir. Böylece her organ için yapılan adaylıklar, ayrı sütunlar halinde tek veya birden fazla sayfada sıralanır. İsimlerin yanına işaret konacak kare veya daire boşluklara yer verilir ve yeteri kadar çoğaltılır. Birer örneği divanca onaylı yeterli sayıdaki listeler, mühürlenmek ve oy pusulası olarak kullanılmak üzere, zarflarıyla birlikte yetkili seçim kuruluna teslim edilir.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 6-b)

46.8- Çarşaf liste uygulamasında oylar, seçim kurulunca mühürlü listedeki isimlerin yanında yer alan kare veya daire içi işaretlenerek, mühürlü zarfa konduktan sonra sandığa atmak suretiyle kullanılır. Asıl ve yedekleri dahil, seçilmesi gereken sayıdan fazla veya yarısından eksik işaretli oylar geçersizdir. Sayım döküm sonucu en çok oya göre yapılacak sıralama ile asıl ve yedekler belirlenir. Eşit oy halinde seçim kurulunca kur'a çekilir.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 6-c)

46.9- Adaylar, liste yöntemine uygun olarak önerilmiş ise, bu takdirde seçimler; listenin zarfa konup sandığa atılması suretiyle yapılır. Delege oyunu, listeyi aynen veya listedeki aday veya adayları çizerek dilediği ferdi adayları yazmak suretiyle kullanabilir.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 6-d)

46.10- Oyların liste halinde kullanılması durumunda, listedeki adayların yarıdan fazlasının silme veya çizme sonucu boş bırakılmış, yahut organ üye sayısından fazla ilave yapılmışsa, bu oy pusulaları geçersizdir. Divan başkanınca kesinleştirilmiş aday listelerinde yer almayanlara verilecek oylar, nazara alınmaz.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 6-e)

46.11 - Seçimlerin, liste yöntemi uygulanmak suretiyle yapılması halinde; ferdi adayların isimleri, soyada göre sıralanır ve ayrı bir kağıda yazılarak oy kabin veya kabinlerinde asılı olmaları sağlanır.

46.12- Adaylıkların kesinleştirilmesinden önce usulüne uygun vaki çekilmeler sonucu, organ üye tamsayısının salt çoğunluğundan fazla boşalma olan listeler, liste olma özelliğini kaybeder.

- 46.13** - Belde, ilçe ve il kongrelerinde bütün seçimler birlikte yapılır. Oylar; başkan adayı oyu bir zarfa, diğerlerinin hepsi ayrı bir zarfa konarak ayrı sandıklara, imkan olmaması halinde aynı sandığa atmak suretiyle aynı anda kullanılır. Oylar aynı sandığa atılarak kullanılacak ise, zarfların farklı renkte olmaları sağlanır.
- 46.14** - Belde, ilçe ve il başkanlığı için tek aday olması, organ ve delege seçimleri için 'liste' şartlarının varlığı halinde, aday isimlerinin baş tarafına kare veya daire oluşturulmasına gerek kalmaz. Adaylar, listede aday olarak gösterilen yere seçilmiş olurlar.

Madde 47 - Kongrelerde Oy Hakkını Kullanma Şekli

Delege; nüfus cüzdanı, resimli üye kimlik kartı, ehliyet ve benzeri kimlik belgesini ibraz ederek kesinleşmiş delege listesine göre delege olduğunu ispat ettikten sonra oy kullanmaya başlar. Kendisine mühürlü oy pusulası ve zarfı verilir, imzası alınır. Oyunu sandığa atar, imzası alınır ve kimlik belgesi iade edilir.

Özürlüler oylarını, ikinci derece yakınlıkta kan veya sıhrı hısımlarının yardımcılarıyla kullanabilirler.

Madde 48 - Seçimlerle İlgili İtiraz (SPK m: 21/ 10)

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren 2 gün içinde seçim sonuçlarına karşı, seçim kurulu başkanına itiraz edilebilir. Bu itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

Hakimin kararı seçimlerin iptali ve yenilenmesi yönünde ise, seçimler için belirleyeceği günde, kongrede kesinleşmiş aday listelerine göre sadece seçim yapılır.

Madde 49 - Kongre Sonuçları ve Tutanaklarının Üst Organa Bildirilmesi

İlçe başkanları, kongre divan başkanı tarafından kendisine tevdi olunacak ilçe kongresi tutanak örnekleri ile kongrede yapılan seçim sonuçlarını gösteren seçim kurulu tutanak örneğini, itiraz süresi geçtikten, itiraz edilmiş ise sonuçlandıktan hemen sonra Teşkilat Başkanlığı' na gönderilmek üzere il başkanlığına verir. İl başkanlığı da il kongresiyle ilgili aynı bildirimini yapar.

Madde 50 - İlçe ve İl Kongrelerinin Olağanüstü Toplanması

(Değişik: 12.01.2002- Madde 7)

İlçe ve il kongrelerinin olağanüstü toplanması, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla veya kademe delege tam sayısının 1/5' inin parti içi demokrasi hakem kurulunda veya noterlikte tevsik edilmiş yazılı isteği ile yapılır.

Şartların oluşması halinde, kademe yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları yaparak talebin tebliğinden itibaren 45 gün içinde olağanüstü kongreyi toplaması zorunludur.

Olağanüstü toplantının gündemi, toplantıyı talep edenlerce belirlenir. Gündemin neden ibaret olduğu karar veya talep yazısında belirtilir. Olağanüstü toplantı gündemine başka gündem maddesi eklenemez, sadece üst kademe delege seçimini yenilemek amacıyla olağanüstü kongre yapılamaz.

Madde 51 - Alt Kademenin Üst Kademe Kongresinde Temsili

Üst kademe kongresinin yapıldığı tarihe göre, kongresi yapılmamış olmakla birlikte azami seçilmişlik süresi olan üç yıl dolmamış ise alt kademe, var olan delegeleriyle üst kademe kongresinde temsil olunur. Ancak, yetkili makamca kongre tarihinin belirlenmiş olmasına karşın belirlenen kongre takvim süresi içinde kendi kademesinin kongresini yapmamış olan ilçe veya il teşkilatı, üst kademe kongresinde delege ile temsil olunamaz.

BEŞİNCİ AYIRIM**İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER****Madde 52 - Kurucu Yönetim Kurulları**

İlçe ve il kademe teşkilatlarının ilk kuruluşları, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca atama ile sağlanır. Önce kademe başkanı atanan kişiye 'yetki' belgesi verilir. Bu kişinin oluşturacağı listenin, merkezce onaylanması ile kurucu yönetim kurulu oluşmuş olur.

Kurucu yönetim kurulları, el çektirilme nedenleri ayrık olmak üzere, kendi kademelerinin kongrelerine kadar tüzüğün kurula verdiği hak ve yetkileri kullanırlar.

Madde 53 - Yönetim Kurullarının Toplantı ve Karar Nisabı

İlçe ve il yönetim kurulları, ayda en az iki defa olmak üzere üye mevcudunun salt çoğunluğu ile olağan toplantı yapar. Kararlar, bu tüzükte aksine hüküm

yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oylarda eşitlik olması halinde başkanın katıldığı görüş kabul edilmiş sayılır.

Yönetim kurulları, kurul başkanının veya kurul üye tam sayısının 1/3'ünün talebi halinde olağan üstü toplanırlar. Olağanüstü toplantılarda sadece toplantı nedeni olan konular görüşülür.

Yönetim kurulu kararları karar defterine yazılır veya bilgisayar çıkışı alınarak bu deftere yapıştırılır ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalanlar, 'muhalifim' şerhi ile yetinebilecekleri gibi muhalefet nedenlerini de yazabilirler.

Madde 54 - Kademelerde Partinin Temsili

Belde, ilçe ve il başkanları, görevli oldukları kademelerde parti teşkilatını temsil ederler. Temsil ettikleri teşkilatın hesap işlerine ait belgeleri, yürütme kurulunun muhasip üyesi ile birlikte imza ederler.

Başkanın yokluğunda teşkilat, protokol sırasındaki başkan yardımcısı tarafından temsil olunur.

Madde 55 - İlçe ve İl Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri

İlçe ve il yönetim kurulları, teşkilat kademelerinde parti faaliyetlerinin, parti tüzüğü ve yasal mevzuata uygunluğunu gözetir, denetler, koordinasyonu sağlar, tüzüğün verdiği yetki ve görevleri ifa ederler.

Partinin program ve faaliyetinin tanıtım ve gelişimi için tüzüğe uygun gerekli her tür çalışma ve faaliyette

bulunurlar. Yapılacak iş ve amaca göre dar veya geniş kapsamlı toplantılar düzenleyebilirler. Partinin ilkeleri doğrultusunda amaçlarını gerçekleştirmek üzere, parti içi veya dışından uzman kişilerden geçici veya sürekli çalışma grupları ve komisyonlar oluşturabilirler.

Doğacak durum ve gereklere göre, bir üst yönetimin olurlarını almak kaydıyla toplantılar, miting, panel, seminer, sempozyum ve benzeri etkinlikler düzenleyebilir ve partinin program ve hedeflerini tanıtmak ve bilgilendirmek amacıyla gerekli gördükleri içe dönük veya dışı açık toplantılar yapabilirler.

Kongrelerle ilgili gerekli hazırlık ve uygulama çalışmaları, ilgili tüm işlemler, seçim kurullarına veya ilgili idari birimlere ait tüm bildirimler; ilgili kademe başkanı tarafından veya onun nezareti altında gerçekleştirilir.

Alt kademeler, üst kademelerin emir ve talimatlarına, parti yönetmeliği ile tüzüğüne ve yasa hükümlerine uygun iş ve işlem yapmakla yükümlüdürler.

Yazışmalarını, acil durumlar hariç, kademe silsilesine göre yaparlar.

Madde 56 - Kurul Üyesinin İstifa Etmiş Sayılma Hali

Olağan toplantılar ile gün ve zamanı bildirilmiş olağanüstü toplantılara bir yıl içinde peş peşe 3 veya bir yıl içinde 6 kez özürsüz olarak katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır. Ancak bu madde hükmü, üst kademece belirlenmiş kongre takvimi süresince uygulanmaz.

Madde 57 - Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeliklerinde Boşalma

İlçe veya il yönetim kurulu asil ve yedek üyelerinin, nedeni ne olursa olsun toptan çekilmeleri halinde boşalan kurul yerine, Merkez Karar ve Yönetim Kurulun'ca atama yolu ile yeni kurul oluşturulur.

Atanan kurul, seçilmiş kurulun hak ve yetkilerini kullanır. Kısmi boşalmalarda, boşalan üyelikler yedeklerin sırayla çağrılmalarıyla doldurulur. Yedeklerin katılımından sonra, kurulun üye mevcudu; üye tam sayısına göre salt sayının altına düşmüş ise, kurul boşalmış sayılır. Bu takdirde yukarıdaki fıkraya göre yeni kurul oluşturulur.

Birinci ve ikinci fıkraya göre oluşturulan yeni kurullar, ilgili kademenin seçimli olağanüstü kongresinin toplanmasına karar verilmedikçe, kademenin olağan kongresine kadar göreve devam ederler.

Sadece kademe başkanına işten el çektirilmesi veya herhangi bir nedenle başkanlığın boşalması hallerinde, kurulun sıradaki yedek üyesi davet edilir. Toplanan kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve birden fazla aday var ise gizli oyla, üyeleri arasından birini başkan seçer. Bu şekilde seçilen başkanın değiştirilebilmesinin oylanması için, üye tam sayısının salt çoğunluğunun yazılı teklifi gerekir. Oylama, üst kademe temsilcisinin gözetiminde yapılır. Değiştirme kararı için üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğunun oyu gerekir.

Madde 58 - İşten El Çektirme Nedenleri

Kademelerde görev alanların görevden uzaklaştırılmalarını gerekli kılan haller:

58.1- Siyasi Partiler Kanunu, Parti Tüzüğü ve yönetmelikleri uyarınca tutulması gerekli defter ve kayıtların usulüne uygun olarak tutulmaması, defter ve belgelerin muhafaza edilmemesi, kayıtlar üzerinde kasıtlı olarak tahrifat yapılmış olması, muhasebe ile ilgili belgelerin zamanında Genel Merkez' e gönderilmemiş olması,

58.2- Organlara seçilenlerin kimliklerini içeren belgenin süresi içinde en büyük mülki amirliğe gönderilmemiş olması,

58.3- Ülke ve parti çıkarlarını ihlal edici davranışlar sergilenmesi ve parti üyeliğinden ihracı gerektiren bir eylem veya işlemde bulunulması,

Hallerinden birinin vukuunda, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, ilçe ve il başkanı ile yönetim kurullarına kısmen veya tamamen işten el çektirmeye yetkilidir. Belde başkan ve yönetimi hakkında aynı yetki il yönetim kurulunca kullanılır.

Madde 59 - İşten El Çektirmenin Usul ve Esasları

59.1- İşten el çektirmeyi gerektiren bir durumu tespit eden il yönetim kurulu, ilçe başkanı veya ilçe yönetim kurulunun kısmen veya tamamen işten el çektirilmelerini Merkez Karar ve Yönetim Kurulun' dan; ilçe yönetim kurulu ise belde başkanı veya belde

yönetim kurulunun kısmen veya tamamen işten el çektilirmelerini il yönetim kurulundan talep edebilir.

59.2- El çektilirme talebini içeren kurul kararlarının, en az üye tam sayısının salt çoğunluğu ve gizli oylama ile alınmış olması gerekir. Karara, el çektilirmeyi gerekli kılan olayın değerlendirmesini ve delillerini içeren gerekçeli bir rapor da eklenir.

59.3- Belde ile ilgili ilçe yönetiminin talebi üzerine il yönetim kurulu, ilçe ile ilgili il yönetiminin talebi üzerine Merkez Karar ve Yönetim Kurulu; gerek görürlerse inceleme yaptırarak talebi karara bağlarlar.

59.4- Merkez Karar ve Yönetim Kurulu aynı nedenlere bağlı olarak re'sen ilçe ve il başkanları ile yönetim kurullarına kısmen veya tamamen işten el çektilirebilir.

59.5- Yönetim kurullarının asıl ve yedek üyeleri ile birlikte tamamının işten el çektilirmesi halinde, el çektilirme kararı veren organ, aynı kararla veya makul sürede geçici yönetim kurulunu oluşturur ve ilgililere tebliğini sağlar.

59.6- Sadece başkan veya yönetim kurulunun kısmen işten el çektilirmesi halinde boşalan üyelik,tüzüğün 57. maddesine göre doldurulur.

59.7- İşten el çektilirme kararı, Siyasi Partiler Kanunu'ndaki istisnalar ayrık olmak üzere, gizli oylama ile alınır. Karar yeter sayısı, kurul üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğudur.

59.8- Usulüne uygun olarak alınmış el çektirme kararları, parti içi işlemler açısından kesindir.

59.9- İşten el çektirme kararlarına karşı yargısal denetim yolu açıktır. Yargısal denetimde yetkili yargı mercii, işten el çektirilenin görev yaptığı yer mahkemesidir. İşten el çektirme kararına karşı yargı yoluna başvurmak, kararın yürütülmesini durdurmaz.

Madde 60 - Geçici Kurullar ve Olağanüstü Kongrenin Toplanması (SPK m: 19/5, 20/8)

Geçici kurullar, alt kademe organlarının tamamen veya organ sayılma niteliğini sona erdirecek sayıda üyenin işten el çektirilmeleri halinde oluşturulan yeni kurullardır.

Geçici kurullar, seçilmiş kurulların hak ve yetkilerini kullanırlar.

İşten el çektirme kararının tebliğinden itibaren 30 gün içinde ilçe kongresi, 45 gün içinde ise il kongresi toplanarak yeni yönetim kurulunu seçer. Kongre; yeni delege seçimi yapılmış değilse, eski delegelerle toplanır. Bu şekilde seçilen yeni yönetim kurulunun görev süresi, ilgili kademenin olağan kongresine kadar devam eder.

Yukarıda sözü edilen kongre, kademenin olağan kongre dönemi ve takvimine uygun zamanda ise, ona göre hazırlanılır ve normal kongre gündemine uygun olarak yapılır.

ALTINCI AYIRIM

MERKEZ TEŞKİLATI (SPK m : 13)

A- BÜYÜK KONGRE (SPK m : 14)

Madde 61 - Büyük Kongre, Görev ve Yetkileri (SPK m: 14/5)

Büyük Kongre, partinin en üst karar ve denetim organı olup bu sıfatla ;

- 61.1- Parti Genel Başkanını, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu'nun asıl ve yedek üyelerini ve Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu üyelerini gizli oylama ile seçmek,
- 61.2- Partinin tüzük ve programında değişiklik yapmak, gelir-gider ve kesin hesabını kabul veya reddetmek, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun faaliyet raporu ile gelecek dönem bütçesini müzakere edip karara bağlamak, yönetimin ibrası konusunda karar vermek,
- 61.3- Toplum ve devleti ilgilendiren konularla, kamu faaliyetleri ve parti politikaları hakkında genel nitelikte olmak kaydıyla temenni niteliğinde veya bağlayıcı kararlar almak,
- 61.4- Partinin tüzel kişiliğinin feshine, başka parti ile birleşmesine karar vermek, fesih kararı vermesi halinde parti mallarının tasfiyesi ve intikal şekli ve yerini karara bağlamak,
- 61.5- Kanun ve tüzükte verilen diğer görevleri ifa etmek, gündeminde yer alan konuları müzakere edip karara bağlamak,

Büyük kongrenin yetki ve görevidir.

Madde 62 - Büyük Kongre Delegeleri

Büyük Kongre, il kongrelerince seçilmiş delegeler ile tabii delegelerden oluşur. Seçilmiş delegeler toplamı, TBMM üye tam sayısının iki katından fazla olamaz.

62.1- Büyük Kongrenin Seçilmiş Delegeleri

Hangi ilin kaç adet seçilmiş delege ile büyük kongrede temsil olunacağı, aşağıda yazılı usul ve esaslara göre belirlenir:

Seçilmesi gereken toplam delege sayısının yarısı olan 550 delegelik, illerden seçilecek milletvekili sayısına göre illere tahsis edilir. Tahsisten sonra kalan delege sayısının, partinin son milletvekili genel seçiminde almış olduğu toplam oya bölünmesiyle kat sayı elde edilir. Kat sayının, partinin ilde almış olduğu toplam oyla çarpımı sonucu bulunacak rakam ile yapılmış tahsisin toplamı, o il kongresinde seçilecek büyük kongre delege sayısını teşkil eder.

Büyük kongrenin yapılacağı tarihe göre, partinin katıldığı genel seçim olmamış veya partinin seçimlere katılmamış olması gibi hallerin varlığında, her il; seçmesi gereken milletvekili sayısının iki katı delege ile büyük kongrede temsil olunur.

İl kongrelerinde ilin kaç adet büyük kongre delegesi seçeceği, kongre seçim takvimine karar verildiğinde; Teşkilat Başkanlığı'nca hesaplanır ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca onaylandıktan sonra il başkanlıklarına bildirilir. Hatalı hesaplamalar, aynı yöntemle düzeltilir.

62.2- Büyük Kongrenin Tabii Delegeleri (SPK m: 14/3)

Genel Başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri, üyeliği devam eden parti kurucuları, Kurucular Kurulu üyeliğinde bulunanlar ile partili bakan ve milletvekilleri büyük kongrenin tabii delegeleridir.

62.3- Büyük Kongrenin Onur Üyeleri

(Değişik: 12.01.2002- Madde 8)

(Değişik: 05.05.2002-Madde 1)

Görevde bulunan Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu başkan ve üyeleri, Parti ile üyelik bağı devam etmek kaydıyla genel başkanlık, başbakanlık, bakanlık, TBMM üyeliği, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeliği, Merkez Disiplin Kurulu başkan ve üyeliği ve Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu başkan ve üyeliği, Genel Merkez Kadın ve Gençlik Kolları başkanlığı yapmış olanlar, büyük kongrenin onur üyesidirler. Bunlar kongrede söz alabilir, fakat delegelik sıfatları olmadıkça oy kullanamazlar.

Madde 63 - Büyük Kongreyi Olağan Toplama Yetkisi ve Zamanı

Büyük kongreyi olağan toplama yetkisi Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, iki yıldan az, üç yıldan fazla olmamak kaydıyla büyük kongreyi toplamak zorundadır.

Madde 64 - Büyük Kongre Gündemi ve Delege Listesinin İlanı

Büyük kongrenin gündemi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu' nca hazırlanır. Kongrenin tarihi, yeri ve saati,

nisap olmaz ise ertesi gün yapılacak ikinci toplantının tarih, yer ve saati, en az 15 gün önce ulusal bir gazetede ilan edilir ve il başkanlıklarına yazı ile bildirilir. Ayrıca kongrenin tarih, yer ve saati; gerekli güvenlik önlemlerinin alınması için, en az 7 gün önce yetkili mülki amirliğe bildirilir.

Genel Merkez Teşkilat Başkanlığı, seçilmiş ve tabii delegeler belli olacak şekilde, büyük kongre delege listesini ve gündemi yetkili kılınmış seçim kuruluna kongreden 15 gün önce vermek suretiyle tüzüğün 41. maddesinde belirtilen askı ve işlemleri, büyük kongre açısından aynen ikmal eder. Böylece yetkili seçim kurulunca onaylanarak kesinleşen liste, büyük kongrenin delege yoklama çizelgesini oluşturur.

Madde 65 - Tüzüğün, Büyük Kongre Hakkında Uygulanacak Diğer hükümleri

Tüzüğün 43 ve 44. maddelerinde yer alan; kongrenin açılışı, toplantı ve karar yeter sayıları, divan başkanı seçimi, divan heyetinin oluşumu ile kongre divanının yetki ve görevlerine ilişkin hükümler, büyük kongre hakkında da aynen uygulanır.

Madde 66 - Genel Başkan' ın Açılış Konuşması ve Komisyon Oluşturulması

66.1- Büyük Kongre'de kongre divanı oluşup gündem okunduktan sonra, açılış konuşmasını yapmak üzere Genel Başkan'a söz verilir.

- 66.2-** İşin önem ve niteliği itibariyle gündemde komisyon kurulmasına yer verilmiş veya usulüne uygun teklifle komisyon kurulması gündeme alınmış ise divan, genel başkanın konuşmasının ardından, genel kurulda aksine bir karar alınmazsa, beşer kişiden oluşacak komisyon üyelerinin seçimini, açık oylama ile gerçekleştirir. Her komisyon, bir başkan, bir sözcü ve bir raportör seçerek çalışma yapar.
- 66.3-** Komisyonların çalışma zamanı, gündem maddelerinin görüşülmesini aksatmayacak şekilde, divan heyeti tarafından belirlenir. Belirlenmiş sürede raporun hazırlanıp sunulmamış olması, tek başına kongrenin uzaması nedeni olarak öne sürülemez.
- 66.4-** Komisyonlar, üye tam sayısı ile toplanır ve salt çoğunlukla karar alır. Her delege, çalışmaları aksatmayacak şekilde komisyon çalışmalarına katılıp görüş beyan edebilir. Komisyon belli edilmiş süre içinde raporunu hazırlar ve genel kurula sunulmak üzere kongre divan başkanlığına teslim eder. Komisyon raporları görüşülür ve oylanır. Genel kurulca kabul edilen komisyon raporları, genel kurul kararı niteliği kazanır.
- 66.5-** Büyük kongre çalışmalarıyla ilgili olarak Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, belli konuların daha önce oluşturulacak komisyonlarca incelenmesini ve rapora bağlanmasını kararlaştırabilir. Bu takdirde ilçe, il, merkez ve yan kuruluşları temsil edecek şekilde büyük kongre delegesi sıfatını taşıyanlar arasından MYK'ca 5 kişilik komisyon oluşturulur. Komisyonlar bu şekilde oluşturulmuş ise, genel kurulda sadece raporların müzakeresi ve oylaması yapılır.

Madde 67 - Gündem Maddelerinde Değişiklik ve Kongre Müzakereleri (SPK m: 14/son)

- 67.1-** İlan edilmiş gündem maddeleri arasında sıra değişikliği veya başka bir konunun gündeme alınması, genel kurul kararıyla mümkündür.
- 67.2-** Gündem değişikliği taleplerinin görüşülüp karara bağlanabilmesi için, yazılı olarak kongre açılış başkanlığına veya gündemin okunmasından hemen sonra divana verilmiş olması zorunludur.
- 67.3-** Parti tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ilişkin veya parti politikalarını ilgilendiren gündem maddesi tekliflerinin müzakereye açılabilmesi için, bu tekliflerin, genel başkan veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yahut büyük kongre delegelerinin en az yirmide biri tarafından önerilmiş olması gerekir.
- 67.4-** Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin son bendinin ikinci cümlesinde yer alan konularla ilgili müzakere şartı oluşan teklifler, Büyük Kongrenin seçeceği bir komisyonda görüşüldükten sonra komisyon raporu ile birlikte incelenir ve karara bağlanır.
- 67.5-** Seçimler, gündemin 'kapanış' şeklinde son maddesi hariç gündemin en son maddesi olarak yapılır.
- 67.6-** Görüşmeler, gündem sırasına göre yapılır. Müzakerelere katılım, talep sırasına göre yürütülür. Parti Genel Başkanı'na, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu adına söz isteyen kurul üyesine, komisyon başkanı ve sözcülerine, konuşma taleplerinde öncelik verilir.

- 67.7-** Faaliyet raporuna muhalefet şerhi bulunmayan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyesi, faaliyet raporu aleyhine söz alamaz ve konuşamaz.
- 67.8-** Büyük kongre için tek bir gün öngörülmüş ise, kongre, gündem maddeleri bitinceye kadar aralıksız devam eder.

Madde 68 - Büyük Kongre'de Yapılacak Seçimler (SPK m: 21)

(Değişik: 12.01.2002- Madde 9)

Genel başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu'nun ve Parti İçi Demokrasi ve Hakem Kurulunun asil ve yedek üye seçimleri, yargı gözetim ve denetimi altında gizli oy, açık tasnif esasına göre büyük kongre delegelerince seçilir.

Yetkili seçim kurulu başkanı, tüzüğün 46/2 maddesinde belirtilen nitelik ve sayıda yeteri kadar sandık seçim kurulu oluşturur.

Madde 69 - Büyük Kongre'de Adaylık ve Seçim Hazırlıkları

69.1- Büyük kongre delegesi olsun veya olmasın, partiye kayıtlı her üye, parti organlarına aday olabilir veya aday gösterilebilir.

69.2- Aynı kişi, aynı kongrede seçimi yapılacak farklı organlara aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez. Böyle bir durumda, divan başkanı tarafından adaya tercih yapması gerektiği bildirilir. Tercihini belli etmeyen adayın hiçbir adaylığı işleme konmaz. Ancak genel başkanlık seçimini kazanamayan partili, diğer organ seçimleri için aday olabilir.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 7)

69.3- Büyük Kongrede; Genel Başkan seçimi hariç, diğer bütün seçimler aynı anda ve birlikte yapılır.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 7)

69.4- Tüzüğün, aday ve organ seçimlerine ilişkin 46. maddesinin, yukarıda yazılı olanlara aykırı olmayan hükümleri, Büyük Kongre seçimlerinde de aynen uygulanır.

**Madde 70 - Büyük Kongre'nin Olağanüstü Toplanması
(SPK m: 14/6)**

Büyük kongre, Genel Başkan'ın veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun yahut büyük kongre delegelerinin en az beşte birinin yazılı talebi üzerine olağanüstü toplantıya çağırılır.

Olağan üstü toplantı gündemi çağırıcı yapan tarafından belirlenir ve gündem dışında başka konu görüşülemez.

Delegeler tarafından yapılacak olağanüstü toplantı talepleri ile gündem ve delege imzalarının noter onaylı olması zorunludur. Bu taleplerin aynı konuyu içerir olması yeterli olup ayrı zamanlarda ve parçalı olmaları talebin geçerli olmasına engel olarak yorumlanamaz. Ancak, işlem görmüş ve yeterli sayıya ulaşmamış talepler, sonraki başka bir toplantı isteminde imza eksikliğini gidermek için kullanılamaz.

Şartların oluşması halinde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, olağanüstü kongreyi bir hafta içinde ilan ederek çağrı tarihinden itibaren en geç 45 gün içinde yapmak zorundadır.

Madde 71 - Büyük Kongre Tutanakları

Seçim kurulunca ilan edilen seçim sonuçları ile kongreye ait bütün tutanak ve belgeler, divan üyelerinin imzalarını taşıyan bir tutanağa bağlanarak divan başkanı tarafından dizin listesi ekinde parti genel başkanına tevdi olunur.

Madde 72 - Büyük Kongre Seçimleriyle İlgili İtiraz (SPK m: 21/10, 11)

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile seçim sonuçlarına karşı, tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim kurulu başkanına itiraz edilebilir. Bu itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

Hakimin kararı, seçimlerin iptali ve yenilenmesi yönünde ise, seçimler için belirleyeceği günde, kongrede kesinleşmiş aday listelerine göre sadece seçimler yapılır.

B - MERKEZ KARAR VE YÖNETİM KURULU (MKYK) (SPK m: 16)**Madde 73 - MKYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları**

73.1- Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, büyük kongreden sonra partinin en üst karar ve yönetim organı olup büyük kongrece gizli oyla seçilen 50 üyeden oluşur. Ayrıca 25 yedek üye seçilir.

(Değişik: 05.05.2002- Madde 2)

73.2- MKYK'nın görev süresi, seçimli olağanüstü toplantı yapılmadığı sürece, büyük kongrenin normal olağan toplantısına kadar devam eder. Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek genel başkan tarafından davet edilir.

(Değişik: 05.05.2002 Madde:2)

73.3- Parti Genel Başkanı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun başkanıdır. Genel başkanın yokluğunda, MYK'nın protokol sırasındaki genel başkan yardımcısı başkanlık eder.

73.4- MKYK, kanun ve tüzükte yer alan toplantı ve karar yeter sayısı ile oylama şekline ilişkin ayrı durumlarda dışında, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamalar, gizlilik kararı alınmamış ise, açık oylama şeklinde yapılır. Açık oylama sonucunun eşit olması halinde, genel başkanın katıldığı görüş kabul edilmiş sayılır. Gizli oylama sonucunun eşit olması halinde, oylama iki kez daha tekrarlanır. Eşitlik bozulmaz ise, sonraki toplantıda konu bir kez daha oylanır. Eşitlik yine bozulmazsa, oylama konusu reddedilmiş sayılır.

73.5- MKYK, en az ayda bir olağan toplantı yapar. Olağan toplantıların zaman, yer ve tarihleri, kurulca kararlaştırılır. Kurul, genel başkanın veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üye tam sayısının 1/3' ünün talep etmesi hallerinde olağanüstü toplanır. Olağan üstü toplantının tarihi ile yer ve zamanı üyelere duyurulur. Bir yıl içinde peş peşe 3 veya bir yıl içinde 6 kez özürsüz olarak toplantılara katılmayan üye, kurul

üyelüğünden istifa etmiş sayılır. Bu durumun kurulca tespitinden sonra üyelik boşalmasına ilişkin tüzük hükmü uygulanır.

73.6- MKYK gündem esasına göre müzakereler yapar, kararlar alır. Kurul üyelerinin her biri, gündem teklifinde bulunabilir. Karşı görüş olması halinde yapılacak oylama sonucuna göre işlem yapılır.

Madde 74 - MKYK'nın Görev ve Yetkileri

Partinin seçimle görev üstlenmiş teşkilat kademe organlarının, kademe sırasına göre bağlı oldukları Merkez Karar ve Yönetim Kurulu;

74.1- Parti tüzük ve programını ve büyük kongre kararlarını uygulamak, uygulatmak, partinin bütün teşkilatını uyum içinde, verim ve etkinliği sağlayıcı tedbirler olarak aktif kılmak, tabandan tavana gerekli koordinasyonu sağlamak,

74.2- Parti politikalarının gerekli kıldığı dokümanlar hazırlamak, yürürlüğe koymak, ihtisas komisyonları ve çalışma büroları oluşturmak, bunların çalışma usul ve esaslarını belirlemek veya belirleyeceği çerçeveye göre uygulama yapması için MYK'ya yetki vermek,

74.3- Parti teşkilat kademeleri ve kademe organlarının demokratik kurallara göre oluşumlarını sağlamak amacıyla yasalar çerçevesinde gerekli gördüğü her tür düzenlemeleri yapmak, tedbirler almak,

74.4- Gerek görülen yerlerde teşkilat kurmak, partinin ilke ve hedeflerini tanıtip yaymak için gerekli çalışmaları planlamak, uygulamak ve uygulatmak,

- 74.5-** Partinin ilke ve hedefleri ışığında, Türkiye ve dünya siyaseti ölçeğinde, öncelikle parti kademelerinde görev almış olanların ve parti üyelerinin eğitim ve bilgilenmeleri ve demokrasi kültürünün gelişmesi ve yerleşmesi amacıyla siyaset okulu veya siyaset enstitüsü oluşturmak gibi gerek göreceği her tür yasal ve siyasal çalışmalar yapmak, yaptırmak,
- 74.6-** Ülke ve dünyadaki belli sorunlar hakkında parti görüşünü belirlemek, bu görüşleri kamuoyuna açıklamak, bu anlamda gerekli olması halinde TBMM Parti Grubu ile ortak toplantılar yapmak,
- 74.7-** Partinin çalışma ve faaliyetlerinin planlamasını yapmak ve bu planlar için gerekli harcamaların bütçelerini hazırlamak, hazırlatmak,
- 74.8-** Kademelerden gelen görev ve yetkisi içindeki teklifleri incelemek, karara bağlamak, görevi dışında olanları takip etmek ve ilgili kademeyi bilgilendirmek,
- 74.9-** Bütün seçimlerle ilgili gerekli kararları almak, milletvekilliği, belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisleri için partiden aday olanlar hakkında yetkilerini kullanmak,
- 74.10-** Seçimlerle ilgili her tür seçim mekanizması ile çalışma yöntem ve stratejilerini belirlemek, partinin seçim çalışmalarını ve seçimleri sevk ve idare etmek, ettirmek,
- 74.11-** Partinin çalışma raporu, yıllık bütçe ve uygulanan bütçenin kesinhesap ve bilançoları ile diğer gündem

maddelerini inceleyip onaylamak ve büyük kongreye sunmak,

74.12- Partinin çalışma ve amaçlarına uygun olarak taşınır ve taşınmaz mal alımına, satımına, işletilmesine, mevcut varlıkları üzerinde lehte veya aleyhte her tür aynı veya borçlandırıcı tazyitler oluşturulmasına karar vermek,

74.13- Zorunlu nedenler dolayısıyla büyük kongrenin toplanamadığı hallerde, partinin hukuki varlığını sona erdirmek, tüzük ve program değişiklikleri hariç, gerekli görülen bütün kararları almak,

74.14- Genel başkanın teklifi üzerine Merkez Yürütme Kurulu ile alt kademeler yürütme organlarının üye sayısını belirlemek, gerektiğinde artırmak veya azaltmak,

74.15- Partinin yasalar çerçevesinde uluslararası kuruluşlara üyeliğini ve tüzüğün 20. maddesine göre yurt dışı temsilcilik önerilerini karara bağlamak,

74.16- İki büyük kongre arasında, Siyasi Partiler ve Seçim kanunları ile diğer ilgili mevzuatın, parti tüzük ve programının yasaklamadığı her alanda, parti ve dolayısıyla ülke çıkarının gerekli kıldığı bütün yetkileri kullanıp kararlar almak, uygulamak veya uygulatmak, gibi görevler yapar, yetkiler kullanır.

C - GENEL BAŞKAN (SPK m: 15)

Madde 75 - Genel Başkanlık İçin Adaylık Koşulları

Parti Genel Başkanı, büyük kongre tarafından gizli oyla seçilir. Ancak aynı kişi, kurucu genel başkanlık hariç, en fazla olağan dört dönem genel başkan seçilebilir

Madde 76 - Genel Başkanın Seçimi ve Görev Süresi

Genel başkan, büyük kongre tarafından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada hiçbir aday salt çoğunluğa ulaşmamış ise, ikinci oylamada en çok oy alan iki adayla üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü tur oylamada en çok oy alan aday genel başkan seçilmiş olur.

Adaylık başvuruları, kongre divan başkanlığına yapılır. Divan başkanlığı, adaylık başvurularını Tüzüğün 69. maddesine göre ilan edip kesinleştirir. Genel başkan adaylarının isimleri divan tarafından soyadı esasına göre bir kağıda yazılarak yeteri kadar çoğaltılır. İsimlerin baş tarafına kare veya daire şeklinde işaret konacak yerler oluşturulur. Bu listeler ile yeteri kadar zarf, oy pusulası olarak kullanılmak üzere hazır bulunan seçim kuruluna verilir. Oy pusulaları seçim kurulu mührü ile mühürlenir. Oylar, aday isimlerinden birinin yanındaki kare veya daire içinin işaretlenmesi suretiyle kullanılır. Birden fazla ismin işaretlendiği oylar ile mühürsüz olarak kullanılmış oy pusulaları geçersizdir. Aday tek ise, işaret koyma şartı aranmaz.

Kongre gündeminin 'seçimler' maddesinde, önce genel başkan seçimi yapılır. Genel başkan seçimi tamamlanmadan diğer organ seçimlerine geçilemez.

Seçilen genel başkan, yerine yenisi seçilinceye kadar görevine devam eder.

Madde 77 - Genel Başkanın Görev ve Yetkileri

(Değişik: 12.01.2002- Madde 10)

(Değişik: 05.05.2002- Madde 3)

Genel başkan partinin disiplin kurulları ve parti içi demokrasi hakem kurulları hariç, bütün parti teşkilatının tabii başkanı olup, büyük kongreye karşı şahsen sorumludur.

Bu sıfatla genel başkan;

- 77.1-** Adli, idari, mali ve benzeri her tür kamusal kurum ve kuruluşlar nezdinde davalı veya davacı olarak partiyi temsil eder veya bu alanlarda tüzüğün 82.3/2 bent hükmüne göre kendi adına yetki kullanılmasına nezaret eder.
- 77.2-** Parti adı altında yapılan işlem ve eylemlerin anayasa, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre icra edilmesini ve Büyük Kongre ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararlarının uygulanmasını sağlar,
- 77.3-** Partililer ve parti teşkilat kademeleri arasında verimli ve etkin çalışma temposunu sağlar, parti üst organlarının müşterek çalışmalarına başkanlık ve nezaret eder.

- 77.4- Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasında iş bölümü yapar, gerek görmesi halinde iş bölümünü değiştirir.
- 77.5- Bilgi ve tecrübelerinden yararlanacağı kimseleri danışman olarak tayin eder.
- 77.6- Gelişen durum ve olaylar karşısında parti duruş ve görüşünü kamuya açıklar.
- 77.7- Genel merkezde hizmet birimlerinin kuruluş, kadro ve atama işlemleri ile sürekli istihdam olunacak hizmetli ve uzmanların tayin, terfi ve işten çıkarılmaları konularını, ilgili MYK üyesinin önerilerine göre karara bağlar.
- 77.8- Genel başkan kanun, parti tüzüğü ve diğer mevzuatın kendisine vermiş olduğu tüm görevleri yapar ve yetkileri kullanır.

Madde 78 - Genel Başkanlığın Boşalması (SPK m: 15/son)

Genel başkanlığın herhangi bir nedenle boşalması halinde MKYK on gün içinde toplanarak üyelerinden birini genel başkanvekili seçer ve yeni genel başkanı seçmek üzere büyük kongrenin olağanüstü toplanma tarih, yer ve zamanını kararlaştırır.

Genel başkan seçiminin yapılacağı olağanüstü büyük kongre, boşalma tarihinden itibaren en geç 45 gün içinde gerçekleştirilir.

D - MERKEZ YÜRÜTME KURULU (MYK) - (SPK m: 15/5, 16)

Madde 79 - MYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları

Merkez Yürütme Kurulu; Genel Başkan, genel başkan yardımcıları ve genel sekreter ile TBMM parti grup başkanı ve grup başkanvekillerinden oluşan en üst icra kuruludur.

(Değişik: 01.02.2003-Madde 8)

Genel başkan ile TBMM grup başkan vekilleri dışındaki MYK üyeleri, Genel Başkan tarafından MKYK üyeleri arasından belirlenir.

Genel Başkan, MYK'nın başkanıdır. Genel Başkanın yokluğunda protokol sırasındaki genel başkan yardımcısı kurula başkanlık eder.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 11)

(Değişik: 01.02.2003-Madde 8)

MYK üyeleri, Genel Başkan tarafından kısmen veya tamamen her zaman değiştirilebileceği gibi, MKYK'da yapılacak güven oylaması ile de değiştirilebilir. Güvensizlik için kurul üye tam sayısının 2/3 çoğunluğunun oyu gereklidir. İstifa eden veya düşürülen üye yerine, ikinci fıkra hükmüne göre yeni üye belirlenmesi yapılır.

MYK haftada en az bir toplantı yapar. İlk toplantısında, toplantılarının gün ve tarihini belirler.

(Değişik: 05.05.2002- Madde 4)

Kurul çoğunlukla toplanır, tüzükte yazılı ayrık durumlar dışında üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

MYK üyeleri, görevli oldukları faaliyetin kapsam ve niteliğine göre yeteri kadar yardımcı veya uzman ile birlikte çalışma yapabilirler. Yardımcı ve uzmanlar, ilgili MYK üyesinin teklifi ve Genel Başkan'ın onayı ile parti içi seçimle yüklenilmiş idari hiçbir görevi olmayan TBMM Parti Grubu üyeleri veya MKYK üyeleri yahut bunların dışındaki kişiler arasından atanır. Yardımcılar ve uzmanlar, oy hakkı olmaksızın, çağrılı oldukları MYK toplantılarına katılabilirler. Atama ve görevlendirmeler konusunda MKYK üyeleri ile teşkilat kademe başkanlıkları bilgilendirilir.

MYK' nın çalışma usul ve esasları, genel başkan tarafından çıkarılacak bir yönerge ile belirlenir.

Madde 80 - MYK'nın Görev ve Yetkileri

80.1- Büyük kongrede alınmış kararlar ile MKYK tarafından alınan kararların ve verilen talimatların icrasını sağlamak, MKYK gündemini hazırlamak,

80.2- Partinin üye, her kademe kurum, kuruluş ve ünitelerinin etkili bir çalışma temposunu sağlayabilmeleri için teşkilat içi eğitim programlarını gerçekleştirmek, alınmış kararlar ile yapılması gereken iş ve eylemleri icra etmek, gerekli uyum ve koordinasyonu sağlamak,

80.3- Partinin TBMM Grubu ile Genel Merkez ve tüm teşkilat kademeleri arasında temas ve bağlantıyı temin etmek,

- 80.4-** Partinin hükümet, diğer partiler, çeşitli resmi veya sivil toplum örgütleri ve uluslar arası kuruluşlar ile olan ilişkilerini düzenlemek, geliştirmek ve sürdürmek,
- 80.5-** Doğacak durum ve gelişmeler karşısında partinin duruş ve görüşünü saptamak ve genel başkana sunmak,
- 80.6-** Teşkilata duyurulması gerekli MKYK kararlarını, ilgili üyesi aracılığıyla teşkilata tamim etmek, gereğini talep ve takip etmek,
- 80.7-** Parti tüzüğü ve MKYK'nın kararları çerçevesinde kademe teşkilatlarının belirli takvime göre kongrelerini yaptırmak,
- 80.8-** Tüzüğe göre MKYK kararını gerektiren konu ve talepler hakkında, MYK görüşünü açıklayan bir rapor ile konuyu MKYK gündemine taşımak,
- 80.9-** Partinin faaliyet raporu ile yıllık bütçe ve uygulanan bütçenin kesin hesap ve bilançolarını, büyük kongreye sunulmak üzere MKYK'nın onayına tevdi etmek,
- 80.10-** Zorunlu hallerde tüzükteki münhasır yetki konuları hariç olmak ve toplanacak ilk MKYK'ya sunulmak kaydıyla, gerekli her türlü karar ve tedbirleri almak ve uygulamak, tüzükle verilmiş tüm yetkileri kullanmak ve görevleri yapmak, MYK'nın görev ve yetkileridir.

Madde 81 - MYK'nın Genel Başkan Yardımcısı Üyeleri Arasında İş Bölümü

MYK'nın MKYK tarafından seçilen genel başkan yardımcıları arasında;

81.1- Genel Başkan Yardımcısı (siyasi ve hukuki işlerden sorumlu)

81.2- Genel Başkan Yardımcısı (teşkilattan sorumlu)

81.3- Genel Başkan Yardımcısı (seçim işlerinden sorumlu)

81.4- Genel Başkan Yardımcısı (tanıtım ve medyadan sorumlu)

81.5- Genel Başkan Yardımcısı (dış ilişkiler ve dış temsilciliklerden sorumlu)

81.6- Genel Başkan Yardımcısı (sosyal işlerden sorumlu)

81.7- Genel Başkan Yardımcısı (yerel yönetimlerden sorumlu)

81.8- Genel Başkan Yardımcısı (ekonomiden sorumlu)

(Değişik: 12.01.2002- Madde 12)

81.9- Genel Başkan Yardımcısı (halkla ilişkilerden sorumlu)

81.10- Genel Başkan Yardımcısı (partinin mali ve idari işlerinden sorumlu)

(Değişik: 12.01.2002- Madde 12)

81.11 - Genel Başkan Yardımcısı (araştırma ve geliştirme faaliyetlerinden sorumlu)

81.12- Genel Sekreter

Şeklinde Genel Başkan tarafından iş bölümü görevlendirmesi yapılır.

Hizmet ve çalışma koşulları gereği MYK' nın üye sayısını azaltmak, yeni görev alanları ihdas ederek artırmak, yukarıda yazılı iş bölümü şeklini kısmen veya tamamen değiştirmek, ayırmak yahut birleştirmek şeklinde yeniden biçimlendirmeye, genel başkanın teklifi üzerine MKYK yetkilidir.

MYK üyeleri, bulunmadıkları zamanlarda kendilerine hangi üyenin vekalet edeceğini, yazılı olarak kurul üyelerine bildirirler.

Madde 82 - MYK Üyelerinin Görev ve Yetkileri**82.1- Genel Başkan Yardımcılarının Görev ve Yetkileri**

Genel başkan yardımcılarının bakacakları ve yapacakları iş ve faaliyet alanları, bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile aralarındaki çalışma düzen ve koordinasyon, Genel Başkan tarafından yapılacak iş bölümü talimatında ve tüzüğün 79/son bendine göre çıkaracağı yönergede gösterilir.

82.2- Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Mali ve idari işlerden sorumlu genel başkan yardımcısı; parti merkez teşkilatının bütün mali işlerini, harcamalarını, gelirlerin tahsilini, muhasebe esaslarına göre gerçekleştirmek ve bu işlere nezaret etmek, mali sözleşmelerin usulüne ve mevzuata uygun olarak yapılıp icra edilmesini sağlamakla yetkili, görevli ve sorumludur.

Mali ve idari işlerden sorumlu genel başkan yardımcısı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73 ve 74. Madde gereklerine uygun olarak, teşkilatın yıllık bütçesi ile bilançolarını, gelir ve gider cetvelleri ile kesin hesabını hazırlayarak MKYK tarafından karara bağlanmak üzere MYK'ya sunar. Bütçe işlemlerinin zamanında yapılmasını ve ilgili yerlere tevdi edilmesini takip eder ve gerçekleştirir.

Mali ve idari işlerden sorumlu genel başkan yardımcısı tarafından teklif edilen ve Genel Başkan tarafından atanan genel muhasip, mali ve idari işlerden sorumlu genel başkan yardımcısının haiz olduğu yetkileri ona niyabeten kullanır.

Genel muhasip, partinin muhasebe işlerine ait harcama evraklarını, mali ve idari işlerden sorumlu genel başkan yardımcısı ile, onun yokluğunda MYK üyelerinden birisi ile birlikte imza eder.

82.3- Genel Sekreter

Genel sekreter, MKYK ve MYK toplantı tutanaklarını düzenler, kararları zapta geçirir, imza edilmelerini sağlar ve uygulanmalarını takip eder. Genel merkezin gelen-giden her türlü evrak işleri ile yazışmalarının düzenlenmesinden, MKYK ile MYK'nın gündemlerinin hazırlanmasından ve takibinden sorumludur.

Genel sekreter, davacı veya davalı olarak her tür yargı merciinde, özel veya resmi daire, kurum ve kuruluşlarda, gerçek kişiler ile özel veya resmi tüzel kişiliklerle olan ilişkilerde genel başkan adına bizzat veya vekille partiyi temsil eder,

Genel sekreterlik, genel evrak kaydının tutulduğu birim olarak, partinin yazışma ve haberleşme ünitesidir. Partinin bütün resmi ve parti içi yazışmaları, genel sekreterin gözetim ve denetimi altında genel sekreterlik birimi aracılığıyla yapılır.

Genel sekreter, partinin sağlam bir arşive sahip olmasından sorumludur.

YEDİNCİ AYIRIM

YAN KURULUŞLAR

A - KADIN VE GENÇLİK KOLLARI (SPK m: 7)

Madde 83 - Kadın ve Gençlik Kollarına Üye Olmak

83.1- Kadın Koluna Üye Olmak

(Değişik: 05.05.2002- Madde 5)

Tüzüğün ikinci kısmında yazılı şartlara göre parti üyeliğini kazanmış her kadın, kadın kolu üyeliğine mahsus deftere kaydı yapılmakla kadın kolu üyeliğini kazanmış olur.

83.2- Gençlik Koluna Üye Olmak

Tüzüğün; ikinci kısmında yazılı şartlara göre parti üyeliğini kazanmış ve 29 yaşından büyük olmayan her üye, ayrıca gençlik kolu üyeliğine mahsus deftere kaydedilmekle gençlik kolu üyeliğini kazanmış olur.

83.3- Kadın ve Gençlik Kolları Üyeliğine Mahsus Defter

Tüzükteki istisnalar hariç partiye üye kaydı yapma yetkisi ve görevi, ilgili ilçe yönetim kuruluna aittir. İlçe üye kayıt defterinde üyelik kaydı olmayanların, doğrudan kadın veya gençlik kollarına üyelik kaydı yapılamaz.

Parti üyelerinden yukarıda yazılı nitelikleri taşıyanların, genel merkez tarafından hazırlanmış ve il başkanlığı tarafından onaylanmış ve mühürlenmiş 'Kadın Kolu Üye Defteri' ve 'Gençlik Kolu Üye Defteri' adı ile tanımlanan

özel deftere üyelik yazımları yapılır. Böylece kadın veya gençlik kolu üyeliği kazanılmış olur. Kayıtlar, köy veya mahalle düzeni içinde ve sıra numarası verilerek yapılır. Kaydın yanına ilgilinin parti üyelik numarası ile mahallesi de, karşılıklı kontrol yapabilmek amacıyla ayrı bir sütunda belirtilir.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 13)

Gençlik kolu kademe organlarında 29 yaşından önce görev almış olanların üyelikleri görev dönemi sonuna kadar devam eder.

Parti üyeliği sona eren kişinin buna bağlı olarak kadın ve gençlik kolu üyeliği de sona ermiş olur.

Madde 84 - Kadın ve Gençlik Kollarının Teşkilat Kademe Organları

Aşağıda yazılı idari taksimat yerlerinde, belirtilen isimler altında örgütlenip çalışmalar yapmak amacıyla partinin kadın ve gençlik kolları oluşturulur.

84.1- Kadın/Gençlik Kolu Belde Kademesi Teşkilat Organları

- a) Kadın/Gençlik Kolu Belde Kongresi
- b) Kadın/Gençlik Kolu Belde Başkanı
- c) Kadın/Gençlik Kolu Belde Yönetim Kurulu
- d) Kadın/Gençlik Kolu Belde Yürütme Kurulu

84.2- Kadın/Gençlik Kolu İlçe Kademesi Teşkilat Organları

- a) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Kongresi
- b) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Başkanı
- c) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Yönetim Kurulu
- d) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Yürütme Kurulu

84.3- Kadın/Gençlik Kolu İl Kademesi Teşkilat Organları

- a) Kadın/Gençlik Kolu İl Kongresi
- b) Kadın/Gençlik Kolu İl Başkanı
- c) Kadın/Gençlik Kolu İl Yönetim Kurulu
- d) Kadın/Gençlik Kolu İl Yürütme Kurulu

(Değişik: 05.05.2002- Madde 6)**84.4- Kadın/Gençlik Kolu Genel Merkez Teşkilat Organları**

- a) Kadın/Gençlik Kolu Büyük Kongresi
- b) Genel Merkez Kadın/Gençlik Kolları Başkanı
- c) Kadın/Gençlik Kolu Merkez Karar ve Yönetim Kurulu
- d) Kadın/Gençlik Kolu Merkez Yürütme Kurulu

Madde 85 - Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Organlarının Oluşumu, Delegeler ve Kongrelerine İlişkin Ortak Hükümler

85.1- Kadın ve gençlik kolları kademe organları üyelerinin asıl ve yedek sayıları ile kongre delegeliklerinin seçilmiş ve tabii delege sayıları, partide muadili teşkilat kademesi ve kongresinin aynıdır. Ancak partinin ilgili genel başkan yardımcısının olurlarını almak kaydıyla, ilgili kolun Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, kademe organı üye sayıları ile kongre delege sayılarını artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

85.2- Kadın ve gençlik kolları olağan kongre takvimi, iki yıldan önce ve üç yıldan sonra olmamak, parti kongrelerinin yapılmasını engellemeyecek ve parti büyük kongresinden önce tamamlanmış bir zamanda olmak üzere, partinin teşkilattan sorumlu genel başkan yardımcısının olurlarına göre, kolun Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır. Kararlaştırılan kongre

takvimine göre il kongre tarihleri kolun Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca, ilçelerin kongre tarihleri, kolun il yönetim kurulunca, beldelerin kongre tarihleri ise kolun ilçe yönetim kurulunca kararlaştırılır.

85.3- Kadın ve gençlik kolları delege seçimleri ve kongreleri, partinin o yerde kurulu kademe yönetim kurulunun gözetim ve denetimi altında yapılır. Parti teşkilat kademe delege seçimleriyle ilgili seçim kuruluna atfolunan tüm onay ve yetkiler, parti kademe yürütme kurulu tarafından kullanılır. Ancak seçim işlem ve sonuçlarıyla ilgili itirazlar, partinin bir üst kademe yönetim kurulu başkanı tarafından iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır.

85.4- Kadın ve gençlik kollarının genel merkez kongreleri ise, parti Merkez Yürütme Kurulu' nun olur verdiği tarihte ve onun gözetim ve denetimi altında yapılır. Merkez kongresiyle ilgili delege liste onayı, seçim işlem ve sonuçlarına dair itirazları incelemek ve sonuçlandırmak, parti Merkez Yürütme Kurulu tarafından yapılır ve kesin olarak karara bağlanır.

85.5- Tüzüğün, parti teşkilat kademe kongreleriyle ilgili kongre hazırlıkları, divan oluşumu, adaylık, adaylıkların kesinleşmesi, aday listeleri, oy pusulaları, oy şekli, oyların sayım ve dökümü, organ üyeleri arasında iş bölümü, boşalmaların doldurulması, organın düşmüş sayılması halini düzenleyen hükümleri, eş düzey kadın ve gençlik kolları organları hakkında da uygulanır.

85.6- Kongrelerde kullanılacak oy pusula ve zarfları, seçim kurulu mührü yerine, gözetim ve denetimi yapan parti kademe organının mührü ile mühürlenir.

85.7- Kadın ve gençlik kolları, köy ve mahalle ölçeğinde parti kademe teşkilatı ile birlikte gruplar oluşturarak parti çalışması yapabilirler.

Madde 86 - Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Başkan ve Üyelerinin Yetki ve Görevleri

(Değişik: 12.01.2002- Madde 14)

Kadın ve gençlik kolları kademe başkan, yönetim ve yürütme kurulları, partinin eş düzey organının yetkilerini, kendi kuruluşları açısından aynen kullanırlar.

Bu kolların kurulu oldukları yörede partinin temsili, parti teşkilat kademe yönetim kurulu başkanına aittir. Kadın ve gençlik kolları, partinin eş yönetim kuruluna bağlı, uyumlu ve eş güdüm içinde çalışırlar. Dış yazışmaları, parti yönetim kademesi aracılığıyla yaparlar.

Kadın ve gençlik kolu başkanları görevli oldukları yerdeki teşkilat kademesi yönetimi ve yürütme kurullarının doğal üyesidirler. Bu sıfatla oy hakkı olmaksızın toplantılara katılır, müzakerelere iştirak ederler.

Madde 87 - Kadın ve Gençlik Kollarına İşten El Çektirme (Yeni Madde: 12.01.2002- Madde 16)

"Tüzüğün, parti teşkilat kademeleriyle ilgili el çektirme nedenlerini düzenleyen 58, el çektirmenin usul ve esaslarını düzenleyen 59 ve geçici kurullar ile olağanüstü kongrelerini düzenleyen 60. Madde hükümleri, aşağıda belirtilen koşullarla kadın ve gençlik kolları hakkında da uygulanır.

Kadın ve Gençlik Kolları alt kademe başkan ve üyelerine işten el çektirme işlemlerini birinci fıkrada atfı yapılan maddelere göre icra etmeye kadın ve gençlik kolları yönetim organları gibi eş düzey parti teşkilat yönetim organları da yetkilidir.

Parti MKYK, yan kuruluşlar alt kademe teşkilatlarıyla ilgili her tür soruna her aşamada el koymaya yetkilidir. MKYK'nun bu konuda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile vereceği kararlar parti içi işlemler açısından kesindir.

Parti MKYK, el çektirme nedenlerinin varlığı halinde, ilgili genel başkan yardımcısının talebi üzerine veya re'sen, kolların merkez organları dahil her kademedeki yönetim başkan ve üyelerine kısmen veya tamamen el çektirebilir. Kolların Genel Merkez organlarına işten el çektirilmesi halinde kolun merkez organı, yapılacak ilk kongreye kadar görev yapmak üzere partinin Merkez Yürütme Kurulunca atama ile oluşturulur.

B- DİĞER YAN KURULUŞLAR (SPK m: 7)

Madde 88 - Parti Teşkilatının Diğer Yan Birim ve Kuruluşları

(Değişik: 12.01.2002- Madde 17)

Parti teşkilat kademelerince, yukarıda sayılanlar dışında partinin tüzük, yönetmelik, program ve kararlarında belirtilen konuları tanıtmak, hayata geçirmek, yerel, ülke veya dünya ölçeğinde var olan sorunlarla ilgili araştırma, plan, proje ve stratejiler üretmek amacıyla hal ve vaziyetin gerekli kıldığı konularda ve zamanlarda, partili veya partili olmayan uzman kişilerden, iş ve amaçlanan hizmetin niteliğine göre, ücretli veya

ücretsiz, sürekli veya geçici çalışacak şekilde genel merkez bünyesinde yahut il, ilçe ve beldeler düzeyinde ve yaygın şekilde çalışma grup ve komisyonları oluşturulabilir. Süreli veya süresiz yayınlar yapılabilir.

SEKİZİNCİ AYIRIM

PARTİ GRUPLARI

A- TBMM PARTİ GRUBU (SPK m: 22)

Madde 89 - TBMM Parti Grubunun Oluşumu

Grup oluşturabilmek için, partili en az yirmi milletvekili olması gerekir. Partili milletvekillerinin tamamının oluşturduğu topluluk, TBMM Parti Grubu olarak isimlendirilir.

Madde 90 - Grup Başkanı, Başkanvekilleri ve Grup Yönetim Kurulu

AK PARTİ genel başkanı, partinin TBMM Grubunun da başkanıdır.

Genel Başkan TBMM üyesi değilse, parti meclis grubu, üyeleri arasından birini üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu ile grup başkanı seçer.

TBMM Parti Grubu, grup başkan vekillerinin seçimleri ile grup organlarını, grup iç yönetmeliğine göre oluşturur.

Grup başkanı, grup başkan vekilleri ve grup yönetim kurulu üyeleri için bir yasama döneminde iki seçim

yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre seçilenlerin görev süreleri ise üç yıldır. Boşalma halinde grup başkanı ile başkan vekilleri için yeniden seçim yapılır. Bu şekilde ara seçimle seçilenler, yerine seçtikleri üyenin süresi kadar görev yaparlar. Yönetim kurulunda boşalma olması halinde ise, aldıkları oy sırasına göre yedekleri grup başkanı tarafından davet edilir.

Madde 91 - Grup Başkan vekilleri ve Grup Yönetiminin Görevleri

(Değişik: 05.05.2002- Madde 7)

Grup adına konuşmaya ve beyanat vermeye, Genel Başkan, Grup Başkanı, Grup Başkanvekilleri veya görevlendirecekleri grup sözcüleri yetkilidir.

Diğer parti grup veya yetkilileriyle yasama ve yürütmeye ilişkin iletişim ve müzakereler, grup başkanı veya başkan vekillerince yürütülür.

Yasama çalışmalarının etkin ve düzenli yürütülmesi, disiplinin sağlanması için yapılacak çalışmalar, alınacak tedbirler ile tüzük ve grup iç yönetmeliğinde belirtilen işler, grup yönetiminin görevidir.

Madde 92- Grup Üyelerinin Görevleri

Grup üyeleri TBMM çalışmalarında partinin tüzük ve programına, temel ilkelerine, gizli oyla alınmış bağlayıcı grup kararlarına uygun davranır ve bunlara destek verirler. Meclis genel kurul çalışmaları ile komisyon ve parti grubunun çalışmalarına, genel merkez tarafından

hazırlanan çalışma programlarına katılmak zorundadırlar.

Yasama komisyonlarında görevli grup üyeleri, komisyon üyeliği ölçüğünde bir grup oluşturarak, aralarından birini başkan seçerler. Grup yönetimi ile gerekli temas ve koordinasyon, bu başkan aracılığıyla sağlanır.

Madde 93 - Grupta Gizli Oylama Konuları (SPK m: 27)

Grup genel kurulunca yapılacak grup başkanı, başkan vekilleri ve grup yönetim kurulu asil ve yedek üye seçimleri ile belli konularda bağlayıcı nitelikteki kararlar gizli oylama ile sağlanır. Bağlayıcı grup kararlarının güven oylaması gibi istisnai olması esastır. Bu istisnalar, grup iç yönetmeliğinde gösterilir.

Grupça yapılacak seçimlerde eşit oy çıkması halinde, sonuç alınıncaya kadar oylama tekrarlanır.

Madde 94 - TBMM Parti Grup İç Yönetmeliği (SPK m: 23)

Grubun iç yönetimi, çalışma usül ve esasları ile grup yönetiminin yukarda sayılanlar dışındaki görev ve yetkileri, grup genel kurulu tarafından çıkarılacak 'AK PARTİ TBMM Grup İç Yönetmeliği'nde gösterilir. Üye tam sayısının salt çoğunluğunca kabul edilmesi gereken iç yönetmeliğin bir örneği, TBMM Başkanlığı'na sunulur.

B - İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ GRUPLARI

Madde 95 - İl Genel Meclisi Grupları

İl genel meclisi grubu, her ilde partili il genel meclisi üyelerinden oluşur. Gruptan söz edebilmek için partili en az üç üyenin olması gerekir.

İl genel meclisi parti grupları, en az bir grup başkan vekili ile bir sekreter seçerek çalışırlar. Başkan vekili, parti teşkilatı ile grup arasındaki koordinasyonu sağlar.

Konu ve sorunlar, parti tüzük ve programı çerçevesinde grupta görüşülür, varılan sonuca göre genel kurulda hareket edilir. Gizli oylama ile alınan bağlayıcı grup kararlarına partili üye uymak zorundadır.

Madde 96 - Belediye Meclisi Grupları

Belediye teşkilatı olan her belediye meclisinde, partili belediye başkanı ve partili meclis üyelerinden oluşan gruba, Belediye Meclisi Parti Grubu denir. Grubun varlığı için partili en az üç üye gereklidir.

Belediye meclisi parti grupları, en az bir grup başkan vekili ile bir sekreter seçerek çalışırlar. Başkan vekili, parti teşkilatı ile grup arasındaki koordinasyonu sağlar.

Konu ve sorunlar, parti tüzük ve programı çerçevesinde grupta görüşülür, varılan sonuca göre genel kurulda hareket edilir. Gizli oylama ile alınan bağlayıcı grup kararlarına, partili belediye başkanı hariç, grubun üyeleri uymak zorundadırlar.

Madde 97 - İl Genel Meclisi Grupları İle Belediye Meclisi Gruplarına İlişkin Ortak Hükümler

İl, ilçe ve belde başkanları, kademelerindeki il genel meclisi ve belediye meclisi üyelerini, partinin yerel politikalarını tespit etmek, çalışmalarını gözden geçirmek ve bilgilenmeyi sağlamak amacıyla her zaman toplantıya çağırabilirler. Bu toplantılara, toplantının kapsamına göre, parti teşkilat kademe başkanı başkanlık eder.

DÖRDÜNCÜ KISIM**PARTİ İÇİ DEMOKRASİ HAKEM KURULLARI****Madde 98 - Parti İçi Demokrasi Hakemliği**

Siyasi partiler, yönetim biçimi ve uzlaşma sanatı olan demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır. O halde öncelikle demokrasinin parti içinde gerçekleşmesi gerekir. Farklılıkları zenginlik kabul ederek parti içi çekişmelerin sulh yolu ile giderilmesi amaçlanmıştır.

Madde 99 - Parti İçi Demokrasi Hakem Kurullarının Oluşumu

İllerde ve Genel Merkez bünyesinde 'parti içi demokrasi hakem kurulu' oluşturulur. Bu kurullarda üçer üye bulunur. İkişer tane de yedek üye seçilir. İl parti içi demokrasi hakem kurulu il kongrelerinde, Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu büyük kongrede, kongre delegeleri tarafından, organ seçimlerine ilişkin usul ve esaslara göre seçilirler.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 18)

İl içinde kurul üyeliğine aday gösterilecek nitelikler taşıyan kimse bulunmaması gibi nedenlerle il kongresinde parti içi hakem kurulu oluşturamayan veya ölüm, istifa gibi nedenlerle hakem kurulu olmayan illerle ilgili parti içi demokrasi hakemliği görevinin, hangi il hakem kurulunun yapmaya yetkili olduğu ilgili il kongresinden veya kurulun sona ermesinden hemen sonra Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu'nca belirlenir ve duyurulur.

Madde 100 - Kurul Üyesinde Aranacak Nitelik ve Üyelik Güvencesi**(Değişik: 12.01.2002- Madde 19)**

Parti içi demokrasi hakem kurulu üyeliğine aday gösterilecek kişinin tercihan yüksek öğrenim görmüş, en az kırk yaşında ve çalışmalarıyla temayüz etmiş olması esastır.

Kurul üyeleri, görevden alınamazlar. Kurullar, seçildikleri kademenin olağan kongresine kadar görev yaparlar.

Madde 101 - Hakem Kurullarının Görevleri**(Değişik: 12.01.2002- Madde 20)**

İl parti içi demokrasi hakem kurulu, il sınırları içinde görev yapar. İl kademe organları ile alt kademe organları veya organ üyeleri, yan kuruluş organ veya üyeleri arasında veya onlarla parti kademe organ veya üyeleri arasında parti görevinden kaynaklanan çekişmelerin çözümü için gerekli sulh ortamını hazırlar ve çözüm şeklini belirler.

Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu, Parti Genel Merkez organları ile parti yan kuruluşlar genel merkez organları veya bu organların üyeleri, TBMM parti grup üyeleri ve bu üyelerin parti Genel Merkez ve yan kuruluşlar genel merkez organları ve üyeleri arasında parti faaliyet ve görevinden kaynaklanan çekişmelerin çözümü için sulh ortamını hazırlar ve çözüm şeklini belirler.

Madde 102 - Sorunun Hakem Kuruluna İntikali ve Hakem Kararlarının Niteliği

(Değişik: 12.01.2002- Madde 21)

Parti içi demokrasi hakem kurulları, çekişmelere re'sen müdahale edemezler. Kurulun bir konuya müdahil olabilmesi için çekişmenin taraflarından birisinin başvurması yeterlidir.

Parti içi demokrasi hakem kurulları üye tam sayısı ile toplanır, çoğunlukla karar verir. Asil üyenin mazeretli olduğu hallerde kurul, sıradaki yedek üyenin iştiraki ile toplanır.

Parti içi demokrasi hakem kurulu kararları yazılı ve gerekçeli olarak düzenlenir. Kararlar, çekişmenin tarafları açısından bağlayıcı, parti tüzeli kişiliği açısından tavsiye niteliğindedir.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 21)

Parti İçi Demokrasi Hakem Kuruluna başvuru şekli ile anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin usul ve esaslar bir yönetmelik ile belirlenir

BEŞİNCİ KISIM**BİRİNCİ BÖLÜM**

PARTİ DİSİPLİN KURULLARI (SPK m: 17, 19/7, 25, 53 ila 59)

Madde 103 - Parti Disiplin Kurulları

Kanunlara, parti tüzük, yönetmelik ve programına, parti yetkili makam ve organlarının kararlarına aykırı davranışta bulunan partililer hakkında disiplin soruşturması yapmaya ve karar vermeye yetkili ve görevli parti disiplin kurulları şunlardır:

- 103.1 - İl Disiplin Kurulları
- 103.2 - Merkez Disiplin Kurulu
- 103.3 - TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu
- 103.4 - Müşterek Disiplin Kurulu

İKİNCİ BÖLÜM**BİRİNCİ AYIRIM**

İL DİSİPLİN KURULLARI (SPK m: 19/7)

Madde 104 - İl Disiplin Kurullarının Oluşumu

İl disiplin kurulu, her ilde il kongresi tarafından il yönetim kurulunun seçimine ilişkin usul ve esaslara göre seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden oluşur.

Madde 105 - İl Disiplin Kurullarının Bakacağı İşler

İl disiplin kurulu, tüzükte Merkez Disiplin Kurulu'nun ilk derecede bakacağı işler olarak belirtilenler ile TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'na bakılacak işler dışında kalan ve il çevresinde partiye kayıtlı olan üyeler hakkında birinci derecede disiplin soruşturması yapar ve karar verir.

İl disiplin kurulu kararlarına karşı, bildirimden itibaren 10 gün içinde ilgili kişi veya il yönetim kurulu tarafından Merkez Disiplin Kurulu'na itiraz edilebilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin kurulu kararı kesinleşir.

Ancak il disiplin kurulunca verilmiş ihraç kararına karşı itiraz edilmemiş olsa bile, il disiplin kurulu başkanlığınca ilgili soruşturma dosyası, incelenmek üzere 15 gün içinde Merkez Disiplin Kurulu'na gönderilir. Çıkarma kararı, Merkez Disiplin Kurulu'nun onayı ile parti içi işlemler bakımından kesinleşir.

İKİNCİ AYIRIM**MERKEZ DİSİPLİN KURULU (MDK) (SPK m: 17)****Madde 106 - Merkez Disiplin Kurulunun Oluşumu**

Merkez Disiplin Kurulu partinin en üst disiplin kurulu olup büyük kongre tarafından Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyelerinin seçimlerine ilişkin usul ve esaslara göre seçilen onbir asil ve beş yedek üyeden oluşur.

Madde 107 - Merkez Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler

Merkez Disiplin Kurulu, aşağıda yazılı işleri birinci derece disiplin kurulu, il disiplin kurulu kararlarına karşı yapılan itirazlar ile tüzük gereği intikal eden il disiplin kurullarının ihraç kararlarını ikinci derece disiplin kurulu olarak inceler ve parti içi işlemler açısından kesin olarak karara bağlar.

107.1 - Merkez Disiplin Kurulu'nun Birinci Derecede Bakacağı İşler

- a -** Partinin Kurucu Üyeleri,
- b -** Partinin Genel Başkanı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu asil ve yedek üyeleri, partinin genel muhasibi,
- c -** İl yönetim kurulları ile il disiplin kurullarının başkan ve asil üyeleri, il ve ilçe belediye başkanları, yan kuruluşların il başkanları,
- d -** Kendi başkanı ile asil ve yedek üyeleri,
- e -** TBMM'nin partili eski üyeleri ve eski hükümet üyeleri,

Hakkında birinci derecede disiplin soruşturması yapar ve parti içi işlemler açısından kesin olarak karara bağlar.

107.2- Merkez Disiplin Kurulu' nun İkinci Derecede Bakacağı İşler

Merkez Disiplin Kurulu, il disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı yapılan itirazlar üzerine ve tüzüğün 105/son bent hükmü gereği gönderilen disiplin dosyalarını ikinci derece disiplin kurulu olarak inceleyip,

lehte veya aleyhte bozulmasına, bozmanın niteliğine göre gerekli olan cezayı tayin etmeye, değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verebilir.

İtiraz üzerine verilen kararlar, parti içi işlemler açısından kesindir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

GRUP DİSİPLİN KURULU (SPK m: 25)

Madde 108 - TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunun Oluşumu

Grup Disiplin Kurulu, partinin TBMM grubunca, Grup Yönetim Kurulu'na ilişkin usul ve esaslara göre kendi üyeleri arasından gizli oyla seçeceği beş kişiden oluşur. Aynı şekilde üç yedek üye seçimi yapılır.

Madde 109 - TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler

Grup Disiplin Kurulu, grup üyelerinin partiden geçici veya kesin ihracını gerekli kılan eylemlerin dışında kalan, tüzükte yazılı ve TBMM Parti Grup İç Yönetmeliği'nde belirtilen disiplin suçlarıyla ilgili işlere bakar ve kesin olarak karara bağlar.

Tüzükte yazılı esaslar saklı kalmak kaydıyla milletvekilleri hakkında yapılacak disiplin soruşturmasının şekli ve usulleri ile soruşturmayı gerektiren sair haller, verilecek disiplin cezaları ve kesinleşme halleri, Grup İç Yönetmeliği'nde gösterilir.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

MÜŞTEREK DİSİPLİN KURULU (SPK m: 25/2)

Madde 110 - Müşterek Disiplin Kurulunun Oluşumu, Görev ve Yetkileri

Müşterek Disiplin Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu ile TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nun birlikte toplanmasından oluşan kuruldur. Merkez Disiplin Kurulu başkanı, başkan vekili ve sekreteri, bu kurulun başkanlık divanını oluşturur.

Kurul, TBMM Parti Grubu üyelerinin partiden geçici veya kesin ihraçlarını gerektiren eylemleri dolayısıyla disiplin soruşturması yapar ve parti içi işlemler açısından kesin olarak karar verir.

Merkez Disiplin Kurulu ile Grup Disiplin Kurulu'na ilişkin çalışma usul ve esasları, Müşterek Disiplin Kurulu için de geçerlidir.

BEŞİNCİ AYIRIM

MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Madde 111 - Disiplin Kurullarına İlişkin Müşterek Hükümler (SPK m: 56)

111.1- Her disiplin kurulunun görev süresi, yeni disiplin kurulunun seçilmesiyle son bulur.

111.2- Disiplin kurulları, seçilmelerini takiben en yaşlı üye başkanlığında yapacağı ilk toplantısında gizli oylama ile

başkan, başkan vekili ve sekreter seçimi yaparak kurulun başkanlık divanını oluşturur.

111.3- Partili hiçbir üye, aynı zaman diliminde aynı veya farklı düzeyde başka bir disiplin kurulu üyeliği yapamaz. Partinin, kongre delegelikleri ve TBMM grup üyeliği hariç, hiçbir organında görev alamazlar. Eşler ile birinci ve ikinci derece kan ve sıhri hısımlar, aynı disiplin kurulunda birlikte görev alamaz, bunlarla ilgili soruşturma ve kararlara katılamazlar.

111.4- Disiplin kurulu üyeleri ile parti arasında hiçbir hizmet bağı kurulamaz ve partiden gelir sağlanamaz.

111.5- Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek üye, kurul başkanı tarafından göreve davet edilerek kurul üyeliği tamamlanır.

111.6- Günü ve zamanı belli olan toplantılara, haklı mazeret olmaksızın ardarda üç kez veya bir yıl içinde aralıklı altı kez katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır ve yerine yedek üye davet edilir.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 22)

111.7- Disiplin kurulları, üye tam sayısının en az 2/3 si ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verir.

(Değişik: 05.05.2002- Madde 8)

111.8- Disiplin kurulu başkan ve üyeleri, kendi haklarında yürütülen soruşturmalara katılamazlar.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 22)

- 111.9-** Disiplin kuruluna sevk edilen partilinin savunması alınmadan veya savunma vermekten vazgeçtiği anlaşılmadan karar verilemez. Savunma için gerekli süre, çağrının ilgiliye bildiriminden itibaren 15 gündür. Seçimlerde veya kamuoyu önünde açıkça veya yayın yolu ile işlenen disiplin suçları için bu süre 7 gündür. Savunma daveti kurul başkanınca yapılır; davet yazısında uygulanması istenen disiplin cezası ile buna neden gösterilen söz veya fiiller açıkça belirtilir.
- 111.10-** Savunma davet yazısı, ayrı adres bildirilmemişse ilgilinin parti üye kütüğünde yazılı adresine tebliğ edilir veya gönderilir. Bulunamaz veya kabulden imtina etmiş ise, savunmadan vazgeçtiğine hükmedilerek dosyadaki bilgi ve belgelere göre gerekli karar verilir.
- 111.11-** Disiplin kurulları, kendilerine intikal ettirilen işler hakkında, yasa ve tüzük hükümleri ile zaruret hallerinden kaynaklanan durumlar saklı kalmak kaydıyla 30 gün içinde karar verirler.
- 111.12-** Kongrelerde ve her tür parti toplantılarında, konunun tüzük gereği gündem konusu olma hali hariç, disiplin kuruluna sevk kararları ile disiplin kurullarına intikal eden işle ilgili disiplin kurulu kararı kesinleşinceye kadar bu konular hakkında görüş, tavsiye ve telkinde bulunulamaz.
- 111.13-** Parti teşkilat ve yönetim birimleri, disiplin kurullarının incelemelerini zorlaştırmamak ve taleplerini geciktirmeksizin yerine getirmek zorundadırlar.

111.14- Disiplin kurulları, sevk kararında tanımlanarak atfolunan eylemle bağıdırlar. Gerek görmeleri halinde soruşturmaya genişletir ve tanık dinleyebilirler. İddia ve savunmayı kanun, tüzük ve ilgili mevzuata göre değerlendirerek vicdani kanaatlerine göre karar verirler. Ancak disiplin kurulları, sevk kararında önerilen cezadan daha ağır bir ceza veremezler.

111.15- Disiplin kurulları, gerekçeli olarak oluşturacakları kararlarını, ilgiliye ve konuyu sevk eden organa bildirirler. İlgili, parti kayıtlarında yazılı adresinden ayrılmış ve yeni adresi de belli değil ise, hüküm özeti gazete ilanı ile tebliğ edilir. İlandan itibaren 15 gün içinde itiraz edilmeyen kararlar kesinleşir.

111.16- Disiplin kararlarının sonuç doğurması için kesinleşmiş olması gereklidir. Parti yetkilileri ve organları, kesinleşmiş disiplin kurulu kararlarının uygulanmasını geciktiremezler.

Madde 112 - Disiplin Kuruluna Sevk Yetkisi

Disiplin kurulları, re'sen soruşturma başlatamaz ve yapamazlar. İl disiplin kuruluna sevk yetkisi, il yönetim kuruluna, Merkez Disiplin Kurulu'na sevk yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulu'na, TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu ile Müşterek Disiplin Kurulu'na sevk yetkisi, TBMM Parti Grup Yönetim Kurulu ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na veya Merkez Yürütme Kurulu'na aittir.

Disiplin kuruluna sevk kararı, yetkili kurulun üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Karardan önce

İlgilisini dinleyip gerek gördüğü inceleme ve araştırmaları, görevlendireceği üye veya üyeleri vasıtasıyla yaptırabilir. İhbar veya şikayet eden, sevke yetkili kurulun üyesi ise, konuyla ilgili toplantı ve müzakerelere katılamaz, kendisine inceleme ve araştırma görevi verilemez.

Disiplin kuruluna sevk kararlarının, isnat olunan fiil ile uygulanması istenen disiplin cezasını ve nedenlerini açıklar şekilde gerekçeli olması zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRİNCİ AYIRIM

DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI (SPK m : 53/1)

Madde 113 - Parti Disiplin Cezaları

Parti disiplin kurullarınca yukarıda yazılı esas ve usule göre verilebilecek disiplin cezaları şunlardır:

113.1 - Uyarma

113.2 - Kınama

113.3 - Partiden ve gruptan geçici ihraç

113.4 - Partiden ve gruptan kesin ihraç

Madde 114 - Uyarma Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Uyarma, partilinin yazılı olarak dikkatinin çekilmesi olup;

114.1 - Yetkili organlarca davetli olduğu toplantılara mazeret beyan etme gereği duymaksızın katılmamak,

114.2 - Durumu müsait olduğu halde taahhüt ettiği aidatını ödememek veya geç ödemek,

114.3- Tevdi edilmiş görevin ifası konusunda lakayt davranışlar sergilemek,

Partilinin uyarma cezası ile cezalandırılmasını gerektiren eylemlerdir.

Madde 115 - Kınama Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Kınama, partilinin 'kusur' bildirimini içeren yazılı uyarılması olup;

115.1- Yetkili organlarca verilmiş parti görevini kabul etmemek veya yapmamak,

115.2- Parti içinde ve parti faaliyetlerinde kişisel çıkar gözetir tutumlar sergilemek,

115.3- Parti aleyhine tazmini gerekli bir zarar doğmasa bile, tutulması gereken defter ve kayıtları kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak tutmamak,

115.4- Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya malzemenin, ihmal sonucu kaybına neden olmak,

115.5- Bir yıl içinde iki defa uyarma cezası gerektiren eylemlerinden ötürü uyarma cezası ile cezalandırılmış olmak,

Partilinin kınama cezası ile cezalandırılmasını gerektiren eylemlerdir.

Madde 116 - Partiden ve Gruptan Geçici İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Partiden ve gruptan geçici ihraç cezası, eylemin niteliğine göre iki aydan az bir yıldan fazla olmamak üzere partilinin, parti ve grup çalışmalarına katılmaması, partideki görevinin sona ermesi, parti üyeliğinin ceza süresince askıya alınmış olması sonuçlarını doğuran disiplin cezasıdır.

Geçici ihraç ceza süresi karar tarihinde başlar, süresinin dolması ile yeni bir karar ve işleme gerek olmadan kalkmış sayılır.

Geçici ihraç kararı, partilinin parti tüzük ve programına, diğer mevzuatına ve organların bağlayıcı kararlarına uyma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Parti ve gruptan geçici ihraç cezası verilmesini gerekli kılan haller :

116.1 - Partinin ve parti organlarının toplantılarında saklı kalması gereken konuları ve kararları, sebebi ne olursa olsun, açıklamak,

116.2 - Seçimlerde, partiden olur almadan bağımsız aday olmak, diğer partilerin veya bağımsız adayların propagandalarını yapmak, yahut parti adayları aleyhine çalışmak,

116.3 - Parti yöneticileri ve üyeleri hakkında gerçek dışı haber yaymak, iftira, karalama ve küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,

116.4- Partiyi ve parti çalışmalarını alet ederek çıkar sağlamak, partili olmayı nüfuz sayarak kötüyü kullanmak,

116.5- Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya malzemeyi kasıtlı olarak kaybetmek veya görevden ayrılma halinde teslim etmekten kaçınmak ve bu konuda ısrarlı davranmak,

116.6- Bir yıl içinde iki defa kınama cezası gerektiren eylemleri nedeniyle yetkili disiplin kurulunca cezalandırılmış olmak,

Eylemleri, partiden ve gruptan geçici olarak ihraç edilmeyi gerektiren disiplin suçlarıdır.

Madde 117 - Partiden ve Gruptan Kesin İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Parti ve gruptan kesin ihraç cezası, partilinin parti kaydının ve parti ile olan tüm ilişkilerinin sona erdirilmesi sonucunu doğuran en ağır disiplin cezasıdır.

Kişinin, TBMM Parti Grubu'ndan ihracı, partiden ihracını, partiden ihracı gruptan ihracı sonucunu doğuran işlemlerdir.

Partiden kesin ihraç kararları kesinleştikten sonra bütün teşkilata duyurulur ve ilgilinin kayıtlı olduğu ilçedeki kütüğüne işlenir.

Parti ve gruptan kesin ihraç cezası verilmesini gerekli kılan haller :

117.1 - Partinin tüzük ve programına, demokrasi, insan hakları ve hukukun evrensel temel kural ve normlarına aykırı faaliyetlere katılmak, destek olmak yahut bizzat aykırı eylem ve işlemlerde bulunmak,

117.2 - Milletın ülkesi ve devletiyle olan birliğine ve bölünmez bütünlüğüne zarar verici faaliyetler içinde olmak, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve Siyasi Partiler Kanunu'nun dördüncü kısmında yer alan esaslara aykırı eylem veya işlemde bulunmak,

117.3 - Siyasi Partiler Kanunu'na göre parti üyeliğine engel bir fiilden dolayı kesin mahkumiyetine rağmen partiden istifa etmemekte direnmek,

117.4 - Yetki ve görevini kötüye kullanarak partinin resmi kayıtları üzerinde tahrifat yapmak veya belgeleri yok etmek,

117.5 - Parti mal ve parasını zimmetine geçirmek, özel işlerinde kullanmak,

(Değişik: 12.01.2002- Madde 23)

117.6 - Kongrelerde ve aday yoklamalarında menfaat karşılığı oylama sonuçlarına tesir etmek, parti içi ve dışı seçimlerde hile veya sahtecilik yapmak,

(Değişik: 05.05.2002- Madde 9)

117.7 - Parti Yöneticileri, Üyeleri veya parti tüzel kişiliği hakkında basın yayın araçları ile kamuoyu önünde

gerçek dışı haber yaymak, iftira, hakaret, karalama veya küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,

(Değişik: 05.05.2002- Madde 9)

117.8- Geçici ihraç cezasıyla cezalandırılmış olmasına karşın, aynı cezayı gerektiren yeni bir fiil işlemiş olmak,

Eylem ve işlemleri, partiden ve gruptan kesin olarak ihraç edilmeyi gerektiren disiplin suçlarıdır.

İKİNCİ AYIRIM

DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARINA İLİŞKİN DİĞER HÜKÜMLER

Madde 118 - Disiplin Suçlarında Zamanaşımı

Vukuundan itibaren iki yıl, öğrenildiği tarihten itibaren altı ay içinde sevk kararı alınmamış disiplin suçlarıyla ilgili soruşturma yapılamaz.

Madde 119 - Tedbirli Olarak Disiplin Kuruluna Sevketmek (SPK m: 59)

Tedbirli olarak disiplin kuruluna sevk, üyenin partideki görevlerinden derhal uzaklaştırılması sonucunu doğuran tedbir işlemidir.

Partiden kesin veya geçici ihracı gerektiren hallerde, disiplin kuruluna sevke yetkili kurul, tedbirli olarak sevk kararı verebilir.

Disipline sevk nedeni, Tüzüğün 117. maddesinin 117/1-2-3 bentlerinde yazılı haller dışında kalan durumlara

dayalı ise, tedbir kararının sevke yetkili kurulun üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile alınması gerekir.

Tedbir kararı il yönetim kurulunca verilmiş ise, hakkında tedbir kararı verilen üye, 7 gün içinde soruşturmayı yapacak disiplin kuruluna itiraz edebilir. Kurul bu itirazı 7 gün içinde karara bağlar. Taraflar, bu karara karşı 7 gün içinde Merkez Disiplin Kurulu'na itiraz edebilirler. Merkez Disiplin Kurulu'nun bu konuda 7 gün içinde vereceği karar kesindir.

Tedbirli sevk kararları, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu yahut TBMM Grup Yönetim Kurulu tarafından verilmiş ise, yukarıda yazılı süreler içinde soruşturmayı yapacak disiplin kuruluna itiraz edebilir. İtiraz üzerine 7 gün içinde verilecek karar kesindir.

Disiplin kurulları, soruşturmanın her aşamasında tedbirin kaldırılmasına re'sen karar vermeye yetkilidirler.

Koşuşturma sonunda disiplin kurulunca ceza verilmez veya uyarma yahut kınama cezasına dönüştürülür ise, başka bir karara gerek olmadan tedbir kalkmış sayılır ve ilgilinin tedbir kararı ile sona eren bütün hakları iade edilmiş olur.

Madde 120 - Disiplin Cezalarına Karşı Yargı Nezdinde İtiraz Hakkı (SPK m : 57)

Hakkında partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen partili üye, bu cezaya karşı,

disiplin kuruluna sevk eden organ ile disiplin kurulunun görev ve yetkisizliğine veya alınan kararın kanuna, parti tüzüğüne ve iç yönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu iddiasıyla, parti itiraz yollarını kullandıktan sonra nihai karar niteliğindeki son karara karşı 30 gün içinde nihai kararı veren kurulun bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edebilir. Yasaya göre mahkemenin 30 gün içinde vereceği karar kesindir.

Madde 121 - Disiplin Cezalarını Af Yetkisi (SPK m: 58)

Genel Başkan tarafından önerilmiş olması şartıyla, disiplin kurullarınca verilmiş disiplin cezalarını af yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir.

Disiplin kuruluna sevke yetkili olan kurullar ile disiplin cezası almış olan kişinin af istemleri, Genel Başkan'ın olurlarına göre MKYK gündemine alınır ve karara bağlanır.

ALTINCI KISIM

SEÇİMLER VE ADAYLAR (SPK m: 36 ile 52)

BİRİNCİ BÖLÜM

SEÇİMLERE KATILMA

Madde 122 - Seçimlerle İlgili Karar Yetkisi

Partinin ülkede yapılacak her türlü seçime tamamen veya kısmen tek başına katılıp katılmamasına karar verme yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na

aittir. Kısmi katılım kararının, üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğu ile alınmış olması gereklidir.

Yapılacak seçimle ilgili herhangi bir kararın alınmamış olması, partinin her yerde seçime katılacak olduğu anlamına gelir.

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİNDE ADAYLIK İŞLEMLERİ

Madde 123 - Milletvekili Adaylık Başvurusu ve Ön İnceleme

Milletvekilliği için adaylık başvuru tarihleri, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır ve ilan edilir. Adaylık başvurusu, MKYK başka türlü karar vermiş olmadıkça, doğrudan genel merkezdeki ilgili birime veya il başkanlıklarına bizzat yapılır.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 24)

Adaylık başvuruları tamamlandıktan sonra Merkez Yürütme Kurulu'nca, adaylar hakkında yasal nitelikler ve uygunluk açısından gerekli ön inceleme yapılarak veya oluşturulacak bir komisyona yaptırılarak, adaylık değerlendirmesine alınacakları gösterir öneri listesi hazırlanır, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na sunulur. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, lüzum gördüğü incelemeyi yaparak ön seçim, teşkilat yoklaması ve merkez yoklamasına katılabilecek aday adayları listelerini seçim çevresi esasına göre belirler.

Madde 124 - Aday Tespit ve Sıralama Usülleri

Genel, kısmi veya ara milletvekili seçiminde, tüzüğün

123. maddesinin son bendinde yazılı olduğu şekilde ön inceleme sonucu belirlenen aday adayları arasından parti adayları ve bu adayların liste sıralamaları;

- a) Ön Seçim
- b) Teşkilat Yoklaması
- c) Merkez Yoklaması

Usüllerinden birinin, birkaçının veya tamamının; aynı seçimde seçim çevresi ölçüğüne göre aynı anda ve bir arada veya birinin ülke ölçüğünde tam olarak uygulanması suretiyle yapılır.

(Değişik: 05.05.2002- Madde 10)

Hangi seçim çevresinde hangi usül veya usüllerle ve usülün hangi ölçekte uygulanacağına Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca karar verilir. Ancak milletvekili seçiminde, seçim çevrelerinin en az % 50'sinde ön seçim veya teşkilat yoklaması usüllerinden birinin uygulanması ile aday belirlemesine özen gösterilir.

124.1 - Ön Seçim Usülü İle Aday ve Liste Sıralaması Yapmak

Ön seçim, her seçim çevresinde Siyasi Partiler Kanunu'nda yazılı usül ve esaslara göre, o seçim çevresinde partiye kayıtlı bütün üyelerin ön seçim seçmeni olarak; yargı gözetim ve denetimi altında gizli oy, açık tasnif esasına göre yapacakları seçimle parti adaylarını ve liste sıralamalarını belirlemeleridir.

124.2- Teşkilat Yoklaması Usülü İle Aday ve Liste Sıralaması Yapmak

(Değişik: 12.01.2002- Madde 25)

Teşkilat yoklaması, teşkilat yoklaması seçmeni olarak nitelenen partililer tarafından, Siyasi Partiler Kanununda yazılı usül ve esaslara göre yargı gözetim ve denetimi

altında gizli oy, açık tasnif esasına göre, aday ve liste sıralamasının yapılmasıdır.

Teşkilat yoklaması seçmenleri :

Yoklamanın yapılacağı seçim çevresinde oturmakta olan ve parti üyeliği devam eden :

- a) Parti kurucuları,
- b) Eski bakan ve milletvekilleri,
- c) Belediye, il ve ilçe eski başkanları,
- d) Yan kuruluş eski il ve ilçe başkanları ile
- e) İlin partili bakan ve milletvekilleri,
- f) İlin parti teşkilat kademeleri yönetim kurulları başkanları ile yönetim kurullarının asıl üyeleri,
- g) İl disiplin kurulu başkanı ile asıl üyeleri,
- h) Partili belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri,
- ı) Partili il genel meclisi üyeleri,
- i) Parti yan kuruluşlarının il ve ilçe yönetim kurulları başkanları ile yönetim kurullarının asıl üyeleri,
- j) Parti üyeliği devam eden köy ve mahalle muhtarları
- k) İlçe ve il kongresi asıl delegeleri,
- l) İlin büyük kongre asıl delegeleri
- m) Partinin teşkilat yoklaması tarihinden en az bir yıl önce belirlenmiş ve görevi devam etmekte olan mahalle ve köy temsilcileri ile,
- n) Ayrıca Seçim İşleri Yönetmeliğinde teşkilat yoklama seçmeni olarak belirtilenler.

İl içinde birden fazla seçim çevresi olması halinde, yukarıda yazılı teşkilat yoklama seçmeni, üye olarak kayıtlı olduğu ilçenin yer aldığı seçim çevresinde ve sadece bir oy kullanabilir. Partili bakan ve milletvekilleri ise, tek olan oylarını il içinde dilediği seçim çevresinde kullanabilir.

124.3- Merkez Yoklaması Usulü İle Aday ve Liste Sıralaması Yapmak

Merkez yoklaması usulü, tüzüğün 123. maddesine göre aday adaylıkları kabul edilenlerin, seçim çevrelerine göre aday ve liste sıralamalarının, doğrudan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından yapılmasıdır.

Madde 125 - Aday Listelerinde Boşalmanın Doldurulması

İstifa, ölüm ve kısmi iptal gibi nedenlerle aday listelerinde boşalma olması halinde, sıralama ön seçim veya teşkilat yoklaması usüllerinden biri ile yapılmış ise, boşluk liste sonuna kaydırılarak en çok oy almış liste dışı adayın listeye dahil edilmesiyle doldurulur. Ön seçim veya teşkilat yoklaması, tümünden veya seçim çevresi ölçeğinde en az 1/3 oranında iptal edilmiş ise, boşalan adaylıkları tamamlamaya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yetkilidir.

Merkez yoklaması usulü ile yapılan listelerde meydana gelebilecek boşalmalarda liste kaydırması yapılmaz. Boşalan sıra, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun belirlediği ismin bildirilmesiyle doldurulur.

Madde 126 - Milletvekili Seçiminde Kontenjan Adaylığı (SPK m: 36/son)

(Değişik: 05.05.2002- Madde 11)

Aday tespit ve sıralama işleminin, ön seçim veya teşkilat yoklaması usüllerinden biri ile yapılmasına karar verilmiş olması hallerinde, TBMM toplam üye sayısının

%5'ini aşmamak üzere ilini, seçim çevresini ve liste sırasını ön seçim veya teşkilat yoklamasından önce Yüksek Seçim Kurulu'na bildirmek koşuluyla merkez adayı göstermeye Genel Başkan yetkilidir.

Ön seçim veya teşkilat yoklamasının kısmi uygulanması halinde Genel Başkan'ın göstereceği kontenjan aday sayısı, ön seçim veya teşkilat yoklaması yapılan seçim çevrelerinden seçilecek milletvekili sayısı toplamının %5'ini aşamaz.

Bir seçim çevresinde birden fazla ve iki milletvekili seçilecek seçim çevrelerinde Genel Başkan kontenjanı kullanılamaz.

Değişik: (12.01.2002- Madde 26)

Seçimin yapılacağı tarihte milletvekili olanlar ile belediye başkanı olanlar, kontenjan yöntemi ile aday gösterilemezler.

Kontenjan adayı gösterilecek olanlar, ön seçim veya teşkilat yoklamasına katılmazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL SEÇİMLERDE ADAYLIK İŞLEMLERİ (SPK m: 52)

Madde 127 - Yerel Seçimlerde Adaylık ve Ön İnceleme

Adaylık başvuruları, seçim takvimine göre Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca belirlenecek tarihler arasında büyükşehir ve il belediye başkan adaylığı için genel başkanlığa, ilçe ve belde belediye başkan adaylığı

için ilgili il yönetim kurulu başkanlığına, belediye ve il genel meclisi adaylığı için ilgili ilçe yönetim kurulu başkanlığına bizzat yazılı olarak yapılır.

Büyükşehir ve il belediye başkan aday adaylarıyla ilgili ön seçim veya teşkilat yoklamasına katılacakları belirleme işlemi olan ön inceleme yapma ve karar alma yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir.

İlçe ve belde belediye başkan aday adaylarıyla ilgili ön inceleme işlemi, ilgili il yönetim kurulunca yapılır. İl Yönetimince yapılacak ön inceleme işlemi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu onayı ile, ilçe yönetiminin yapacağı ön inceleme işlemi ise il yönetim kurulu onayı ile kesinleşir. Bu şekilde onay yetkisi olan kurullar, gerek gördükleri değişiklikleri yapabilirler.

Madde 128 - Yerel Seçim Aday Tespit ve Sıralama Usülü

Ön inceleme sonucu oluşacak aday adayları arasından, belediye başkan adayları ile belediye ve il genel meclisleri adayları ve sıralamaları, tüzüğün 124. maddesinde yazılı usüllerden birinin, birkaçının veya tamamının, aynı seçimde seçim çevresi ölçeğine göre aynı anda ve bir arada, yahut ayrı ayrı kısmi veya tam olarak uygulanması suretiyle hangi yöntemle yapılacağı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır.

Madde 129 - Yerel Seçimlerde Ön Seçim, Teşkilat ve Merkez Yoklaması

Yerel yönetim ön seçiminde ön seçim çevresi, belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi üyeleri için

belde belediyesi sınırları; ilçe belediye başkanı ve ilçe belediye meclisi üyeleri için ilçe belediyesi sınırları; il genel meclisi üyeleri için ilçenin mülki idare sınırları; büyükşehir ve il belediye başkanları için ilin belediye sınırlarıdır.

Ön seçimlerde büyükşehir ve il belediye başkan adaylığı için, partinin il belediyesi sınırları içindeki teşkilat kademelerinde kayıtlı bütün üyeleri; ilçe belediye başkanı ile ilçe belediye meclisi adaylıkları için ilçenin belediye sınırları içinde kayıtlı bütün üyeleri; il genel meclisi adaylıkları için ilçenin mülki sınırları içinde partiye kayıtlı bütün üyeleri, belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi adaylıkları için belde belediyesi sınırları içinde kayıtlı bütün üyeler, ön seçim seçmeni olarak Mahalli İdareler Seçimi Kanunu ile Siyasi Partiler Kanunu'nda, Parti Tüzüğü'nde ve ilgili mevzuatta yazılı ön seçime ilişkin usul ve esaslara göre kullanacakları oylarla belediye başkan adayı ile belediye ve il genel meclisi asıl ve yedek adaylarını sıralama yaparak belirlerler.

Teşkilat yoklaması: Tüzüğün 124.2 bendinde yazılı teşkilat yoklaması seçmenleri, büyükşehir ve il belediye başkan adaylığı teşkilat yoklama seçmenidirler. İlçe belediye başkan adayları ile belediye ve il genel meclisleri adaylarının teşkilat yoklaması usulü ile belirlenmesinde ise, Tüzüğün 124.2 maddesinde yazılı olanlardan ilçede kayıtlı olanlar ile ilçe kademesi ve ilçe yan kuruluş üyeleri, teşkilat yoklama seçmeni olarak oy kullanırlar.

Belde belediye başkanı ile belde belediye meclisi adaylarının teşkilat yoklaması yöntemi ile belirlenmelerinde; Tüzüğün 124.2 maddesinde yazılı olanlardan; beldede kayıtlı olanlar ile belde teşkilat kademesi ve belde yan kuruluş üyeleri, teşkilat yoklama seçmeni olarak oy kullanırlar.

Ön seçim veya teşkilat yoklamasında eşit oy alanların liste sırası, çekilecek kur'a ile belirlenir.

Merkez yoklaması, adayların Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca doğrudan veya bu kurulun yetki devri halinde belediye başkan adaylarının il yönetim kurullarınca, belediye ve il genel meclisi adaylarının ise ilçe yönetim kurullarınca tespit ve sıralamalarının yapılmasıdır.

Belediye meclisi kontenjan adayları, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca veya bu kurulca yetki verilmiş olması halinde il veya ilçe yönetim kurullarınca belirlenir.

Aday listelerinde meydana gelecek boşalmalar, tüzüğün 125. maddesine göre, adaylar merkez yoklaması ile belirlenmiş ise, yoklamayı yapan organın bildireceği isimle doldurulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ORTAK HÜKÜMLER

Madde 130 - Alt Kademe Teşkilat Yöneticisinin Aday Adaylığı (SPK m: 40/4)

Adayların ön seçim veya teşkilat yoklaması usûllerinden birisi ile belirlendiği hallerde; görev yaptıkları yerden aday adayı olan alt kademe teşkilat başkan ve yönetim kurulu üyelerinin, seçim takviminde belirtilen süre içinde görevlerinden istifaları zorunludur.

Madde 131 - Partide Kayıtlı Olmayanların Adaylık Başvurusu

Milletvekili ve yerel seçimlere aday adaylığı için parti üyesi olma şartı aranmaz. Parti üyesi olmadan aday gösterilip seçilenler, parti üyeliliğine alınmış sayılırlar. Milletvekili seçilenlerin üyelik kayıtları tüzüğün 11. maddesi gereği genel merkezce ikmal ettirilir. Diğerleri ise, üyelik kaydı için gereken evrakları, seçim sonuçlarının ilanından sonra on gün içinde ilgili ilçeye verirler ve kayıt işlemlerini ikmal ettirirler.

Madde 132 - Parti Adayı Olarak Seçilmiş Olanların Yeniden Adaylığı

AK PARTİ listelerinden aday gösterilip seçilmiş olan belediye başkanları ve milletvekilleri, en fazla üç dönem aday gösterilebilir.

Yapılacak seçimde, doğacak duruma bağlı olarak merkez yoklaması usulü ile aday belirlenmesinin zorunlu olması hali hariç olmak üzere, merkez

yoklaması veya kontenjan usüllerinden birisi ile aday gösterilip seçilmiş olan kimse, aynı usüllerden birisi ile tekrar aday gösterilemez.

Madde 133 - Seçim İşleri Yönetmeliği

Tüzükte, seçim işleri ve adaylıklarla ilgili olarak yönetmelikle düzenleme yapılacağı belirtilen konular dahil, kanun ve parti tüzüğüne aykırı olmamak şartıyla, genel veya kısmi yerel ve milletvekili seçimlerinde adayların başvuru usul ve esasları, ön seçim ve teşkilat yoklamalarıyla ilgili üye kayıt defterleri, teşkilat yoklama seçmen listelerinin hazırlanması ve seçim kurullarına verilmesi, sandık kurulu üyeliği, adayların tanıtım çerçevesi, müşahitlik, oy pusulalarının hazırlanması, seçim sonuçlarına itiraz gibi konularda ve ayrıca Tüzükte yazılı olanlar dışında teşkilat yoklaması seçmeni olabilecekleri belirlemek, gerek adaylıklar ve gerekse seçimlerle ilgili olup, açık olmayan veya tüzükte gösterilmeyen diğer konularda nasıl hareket edileceği, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca çıkarılacak Seçim İşleri Yönetmeliği ile düzenlenir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, seçimlere ilişkin adaylık başvuru ve şartlarını, her seçime özgü olacak şekilde ilke kararlarıyla belirlemeye de mezun ve yetkilidir.

YEDİNCİ KISIM MALİ HÜKÜMLER

BİRİNCİ BÖLÜM PARTİNİN GELİRLERİ

Madde 134 - Partinin Gelirleri (SPK m: 61)

Partinin gelirleri ve gelir kaynakları şunlardır;

134.1- Giriş ve Üyelik Aidatı (SPK m: 62)

Giriş aidatı, asgari 1.000.000-TL, azami 2.000.000.000-TL'dir ve üyeliğe girişte bir kez ödenir. Üyelik aidatı ise yıllık asgari 6.000.000-TL, azami 2.000.000.000-TL olup aylık veya yıllık olarak ödenir.

Giriş ve üyelik aidatının taban ve tavan miktarlarıyla ilgili olarak kanuni sınırlar içinde olmak kaydıyla, her yıl tüketici fiyat artış oranı kadar artırılarak uygulama yapmaya MKYK yetkilidir.

Üye adayı giriş beyannamesini imzalarken, yukarıdaki limitler arasında ne kadar aidat ödemeyi taahhüt ettiğini belirtir.

Üye hakkında, aidat borcu nedeniyle geçici ve kesin ihraç disiplin cezaları verilemez. Aidat borcu olması, aksi Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılmış olmadıkça, parti içi kademe seçimleri ile aday yoklamalarına katılmaya engel değildir. Bu konuda yapılacak kayıtlamanın geçerli olması için borçlu üyeye 10 günlük süre içeren yazılı uyarı yapılmış olması gerekir.

134.2- Milletvekilliği Aidatı (SPK m: 63)

Partili milletvekillerinin ödeyeceği aidattır. Bu aidatın miktarı ile ne kadarının grup giderlerine, ne kadarının parti genel merkezine ayrılacağına TBMM Parti Grubu'nca karar verilir. Ancak bu aidatın yıllık miktarı, milletvekili ödeneginin net bir aylık tutarını aşamaz.

Parti grubunun olmaması halinde aidat miktarı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır. Ancak bunun yıllık miktarı, milletvekillerine ödenen aylık net ödenek tutarının yarısını aşamaz.

134.3- Tanıtıcı Unsur ve Yayınların Satışından Sağlanacak Gelirler (SPK m: 65)

Satış fiyatları yasa gereği Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca belirlenecek olan parti bayrağı, rozeti, flaması ve benzeri rumuz ve unsurların satışları ile parti yayınları, üye kimlik kartları, parti defter, makbuz ve kağıtlarının sağlanması karşılığında elde edilecek gelirlerdir.

134.4- Etkinliklerden Sağlanacak Gelirler

Genel merkezin oluru ile parti kademe organları tarafından düzenlenecek sosyal etkinliklerden elde olunacak gelirlerdir. Bu etkinliklerden nasıl gelir temin edileceği vb. mali hususlar, faaliyetin yerel ve ulusal özelliğine göre, etkinliği düzenleyen kademe yönetim kurulunca kararlaştırılır.

134.5- Aday Adaylarından Alınacak Özel Aidat (SPK m: 64)

Milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği

ve il genel meclisi üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidattır. Bu aidatın miktarı, yasadaki sınırlar içinde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır.

134.6- Mal Varlığından Elde Edilecek Gelirler

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, amaç ve çalışmalar için gerekli olan taşınmazları satın almaya, maliki olduğu taşınır ve taşınmaz mal varlığını satmaya, kiralamaya, her çeşit takyit yaptırmaya mezun ve yetkilidir. Bu faaliyetlerden elde edilecek gelirler, parti gelirleridir.

134.7- Bağışlar (SPK m: 66)

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 66. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılacak bağışların kabulü ile elde edilecek gelirlerdir.

134.8- Hazine Yardımları

Şartları taşınması halinde hazinece partiye yapılacak yardımlardır. Hazine yardımının en az %30'u, il ve ilçe kademe teşkilatlarına gönderilir.

Madde 135 - Gelirlerin Sağlanması Usulü (SPK m: 69)

Partinin bütün gelirleri, parti tüzel kişiliği adına yapılır ve kabul edilir.

Partinin genel merkezi ile bütün teşkilat kademe organlarının kabul ve tahsil edilecek gelirler, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca bastırılan, seri ve sıra numaraları belli olan makbuz karşılığı sağlanır. Bastırılan bütün tahsilat makbuzları ile alt kademe organlarına gönderilecek tahsilat makbuzlarının seri ve sıra

numaraları, genel muhaseplikçe bir deftere yazılarak takip edilir.

Teşkilat kademeleri, aldıkları ve kullandıkları makbuzlar nedeniyle Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na karşı mali sorumluluk taşırlar.

Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyeninin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuz ile dip koçan veya kopyasında yer alır.

Makbuzların asıl kısımlarıyla kopyalarında ve dip koçanlarında aynı seri ve sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçan veya kopyalarını saklama süresi, Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının partiye bildirim tarihinden itibaren beş yıldır.

PARTİ GİDERLERİ

Madde 136 - Harcamaların Yapılmasında Gözetilecek Usül (SPK m: 70)

Partinin amaçlarına aykırı harcama yapılamaz. Partinin bütün giderleri parti tüzel kişiliği adına yapılır.

Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde yazılı miktarı aşan bütün harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsiki gereklidir. Harcamalar, gideri yapan kademeye göre yetkili organın kararıyla yapılır. Acil hallerin gerekli kıldığı harcamanın parti muhasebesine girebilmesi için, yetkili organ kararı ile olura bağlanması gerekir. Ancak yetkili organca onaylanmış ve teşkilat kademe bütçesinde bulunması şartıyla mevzuatta belirtilen miktarı geçmeyen

harcamalar ile genel tarifeye bağılı giderler için ayrıca karar alınmasına gerek yoktur.
Parti kademe teşkilatları, bağılı buldukları üst kademeye, gelir ve giderleri hakkında altı ayı geçmeyen sürelerde hesap bildirimini yapmak zorundadırlar.

Madde 137 - Muhafaza ve Harcamalardan Doğan Mali Sorumluluk (SPK m: 71)

Elde edilen gelirlerin, demirbaş eşya ve malzemelerin muhafazası ile yapılacak harcamalar, sözleşmeler ve girişilecek yükümlülükler; genel merkezde parti tüzel kişiliğı adına, illerde il yönetim kurulu, ilçelerde ilçe yönetim kurulu, beldelerde belde yönetim kurulu adına bu tüzükte yetkili kılınmış veya adına iş yapılan organca işin niteliğine göre yetkilendirilmiş kişi yahut kurulca sağlanır ve yapılır.

Parti alt kademe yönetim organları, üst kademe ve genel merkeze karşı muhafaza ve harcamadan ötürü şahsen ve müteselsilen sorumludurlar.

Parti tüzel kişiliğı adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine ilişkin usül ve esaslar, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca tespit edilir. Bu esaslara aykırı olarak veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun yazılı oluru ile yetkili kılmadığı yahut sonradan bir kararla onaylamadığı alt kademe organlarının yaptıkları sözleşmeler ve giriştikleri yükümlülüklerden dolayı parti tüzel kişiliğı hiçbir surette sorumlu tutulamaz; Merkez Karar ve Yönetim Kurulu veya genel başkan yahut parti tüzel kişiliğı aleyhine sorumluluk yollarına başvurulamaz.

Yetkilendirilmeksizin veya oluru sağlanmamış işlem ve eylemlerden doğan sorumluluk, sözleşme veya yükümlülük getiren işlem altında imzası olan kişi veya kişilere aittir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BÜTÇE VE KESİNHEŞAP (SPK m: 73)

Madde 138 - Bütçe ve Kesinhesabın Hazırlanması ve Onaylanması

Partinin hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

138.1- Bütçenin Hazırlanması ve Onaylanması

Her il kademe yönetimi, bağlı ilçeleri de kapsayacak şekilde gelir tahminleri ile gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlar ve ilgili takvim yılından önceki ekim ayı sonuna kadar genel merkeze gönderir. İllerden gelen bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak genel merkez bütçesi, en geç ilgili takvim yılından önceki aralık ayı sonuna kadar Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından incelenir ve karara bağlanır. Yapılan bu işlemin bütünü, partinin yıllık tahmini bütçesini oluşturur.

138.2- Kesinhesabın Hazırlanması ve Onaylanması

Her il kademe yönetimi, bağlı ilçeleri de kapsayacak şekilde bütçe yılını izleyen nisan ayı sonuna kadar, bir önceki yıla ait bütçe uygulama sonuçlarını gösteren kesinhesabını hazırlar ve Genel Merkeze gönderir. genel merkez de aynı sürede kesin hesabını hazırlar ve illerden gelenlerle birlikte, incelenip birleştirilerek karara

bağlanmak üzere, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na sunar. Bu işlemlerin tamamı, partinin kesin hesabını oluşturur.

138.3- Kesinhesabın Bildirimi

Parti genel merkezi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından incelenerek birleştirilen ve karara bağlanan partinin kesinhesabı ile her ile ait kesinhesap evrak örneğinin onaylı birer suretini, haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi'ne verir ve bir örneğini ise bilgi amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderir.

SEKİZİNCİ KISIM TEFTİŞ VE DENETİM

Madde 139 - Teftiş ve Denetimin Amacı

Her derecedeki parti alt kademeleri ile yan ve yardımcı kuruluş organ ve üyelerinin, parti adına yaptıkları tüm eylem ve işlemlerinin kanun, parti tüzüğü ve yönetmelikleri ile kademe kongreleri ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararlarına uygunluğunun tespiti ile teşkilatı daha aktif hale getirmek, alınması gereken tedbirleri ve yapılması gereken çalışmaları yerinde belirlemek amacıyla yapılacak faaliyetlerin bütünü, teftiş ve denetimin konusu ve amacıdır.

Madde 140 - Denetim Yetkisi ve Görevi

Her kademenin birinci ve en yetkili teftiş ve denetim mercii, ilgili kademenin kongre genel kuruldur. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, yan kuruluşlarıyla birlikte partinin bütün teşkilatını doğrudan veya

görevlendireceği elemanlar aracılığıyla; kademe organları da kendilerine bağlı alt kademe organları ile kademesindeki parti yan kuruluşlarını, yan kuruluş merkez teşkilatları ise, kendisine bağlı bütün alt kademe kuruluşlarını, parti tüzüğü ile partinin amaç ve ilkelerine uygunluk açısından teftiş ve denetimle yetkili ve görevlidirler.

Teftiş ve denetimle görevlendirilecek olanlar ile teftiş ve denetimin usul ve esasları, MKYK'ca belirlenir.

DOKUZUNCU KISIM

DANIŞMA MECLİSLERİ VE YARDIMCI ÜNİTELER

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ DANIŞMA MECLİSİ, DANIŞMANLAR VE YARDIMCI ÜNİTELER

Madde 141 - Parti Danışma Meclisi

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, gerek gördüğü zamanda ve yılda en az bir defa olmak üzere parti faaliyetlerine ve önemli siyasal, ekonomik ve sosyal gelişmelere karşı teşkilatın ve halkın bakışını belirlemek ve ona göre politikalar oluşturmak amacıyla partililerden oluşan Parti Danışma Meclisi'ni toplar.

Danışma niteliğinde işlev gören bu meclis, hazır olanların iştiraki ile toplanır. Bu meclisin toplantılarında icrai nitelikte kararlar alınmaz.

Yapılan müzakerelerde öne sürülen ve kabul gören görüşler ve varılan sonuçlar, gerek görülmesi halinde bir bildiri ile kamuoyuna duyurulur. Uygulama için

gerekli kararları alma yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir.

Madde 142 - Parti Danışma Meclisi Üyeleri

Parti Danışma Meclisi, aşağıda yazılı kişilerden oluşur:

142.1 - Genel başkan, üyeliği devam eden parti kurucuları ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun asil üyeleri.

142.2 - Partinin TBMM grup üyeleri.

142.3 - İl başkanları.

(Değişik: 05.05.2002- Madde 12)

142.4 - Yan kuruluşların merkez başkanları ile merkez yürütme kurulu üyeleri.

142.5 - Yan kuruluşların il başkanları.

142.6 - Partili il belediye başkanları.

142.7 - İl belediye ve il genel meclisleri grup başkan vekilleri.

142.8 - Merkez Yürütme Kurulu'nca davet edilmelerinde yarar görülen kişiler.

Madde 143 - İl ve İlçe Danışma Meclisleri

İl ve ilçe danışma meclisleri, partinin il ve ilçe düzeyindeki çalışmalarını gözden geçirmek, kademeler arasındaki çalışma ve iş birliğini sağlamak, örnek çalışmaları duyurmak, sorunları tahlil etmek, yerel ve genel hizmetleri gözden geçirmek gibi parti ve siyasi her tür çalışma amaçlı olarak, yılda en az bir defa olmak üzere ilgili yönetim kurulunca düzenlenen toplantılardır.

Bu toplantılar danışma mahiyetinde olup çoğunluk aranmadan yapılır. İl ve ilçe danışma meclislerinin toplantı takvimleri ile gündemleri, karar organlarınca belirlenir.

İlçe meclisleri, il meclisi toplantısından önce yapılır. Toplantılar sonunda toplantıda dile getirilen konuları özetleyen bir rapor hazırlanır ve üst kademeye sunulur.

143.1 - İl Danışma Meclisi Üyeleri

İl danışma meclisi aşağıda yazılı üyelerden oluşur:

- a) İlde oturan ve parti üyeliği devam eden kurucu üyeler.
- b) O ilin partili TBMM üyeleri ile il çevresinde oturan partili eski milletvekilleri.
- c) İl başkanı ile il yönetim kurulu üyeleri
- d) İl disiplin kurulunun başkan ve üyeleri.
- e) İlçe başkanları ile ilçelerin yürütme kurulu üyeleri.
- f) Yan kuruluşların il başkanları ile yürütme kurulu üyeleri ve ilçe başkanları.
- g) Partili il, ilçe ve belde belediye başkanları.
- h) İl genel meclisi üyeleri
- i) İl belediye meclisi üyeleri.
- j) İl çevresinde oturan partili il eski başkanları ile il eski belediye başkanları.
- k) İl yönetim kurulunca davet edilmeleri uygun görülenler.

143.2 - İlçe Danışma Meclisi Üyeleri

İlçe danışma meclisi aşağıda yazılı üyelerden oluşur:

- a) Yukarıda (a) ve (b) şıklarında yazılı olanlar.
- b) İl yönetiminin kendi üyeleri arasından belirlemiş olduğu kişiler.
- c) İlçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri.
- d) İlçede kurulu yan kuruluşların başkanları ve üyeleri.
- e) İlçe belediye başkanı ile belediye ve il genel meclisi üyeleri.

- f) Mahalle ve köy temsilcileri.
- g) İlçeye bağlı belde başkanları ile belde yürütme kurulu üyeleri.
- h) Partili belde belediye başkanları.
- i) İlçede oturan partili eski ilçe ve eski belediye başkanları.
- j) İlçe yönetim kurulunca davet edilmeleri uygun görülenler.

Madde 144 - Yan Kuruluşlar Danışma Meclisleri

Partinin kadın ve gençlik kolları, birlikte veya ayrı olarak parti, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu' nun olurluna göre Yan Kuruluş Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla 'Yan Kuruluşlar Danışma Meclisi' ismi altında geniş danışma toplantıları yapabilirler.

Yan kuruluşlar il ve ilçe düzeyinde, parti teşkilat kademe yönetiminin bilgisi dahilinde danışma toplantıları yapabilirler.

Yan kuruluşların danışma toplantılarının zamanı, gündemi ve katılacak olanlar, tüzüğün 142 ve 143. maddelerinde belirtilen eş düzey parti danışma meclislerine ilişkin düzenleme gözetilerek, toplantıyı yapacak olan yan kuruluş kademe yönetim kurulunca belirlenir.

Madde 145 - Genel Başkan Danışmanları

Genel başkan, ihtiyaç duyduğu her konuda çalışmalar yaptırmak amacıyla, partili veya partili olmayan yeteri kadar uzman kişileri, danışman olarak atayabilir.

Bu şekilde istihdam olunan danışmanlar, genel başkanın belirleyeceği gündeme göre çalışmalar yapar, yetkili organlarca alınacak kararların alt yapısını oluştururlar. Danışmanlar, Genel Başkan'ın davetine göre Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulu toplantılarına, oy hakkı olmaksızın, katılabilirler. Danışmanların ücret ve sosyal hakları, Merkez Yürütme Kurulu'nca kararlaştırılır ve parti bütçesinden ödenir.

İKİNCİ BÖLÜM

YARDIMCI ÜNİTELER

Madde 146 - Araştırma Kurulları, Komisyonlar ve Çalışma Mekanları

Partinin kademe yönetim kurulları, tüzüğün 88. maddesinde belirtilen nitelik, amaç ve kapsamda, yahut kongrelerde alınmış kararlar doğrultusunda belli konular için sürekli veya geçici araştırma, inceleme, danışma kurul ve komisyonları oluşturabilirler.

Parti kademe teşkilatları, teşkilat kademe merkezine bağlı olarak araştırma merkezi, lokal ve irtibat büroları gibi hizmet sunacak mekanlar temin edip çalışma yapabilirler.

Parti teşkilatları ile parti yan kuruluş teşkilatları kongre, düşün ve toplantı salonları gibi parti dışındaki mekanlarda da gerek gördükleri toplantı ve çalışmalar yapabilirler.

Madde 147 - Bürolar ve Merkezler

Parti genel merkezinde yapılacak düzenleme ve faaliyetler gibi her konu ve alanda profesyonelce çalışacak hukuk bürosu, basın bürosu, seçim bürosu gibi hizmet ve faaliyetin gerekli kıldığı bürolar veya merkezler oluşturulur.

Ayrıca genel sekretere bağlı Bilgi İşlem Merkezi ile toplumsal hayatın bütün alanlarında çalışmalar yapmak üzere Genel Başkan'a bağlı Araştırma Geliştirme Merkezi (ARGE) oluşturulur.

Bu büro ve merkezler için gerekli kadrolar, Merkez Yürütme Kurulu'nca belirlenir.

Benzeri büro ve merkezler, duyulan ihtiyaa göre il ve ilçe yönetim kurulu kararıyla alt kademelerde de oluşturulabilir.

ONUNCU KISIM

HÜKÜMET FAALİYETLERİ

Madde 148 - Hükümet Kurma Kararı Verme Yetkisi (SPK m: 28)

Tek başına veya koalisyon halinde hükümet kurmaya, hkmetten yahut koalisyondan ayrılmaya karar verme yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir.

Hükümet kurma görevi slenen Genel Başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yeleri ile TBMM Parti Grubu'nu birlikte toplayarak istişarede bulunur.

Hükümet üyeleri, hükümeti kurma görevi verilmiş kişi tarafından belirlenir.

Koalisyon hükümetinden ayrılma kararı verilmesi halinde, grup üyesi veya parti kontenjanından açıktan atanmış bakanlar, en geç üç gün içinde hükümet üyelüğinden istifa ederler. Aksi takdirde partiden istifa etmiş sayılırlar.

Madde 149 - MYK Üyesinin Hükümet Üyeliği

Merkez Yürütme Kurulu üyeliği ile hükümet üyeliği aynı kişide birleşemez. Bakanlar Kurulu üyeliğine atanan MYK üyesinin, MYK üyeliğinden istifası zorunludur. Hükümetin güven oylamasını takip eden üç gün içinde istifa beyanında bulunmayan Bakanlar Kurulu üyesi, MYK üyeliğinden istifa etmiş sayılır.

Madde 150 - Partili Bakanlar Hakkında Parti İçi Güven Oylaması

Partili bakanlar kurulu üyeleri, çalışmalarında hukuka, kanuna, yürürlükte olan amir düzenlemelere, partinin genel politikaları ile temel ilkelerine ve hükümet programına uygunlukta gerekli özeni göstermek zorundadırlar.

Yukarıda yazılı ilke ve ölçülere aykırı tutum ve uygulama içinde olan grup üyesi bakan hakkında, TBMM Parti Grubu'nda güven oylaması yapılabilir. Güven oylaması istemi, üyenin bizzat kendisi tarafından talep edilebileceği gibi, Grup Yönetim Kurulu veya Grup Genel Kurulu yahut Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından da talep edilebilir. Güven konusunun

müzakere edilebilmesi için karar alacak kurulun üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir.

Bakanın güvensizlik oyu ile düşürülebilmesi için TBMM Parti Grubu'nda yapılacak gizli güvensizlik oylamasında grup üye tam sayısının 2/3 çoğunluğunun oyu gerekir.

Grupta düşürülen bakan, üç gün içinde bakanlıktan istifa etmez ise partiden istifa etmiş sayılır.

ONBİRİNCİ KISIM PARTİ DEFTERLERİ

Madde 151 - Parti Defterleri (SPK m: 60)

Üye Kayıt Defteri sadece ilçelerde olmak üzere, parti teşkilat kademelerinin yönetim organları tarafından aşağıda yazılı defterlerin tutulması zorunludur:

- a) Üye kayıt defteri.
- b) Karar defteri.
- c) Gelen ve giden evrak kayıt defteri.
- d) Gelir ve gider defteri.
- e) Demirbaş eşya defteri.

Defterlerin sayfaları ile kaç sayfadan ibaret oldukları, teşkilat kademesinin bulunduğu yer ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenerek onaylanır.

Yasa gereği tutulması zorunlu defterler dışında kalan ve parti organ ve kurullarınca tutulmasında yarar görülen defterler ile kadın ve gençlik kollarının tüzükte yazılı olanlar dışında tutacakları defterler yönetmelikte gösterilir.

151.1- Üye Kayıt Defteri

Her ilçe yönetimince, ilçeye bağlı mahalle ve köy sayısı kadar, genel merkez tarafından hazırlanan üye kayıt defterleri tutulur. Üyelerin, mahalle ve köy esasına göre kayıt sıra numarası verilerek üye defterlerine yazımları yapılır.

Üye giriş beyannameleri iki nüsha düzenlenir ve üzerine üye defterinde yer alan kayıt sıra numarası yazılır. Üye giriş beyannamesinin asıl nüshası, ilçede bu işe ayrılmış dosyada muhafaza edilir. Kopyası ise aynı şekilde muhafaza edilmek üzere il başkanlığına gönderilir.

Mevzuatın müsait olduğu ölçüde üyelik işlemleri için bilgisayar programından yararlanılır.

151.2- Karar Defteri

İlgili organ veya kurul kararlarının, tarih ve sıra numarasına göre yazıldığı defterdir. Kararlar, toplantıya iştirak edenler tarafından imzalanır. Muhalif olan üye muhalefetini yazarak imza eder. İstek halinde karar örneği kendisine verilir.

Kongre tarafından alınan kararları içeren kongre tutanak özetleri, karar defterine geçirilir. Bu karar ve özetler, kongre divanı tarafından imzalanır.

151.3- Gelen ve Giden Evrak Kayıt Defteri

Kademeye gelen ve giden evrakların, tarih ve numara sırası ile kayıtlarının yapıldığı defterlerdir. Gelen evrakın

asılları ile giden evrakın suretleri, kayıt numara ve tarihleri şerh düşülerek dosyalarda saklanır.

151.4- Gelir ve Gider Defteri

Parti adına elde edilen gelirin, alınış nedeninin ve yapılan giderlerin nereye harcadığının, evrakı müsbitesi belli olacak şekilde işlendiğı defterdir.

151.5- Demirbaş Eşya Defteri

Parti adına alınan veya partiye bağışlanan demirbaş eşyalar, taşıt araçları ve taşınmaz malların, ilgili belgeleri de belirtilerek tarih sırasına göre yazıldığı defterdir.

ONİKİNCİ KISIM MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

Madde 152 - Yetki ve Görev Devri

Parti organ veya makamları, kanunun devrine olur vermedikleri dışında kalan bütün konulardaki yetki ve görevlerini, belirleyeceği esas ve usüller çerçevesinde geçici veya sürekli olarak alt kademe organ veya makamlarına devredebilir.

Yetkili organ veya makamın, alt bir organ veya makama görev vermiş olması, o görevi yapmak için gerekli olan yetkinin de devri anlamına gelir.

Madde 153 - Tüzükte Yazılı Süreleri Kısaltma Yetkisi

Tüzükte yapılacak işlemlerle ilgili ön görülmüş süreleri kısaltmaya, yasaların amir hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla MKYK yetkilidir.

Madde 154 - Yetki Sınırı, Bağdaşmaz ve Birleşemez Konumlar

Hiçbir alt kademe başkan veya üyesi yahut kurulu, parti genel politikalarına aykırı ve partiyi bağlayıcı nitelikte eylem ve işlemde bulunamaz.

Belde, ilçe ve il yönetim kurulu başkan ve üyeliği, milletvekilliği, belediye başkanlığı, parti yan kuruluş başkan ve üyeliği, aynı veya farklı belde, ilçe ve ilde mevcut başka bir kurul üye veya başkanlığı ile bağdaşmaz.

(Değişik: 12.01.2002- Madde 27)

Merkez organlarında görev alanlar il başkanlığı görevi dışında hiçbir alt kademede görev alamazlar.

Madde 155 - Parti İçi Referandum

Önemli politik tercihlerin söz konusu olduğu hallerde alınacak kararların partili üyelerin tamamıyla geniş kapsamlı veya teşkilatlarda görevli olanlarla sınırlı olmak üzere dar kapsamlı parti içi referandum yapılabilir. Parti içi referandumunun usul ve esaslarını belirlemek ve referanduma karar vermek, MKYK'ya aittir.

Madde 156 - Milletvekillerinin Halkla İrtibat Büroları

Partili milletvekilleri çalışmalarını ve halkla temaslarını, teşkilat kademesine ait mekanlar ile seçim çevrelerinde, il veya ilçe ölçeğinde açacakları irtibat bürolarında gerçekleştirebilirler.

Madde 157 - Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi (SPK m: 33)

Parti kongreleri ve bu kongrelerde yapılan delege seçimleri ile parti gruplarındaki görevlendirmeler, personel ve partiyi temsil yetkisi olmayan uzman atama, temsilcilik ve komisyon görevlendirmeleri hariç olmak üzere her kademedeki parti organları ile bu tüzükte yazılı parti görevine getirilenlerin adları ve soyadlarını, doğum yeri ve tarihlerini, meslek veya sanatlarını gösterir liste ile ikametgahları ve nüfus cüzdan örnekleri, ilgili kademe birim başkanlığınca mahallin en büyük mülki amirliğine seçim veya atanmadan itibaren 15 gün içinde yazı ile bildirilir.

Birinci fıkrada yazılı seçim ve görevlerin, genel merkez organlarıyla ilgili olması halinde bildirim aynı şekilde ve aynı süre içinde doğrudan İçişleri Bakanlığı ile Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılır.

Madde 158 - Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi (SPK m: 109, 110)

Parti tüzel kişiliğinin feshine ancak büyük kongre tarafından karar verilebilir. Bu karar gizli oyla alınır. Toplantı yeter sayısı ise, bu tüzükte büyük kongre ile alakalı toplantı yeter sayısının salt çoğunluğudur.

Büyük kongre'nin feshi kararı aldığı tarihte parti tüzel kişiliği sona erer.

Genel başkan feshi kararını, kararın alınmasından hemen sonra TBMM Başkanlığı'na, Anayasa Mahkemesi'ne, İçişleri Bakanlığı'na ve Cumhuriyet Başsavcılığı'na yazı ile bildirir.

Parti tüzel kişiliğinin feshi kararı alınması halinde parti mal varlığının nasıl tasfiye olunacağı, Siyasi Partiler Kanunu'nun 110. maddesi gereklerine uygun olarak Büyük kongrece karara bağlanır.

Madde 159 - Tüzük ve Program Değişikliği (SPK m: 14)

Parti tüzük ve programının kısmen veya tamamen değiştirilmesine karar verme yetkisi, kanun ve tüzükte belirtilen usullere uygun olarak büyük kongreye aittir.

Madde 160 - Parti İç Yönetmelikleri

Tüzükte çıkarılması öngörülen bütün iç yönetmelikler ile iş ve faaliyetin gerekli kıldığı her tür yönetmelik, genelge ve benzeri düzenleyici metinleri oluşturmaya, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yetkilidir.

Her hangi bir konuda tüzükte öngörülen yönetmeliğin çıkarılmamış olması, o alanda faaliyette bulunmayı engellemez ve geciktirmez.

Madde 161 - Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu

Parti kurucuları, partinin tüzel kişilik kazanmasını takip eden 10 gün içinde toplanarak belirleyeceği seçim

yöntemine göre üyeleri arasından veya kurucular dışındaki kişiler arasından önce partinin genel başkanını, daha sonra belirleyeceği sayıdaki MKYK üyeleri ile Merkez Disiplin Kurulu üyelerini gizli oylama ile seçer, tüzüğün 157. maddesinde belirtilen makamlara gerekli bildirim yapılır.

Parti kurucularının bu maddeye göre yapacakları toplantılara, partinin TBMM'de bulunan grup üyeleri de katılır.

Kurucular tarafından oluşturulan ilk MKYK, yapacağı toplantıda toplantı takvimini belirler, MYK üyelerinin seçimini yapar.

Madde 162 - Kurucular Kurulu Üyeleri (SPK m: 14/8)

Kurucular Kurulu, kuruluş bildirisinde yer alan parti kurucuları ile bunlar tarafından ilk büyük kongreye kadar oluşturulacak olan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu'nun parti kurucuları dışından olan asil üyeleri, parti Genel Başkanı ve partili milletvekillerinden oluşan kuruldur.

Bu kurul üyeleri, göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde mal bildiriminde bulunurlar. Mal bildiriminde bulunma zorunluluğu, kongre sonucu oluşan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu üyeleri için de geçerlidir. Bildirimin verileceği merci genel başkan için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, diğerleri için parti Genel Başkanlığı'dır.

- Bildirimlerin konusu, yenilenmesi, gizliliği ve cezai hükümleri hakkında 3628 sayılı yasanın ilgili maddeleri uygulanır.

Geçici Madde 1 - Kurucular Kurulu' nun Görev ve Yetkileri

Kurucular Kurulu ilk olağan büyük kongre yapılıncaya kadar, bu tüzüğe göre parti büyük kongresinin sahip olduğu bütün hak ve yetkileri kullanır.

Geçici Madde 2 - Kademe Organlarının İlk Oluşumunda Organların Üye sayıları

Kademelerin ilk kuruluşlarında merkez organları dahil, bütün kademe organları üye sayıları, Siyasi Partiler Kanunu'nda belirtilen asgari üye sayısı esas alınarak oluşturulabilir. Kurucu kurulların oluşturulmasında yedek üye gösterilmesi zorunlu değildir.

Geçici Madde 3 - Kurucular Kurulu' nun Çalışma Usulü

Kurucular Kurulu iki ayda bir olağan toplantı yapar. Toplantı yer ve zamanı, ilk toplantılarda belirlenir. Genel başkan, MKYK veya Kurucular Kurulu'nun en az 1/3'ünün talep etmesi halinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantı tarihinin tespiti ve üyelerin daveti, Genel Başkan tarafından sağlanır. Kurul toplantılarına genel başkan başkanlık eder. Açık oylamalarda eşitlik halinde genel başkanın oyu çift sayılır. Sekreterlik görevi, MYK'nın sekreter üyesi tarafından yapılır.

Geçici Madde 4 - Kurucu Kademe Organ Üyelerinin Kongre Delegeliği

(Değişik:01.02.2003-Madde 9)

Parti teşkilat kademe yönetim kurullarının, kongre sürecinde parti üyeliği devam eden kurucu üyeleri, kademenin yapılacak ilk olağan kongresinin tabii delegesidirler.

Geçici Madde 5 - Kuruluşta Üye Yazım Yetkisi

Partinin, Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmasından sonra alt kademe teşkilatları oluşturuluncaya kadar, üyelik başvuruları MYK tarafından karara bağlanır ve bu işlere özgü klasörde muhafaza edilir. Bu şekilde yapılacak üye kayıt işlemleri, alt kademelerin oluşmasından sonra ekleri ile birlikte ilgili alt kademelere gönderilir. Alt kademeler, belirtilen şekilde yapılmış üye yazım işlemlerini üye kayıt defterlerine aynen kaydetmek zorundadırlar.

Geçici Madde 6 - Kadın ve Gençlik Kollarının İlk Oluşumu (Yeni Madde: 12.01.2002- Madde 15)

Kadın ve gençlik kolları belde ve ilçe başkan ve yönetim organlarının ilk oluşumları, parti eş düzey yönetiminin görüşü alınarak kolun bir üst düzey yönetim kurulunun yapacağı atama ile, il yönetimleri ise teşkilattan sorumlu genel başkan yardımcısının olmasına göre kolun genel merkez yönetiminin yapacağı atama ile gerçekleştirilir.

Kolların genel merkez yönetim kurullarının ilk oluşumları, partinin teşkilattan sorumlu genel başkan yardımcısının hazırlayacağı listenin, parti Merkez Yürütme Kurulu tarafından onaylanması ile gerçekleşir.

(Değişik: 05.05.2002- Madde 13)

Yan Kolların Merkez Teşkilatları henüz oluşmamış ise kolların alt kademe kurucu başkan ve yönetimleri, partinin teşkilat işlerinden sorumlu genel başkan yardımcısı tarafından yapılacak atama ile gerçekleştirilir.

Madde 163 - Tüzükte Hüküm Bulunmayan Konularda Yapılacak Uygulama

Tüzükte hüküm bulunmayan hallerde Türk Medeni Kanunu ve Siyasi Partiler Kanunu'nun konuya ilişkin amir hükümleri ile Dernekler Kanunu'nun Siyasi Partiler Kanunu'na aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Madde 164 - Yürütme

(Değişik: 12.01.2002- Madde 28)

(Değişik:01.02.2003-Madde 10)

Bu tüzük hükümlerini Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yürütür.

Madde 165 - Yürürlük

(Değişik: 12.01.2002- Madde 29)

(Değişik: 05.05.2002-Madde 14)

Parti kurucuları tarafından onaylanmış olan 165 esas, 6 geçici maddeden ibaret AK PARTİ Tüzüğü, parti

kuruluş bildirgesinin İçişleri Bakanlığı'na verilmesiyle 2820 sayılı yasanın 8. maddesi gereği yürürlüğe girer.

(Değişik:01.02.2003-Madde 11)

Tüzük değişikliği Kurucular Kurulu'nun kabul ettiği tarihte yürürlüğe girer.

Eki- Yurtdışı temsilcilik açılacak yerler listesi

ADALET VE KALKINMA PARTİSİNİN YURT DIŞI TEMSİLCİLİĞİ AÇACAĞI KENTLER

ABD

Washington
Boston
Chicago
Houston
Los Angeles
Miami
New York
New Jersey
San Francisco

Afganistan

Kabil
Mezar-ı Şerif

Almanya

Berlin
Düsseldorf
Essen
Frankfurt
Hannover
Hamburg
Köln
Mainz
Münih
Stuttgart

Arnavutluk

Tirana

Avusturya

Viyana
Graz
Salzburg

Avustralya

Kanberra
Sidney
Melburn

Azerbaycan

Bakü

Belçika

Brüksel
Anvers
Gent
Liege

Birleşik Arap Emirlikleri

Abu Dhabi

Bosna-Hersek

Saraybosna
Mostar

Bulgaristan

Sofya
Filibe

Cezayir

Cezayir

Çek Cumhuriyeti

Prag

Çin Halk Cumhuriyeti

Pekin

Danimarka

Kopenhag

Endonezya

Cakarta

Fas

Rabat

Finlandiya

Helsinki

Fransa

Paris
Lyon
Marsilya
Strasbourg

Güney Afrika Birliği

Capetown

Gürcistan

Tiflis
Batum

Hollanda

Lahey
Amsterdam
Rotterdam

Irak

Bağdat

İspanya

Madrid
Barselona

İngiltere

Londra

İsveç

Stokholm

İsviçre

Bern
Genevre
Zürih

İtalya

Roma
Milano

Japonya

Tokyo
Osaka

Kanada

Ottowa
Montreal

Kazakistan

Almati

Kıbrıs

Lefkoşe
Magosa

Kırgızistan

Bişkek

Kuveyt

Kuveyt

Lübnan

Beyrut

Lüksemburg

Lüksemburg

Macaristan

Budapeşte

Makedonya

Üsküp
Bitola (Manastır)

Malezya

Kuala Lumpur

Mısır

Kahire
İskenderiye

Moldova

Kişinev

Norveç

Oslo

Özbekistan

Taşkent

Pakistan

İslamabad
Karaçi

Polonya

Varşova

Portekiz

Lizbon

Romanya

Bükreş
Köstence

Rusya Federasyonu

Moskova
Kazan
St. Petersburg
Ufa

Slovak Cumhuriyeti

Bratislava

Suriye

Şam

Suudi Arabistan

Riyad
Cidde

Tacikistan

Duşanbe

Tunus

Tunus

Türkmenistan

Aşkabad

Ukrayna

Kiev

Ürdün

Amman

Yunanistan

Atina
Selanik
Gümülcine

TBMM
Kütüphanesi

200401627